İŞKUR

2013

BURSA

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BURSA ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2013)

Tuba BİNGÖL

İnci ÖZFUÇUCU

SUNUŞ

Günümüz dünyasının en önemli problemlerinden biri kuşkusuz işsizlik ve yeterince istihdam yaratamama sorunudur. Bu iktisadi sorun aynı zamanda sosyo-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek birçok kamu politikasında öncelik haline gelmiştir. Bu bakımdan ülkemizde de istihdamın arttırılabilmesi için ciddi atılımlar yapılmıştır. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır. Bu amaçla yerel düzeyde oluşturulan istihdam politikası uygulamalarının etkin olması bir zorunluluk halini almıştır.

İŞKUR İl Müdürlüğü 2010 yılından bu yana yerel düzeyde uygulanacak aktif işgücü piyasası politikalarını etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla işverenlerimizin görüşlerine başvurmaktadır. İşverenlerimizin işgücü talepleri doğrultusunda kamu istihdam hizmetlerinin yürütülmesi hedeflenmektedir. İşverenlerimizin nitelikli işgücüne daha hızlı ulaşabilmesi amacıyla İŞKUR kendi bünyesinde olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutarak yetiştirmektedir. Yani işverenin nitelikli işgücü talebi karşılanırken aynı zamanda işsizlerimize meslek kazandırılmakta ve onlara yeni iş kapıları açılmaktadır.

İŞKUR sunduğu hizmetleri daha etkin sunabilmek ve il düzeyinde mesleki eğitim programlarını ihtiyaca uygun yönlendirmek amacıyla kapsamlı bir İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirmiştir. İl düzeyinde işgücü arzı ve talebi verilerini içeren bu çalışmanın raporu bu konuda genel bir rehber olmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle İŞKUR İl Müdürlüğü personeline, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Bursa İşgücü Piyasası Talep Araştırması Analiz Çalışması'nın ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum

Münir KARALOĞLU
Bursa Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), ulusal istihdam politikasının oluşturulması, istihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetlerinde rol alan işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biridir. Kurumumuz hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamusal hizmet sunmaktadır. İşsizlik sigortası işlemlerini yürüten, işgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir. İşgücü piyasası analizlerinin etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir.

Bu noktadan hareketle 2013 yılı Mayıs-Haziran aylarında, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 10 ve daha fazla kişi istihdam eden 100 bin 852 işyerine, kurum personelimiz işveren veya işveren temsilcisi ile görüşme gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu kapsamda ulaşılan işyeri sayısı 87 bin 719'dur. İlimizde bu kapsamda 1.802 işyeri tespit edilmiş ve 1.555 işyerine ulaşılmıştır.

Türkiye Geneli ve il düzeyinde çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca işgücü yetiştirme kurslarının da piyasa ihtiyaçları doğrultusunda açılmasının sağlanması için veriler derlenmiştir.

Bu çerçevede, hazırlanan bu Rapor 2013 yılı "Bursa İli İşgücü Piyasası Analizi" hem işgücü arzına ilişkin eğilimler hakkında bazı değerlendirmeleri hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız sorumluluğunda ve Kurum personelimiz vasıtasıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri kapsamaktadır.

Bu vesileyle Bursa İli İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Kasım TİLKİ
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
TABLOLAR LİSTESİ iiv
ŞEKİLLER LİSTESİ vi
KISALTMALAR vii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 5
BİRİNCİ BÖLÜM 6
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 6
İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 12
EKONOMİK VERİLER 12
NÜFUS GÖSTERGELERİ 13
EĞiTiM GÖSTERGELERİ 22
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 24
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 42
İKİNCİ BÖLÜM 55
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 55
AMAÇ VE YÖNTEM 55
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 58
AÇIK İŞLER 67
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 76
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 81
İstihdam Artışı Beklenen Meslekler 85
İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler 86
SONUÇ 88
KAYNAKÇA 92
EKLER 93
Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 93
Ek 2-A: Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi 96
Ek 2 - B: Tahmin ve Notasyonlar 96
Ek 2- C : Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012) 98
Ek 2- D : Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013) 99
Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 100
Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri 106
Ek 4- Diğer Tablolar 110
Ek 5- Yatırım Teşvikleri 112

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler (2008-2012)....7
Tablo 2. Türkiye'de İstihdamın Sektörel Dağılımı, %, (2008-2012)....8
Tablo 3: Dünyada İşsizlik Oranları, %, (2007-2012)....10
Tablo 4. Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer, Bin....12
Tablo 5. Sektörlerin GSKD İçindeki Payları, 2004-2010....13
Tablo 6. Yatırım Teşvikleri, 2012....15
Tablo 7. Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı, Bin, 2012....15
Tablo 8. Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri 2011-2012 Karşılaştırması....16
Tablo 9. Yaş Grubu Ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2012....17
Tablo 10. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, 2008-2012....18
Tablo 11. Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Nüfus, 2012....19
Tablo 12. Bursa İline Ait Net Göç ve Net Göç Hızı, 2012....20
Tablo 13. Bursa İline Ait Göç Verileri, 2012....21
Tablo 14. Ortaöğretime Kayıtlı Toplam Öğrenci Sayısı, 2012....22
Tablo 15. Okul Türüne Göre Ortaöğretime Kayıtlı Toplam Öğrenci Sayısı , 2012....22
Tablo 16. Okullaşma Oranı , 2012....23
Tablo 17. İşgücü Piyasasına İlişkin Temel Göstergeler, 2010-2012....24
Tablo 18. Geniş Yaş Grubuna Ve Eğitim Durumuna Göre Kurumsal Olmayan Nüfus, 2012....25
Tablo 19. Geniş Yaş Grubuna Göre İşgücüne Katılma Oranı, 2008-2012....26
Tablo 20. Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Katılma Oranı, 2008-2012....26
Tablo 21. Geniş Yaş Grubu Ve Eğitim Durumuna Göre İşgücü Durumu, TR41, 2012....27
Tablo 22. Daha Önce Çalışılan Faaliyetlere Göre İşsizlerin Eğitim Durumu, TR41, Bin, 2012....29
Tablo 23. Son Çalışılan İşteki Duruma Göre İşsizler, Bin ,TR41, 2012....30
Tablo 24. İş Arama Sürelerine Göre İlk Kez İş Arayanlar, Bin ,TR41, 2012....31
Tablo 25. Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri ,Bin,TR41, 2012....32
Tablo 26.Sektör Ve Yıllara Göre Kadın Erkek İstihdam Sayısı , Bin,TR41....34
Tablo 27. Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılığa Ve Eğitim Durumuna Göre İstihdam Edilenler, Bin,TR41, 2012....37
Tablo 28. Eğitim Durumuna Ve İşgücüne Dahil Olmama Nedenine Göre İşgücüne Dahil Olmayanlar , Bin,TR41, 2012....39
Tablo 29. Geniş Yaş Grubuna Ve İşgücüne Dahil Olmama Nedenine Göre İşgücüne Dahil Olmayanlar , Bin,TR41, 2012....40
Tablo 30.Bursa İl Bazında Temel İşgücü Göstergeleri, %, 2008-2011....41
Tablo 31. Eğitim Durumlarına Göre Başvurular, 2012....43
Tablo 32. En Fazla Başvuru Alınan İlk 10 Meslek, 2012....43
Tablo 33. En Fazla Kayıtlı İşsizin Bulunduğu İlk 10 Meslek, 2012....44
Tablo 34. Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsiz Sayıları, 2012....45
Tablo 35. En Fazla Açık İş Bulunan İlk 10 Meslek, 2012....47
Tablo 36. En Fazla Açık İş Bulunan İlk 10 Mesleğin Toplam İçerisindeki Ağırlığı, 2012....48
Tablo 37. En Fazla İşe Yerleştirme Yapılan İlk 10 Meslek, 2012....51
Tablo 38. Sektörlere Göre İşe Yerleştirmelerin Dağılımı, 2012....53
Tablo 39. Eğitim Durumuna Göre Cinsiyet Bazında İşsizlik Ödeneği Hakedenler, 2012....53
Tablo 40. Cinsiyet Kırılımına Göre Düzenlenen Kurs Ve Katılımcı Sayıları, 2012....54
Tablo 41: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012) 56
Tablo 42. İşyeri Büyüklüklerine Göre İşyerleri Dağılımları, 2013....58
Tablo 43. Sektörlere Göre Çalışan Sayıları, 2013....60
Tablo 44. Sektörlere Göre Çalışanların Dağılımı,%, 2013....60
Tablo 45. Sektörlere Göre Çalışanların Payı,%,2013....62
Tablo 46.Ana Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayısı, 2013....63
Tablo 47. En Fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı,%,2013....65

Tablo 48. Sektörlere Göre Açık Veren İşyerleri,%,2013……..67
Tablo 49. Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımı ve Açık İş Oranları,%,2013……...68
Tablo 50. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Dağılımı ve Açık İş Oranları,%,2013……70
Tablo 51. En Fazla Açık İşin Bulunduğu İlk Yirmi Meslek, %,2013……..71
Tablo 52. Sektörlere göre Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyerleri,%,2013……76
Tablo 53. Sektörlere göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,%,2013……77
Tablo 54. Ana Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,%,2013……78
Tablo 55. Temininde En Fazla Güçlük Çekilen İlk 20 Mesleğin Toplam İçindeki Dağılımı, %,2013……79
Tablo 56. 2012 Aralık Ayı ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Sektörler Göre Net İstihdam Beklentisi, 2013……81
Tablo 57. 2012 Aralık Ayı ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Beklentisi, 2013……..83
Tablo 58. En Fazla İstihdam Artışı Beklenen 20 Meslek, 2013……85
Tablo 59. En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen 20 Meslek, 2013……86

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1. Türkiye'nin İstihdam Yüzdesi.....7
Grafik 2. Seçilmiş AB Ülkelerinde İstihdam Yüzdeleri.....8
Grafik 3. Sektörlerin Gayri Safi Katma Değer İçindeki Payları, TR41, 2004-2010.....13
Grafik 4. Sektörlerin Gayri Safi Katma Değer İçindeki Payları, 2010.....14
Grafik 5. Sektörlere Göre Bölgesel Paylar, TR41, 2004-2010.....14
Grafik 6. Bursa İlinde Kamu Yatırımlarının Dağılımı, 2012.....16
Grafik 7. Yaş Bağımlılık Oranı, 2012.....18
Grafik 8. Bursa İli Yerleşim Yerlerine Göre Nüfusun Oransal Dağılımı, 2008- 2012.....19
Grafik 9.Eğitim Düzeyine Göre Nüfus, 2012.....20
Grafik 10.Eğitim Durumlarına Ve Geniş Yaş Gruplarına Göre Kurumsal Olmayan Nüfus, %, 2012.....25
Grafik 11.Geniş Yaş Grubu Ve Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Katılma Oranı, TR41, %, 2012.....27
Grafik 12.Geniş Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı, TR41, %, 2012.....28
Grafik 13. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı, TR41, %, 2012.....29
Grafik 14. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı, TR41, %, 2012.....30
Grafik 15. Yaş Gruplarına Ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TR41, %, 2012.....33
Grafik 16. Eğitim Durumlarına Ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TR41, %, 2012.....34
Grafik 17. İktisadi Faaliyet Kollarına Göre İstihdam Edilenlerin Dağılımı, TR41, %, 2012.....35
Grafik 18. İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları, TR41, %, 2004-2012.....36
Grafik 19. İstihdam Edilenlerin Yıllar Ve Cinsiyete Göre İşteki Durumu, TR41, %, 2012.....36
Grafik 20. Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR41, %, 2012.....37
Grafik 21. Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR41-Türkiye, %, 2012.....38
Grafik 22. 2008-2012 Yılları Arasında İŞKUR'a Yapılan Başvurular.....42
Grafik 23. Bursa İlinde 2008-2012 Yılları Arasında Kayıtlı İşsiz Sayısının Değişimi.....44
Grafik 24. Bursa İlinde Bekleme Sürelerine Göre İşsizlerin Dağılım, %, 2012.....45
Grafik 25. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı, %, 2012.....46
Grafik 26. Bursa İlinde Yıllara Göre Açık İş Sayısı, 2008-2012.....47
Grafik 27. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı, 2012.....48
Grafik 28. Bursa İlinde 2008-2012 Yılları Arasında İşe Yerleştirme Faaliyeti.....49
Grafik 29. Bursa İlinde İşe Yerleştirmelerin Kamu- Özel Dağılımı, 2012.....50
Grafik 30. Cinsiyet Bazında Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmelerin Dağılımı, 2012.....50
Grafik 31. Ana Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirme , 2012.....51
Grafik 32. Sektörlere Göre İşe Yerleştirmelerin Dağılımı , 2012.....52
Grafik 33. İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı, %, 2013.....59
Grafik 34. Ana Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayısı, %, 2013.....63
Grafik 35. Ana Meslek Gruplarına Göre Cinsiyet Oranları, %,2013.....64
Grafik 36. Sektörlere Göre Açık İş Oranları,%,2013.....69
Grafik 37. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2013.....70
Grafik 38. Açık İşler İçin Talep Edilen Eğitim Düzeyi %,2013.....72
Grafik 39. Açık İşler İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri Oranları (%),2013.....73
Grafik 40. Açık İşlerin Karşılanma Yolları ,%, 2013.....74
Grafik 41. Ana Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Oranları , (%),2013.....78
Grafik 42. Mesleklerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri Oranı,%,2013.....80

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

***Bk.* :** Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

GSKD: Gayri Safi Katma Değer

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

İPTA: İşgücü Piyasası Talep Araştırması

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını ilgilendiren temel kavramlardan biri çalışma çağı nüfusudur. 2012 yılı sonuçlarına göre Bursa ilinin %78'i çalışma yaşındadır. Bursa sanayisinin gelişmişliği, tarım alanlarının varlığı ve hizmet sektörünün gelişmesine paralel olarak göç alan bir ildir. Net göç hızı 2012 yılı için %2,32 olarak hesaplanmıştır.

Bursa ilinin yaş dağılımı genel olarak Türkiye ortalamasına paralellik göstermektedir. Nüfusun %49,99'u erkek, %50'si ise kadın nüfusudur. 0-14 yaş arası nüfusun toplam nüfus içindeki oranı %22, çalışabilir nüfusun payı %78, yaşlı nüfusun payı ise %8 olarak gerçekleşmiştir. 30-34 yaş arası nüfus en fazla nüfusa sahiptir. Nüfusun %89'u il ve ilçe merkezlerinde oturmaktadır. Kentleşme oranı daha fazladır. Bursa geneli nüfus artış hızı Türkiye genelinden daha yüksektir. Bunda Bursa'nın göç alması büyük bir etkendir.

İşgücü durumunu eğitim durumuna göre değerlendirdiğimizde lise altı eğitime sahip kişiler %53 ile en yüksek orana sahiptir. Bunu sırasıyla %27 ile lise ve dengi okul mezunu eğitimliler, %19 ile yüksek eğitimliler ve %1 ile okuma yazma bilmeyenler takip etmektedir. En fazla işgücü %44,6 ile 35-54 yaş grubunda toplanmıştır.

TR41 bölgesinde kurumsal olmayan nüfusun %62,1'i lise altı eğitimli, %20,8'i lise ve dengi ve %11,7'si yüksek eğitimlilerden oluşmaktadır. Bölgedeki işsizlerin %53'ü, işgücüne dahil olmayan nüfusun ise %19'u lise ve yüksek eğitimlidir. İşgücüne katılım oranı, cinsiyete göre incelendiğinde bölgede kadınların oranı %28,1, erkeklerin ise %69,9'dur, toplamda ise bu oran %49'dur. Yaş gruplarına göre en fazla işgücüne katılım oranı %69,2 ile 25-34 yaş grubundadır. Bunu %59,2 ile 20-24 yaş grubu izlemektedir. Eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranına baktığımızda %79,6 ile yüksek eğitimliler ilk sırada yer almakta ve %63,6 ile lise ve dengi okul mezunu eğitimliler izlemektedir.

2012 yılı için TR41 bölgesinde işsizlik oranı 7,4 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye için bu oran 9,2'dir. Kadın işsizler içinde en büyük pay %19,5 ile 20-24 yaş grubunda gerçekleşmiştir. Erkeklerde ise %12,3 ile 15-19 yaş grubundadır. Eğitim durumlarına göre işsizlik oranlarına baktığımızda, erkeklerde en yüksek işsizlik %55 oranla lise altı eğitimlilerde, kadınlarda ise %34,9 ile yüksek eğitimlilerde olduğu görülmektedir.

TR41 bölgesinde istihdam oranı 2012 yılı için %45,4'tür. Erkeklerde bu oran %65,7, kadınlarda ise %25'tir. En yüksek istihdam oranı %63,5 ile 25-34 yaş grubundadır. Erkeklerde en yüksek istihdam oranı %88,9, kadınlarda %35,8 ile yine 25-34 yaş grubunda gerçekleşmiştir.

2013 yılı işgücü piyasası talep araştırması sonucuna göre işyerleri %40,6 pay ile en çok imalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Bu sektörü %22,5 ile toptan ve perakende ticaret ve %12,5 ile inşaat izlemektedir.

En fazla çalışanı olan sektör %55 oranla imalat sektörüdür. İkinci sırada %14 ile toptan ve perakende ticaret ve üçüncü sırada %10 pay ile inşaat gelmektedir. Yani çalışanların %79'u bu üç sektörde toplanmıştır.

Toplam çalışanların %73'ü erkek %27'si kadınlardan oluşmaktadır. Kadınların biraz daha ağırlık kazandığı sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payı çok azdır. Örneğin çalışanların %68,8'i kadın olan insan sağlığı sosyal hizmet faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam içindeki payı %1,7,

çalışanların %60,7'sinin kadın olduğu eğitim sektörü işyerlerinin toplam ağırlığı içindeki oranı %2,3'tür.

Kadın ve erkek çalışan sayılarının en fazla olduğu sektör imalat sektörüdür. Bu sektörde kadın çalışan oranı %26,8 erkek çalışan oranı ise %73,2'dir. Kadın ve erkek çalışan oranlarının yakın olduğu sektörler ise; elektrik gaz, buhar ve iklimlendirme faaliyetleri %51 erkek %49 kadın çalışan ve %39 erkek %61 kadın çalışan ile eğitim sektörüdür.

İlde ana meslek grupları dağılımında ilk sırada %27,6 pay ile tesis ve makine operatörleri ve montajcıları gelmektedir. İkinci sırada %25,4 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar, üçüncü sırada ise %14,2 ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubu yer alır. Ana meslek gruplarının cinsiyete göre dağılımına baktığımızda profesyonel meslek mensuplarının %48'i ve büro hizmetlerinde çalışanların %46'sı kadındır. Buna karşın nitelikli tarım, ormancılık, su ürünleri çalışanları ve sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanların sadece %20'si kadınlardan oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan işyerleri itibariyle en fazla açık iş sayısı %61'lik pay ile imalat sektöründedir. İmalat sektörü hem işyeri sayısı hem de çalışanlar bakımından en önde gelen sektördür. Açık iş sayısında ikinci sırada %18,9 ile toptan ve perakende ticaret üçüncü sırada %5 ile inşaat izlemektedir.

Bursa ilinde açık iş oranı %4,1'dir ve bu oran %4,4 olan Türkiye açık iş oranıyla paralellik gösterir.

Ana meslek grupları itibariyle açık iş sayısına baktığımızda ilk sırada %38,4 ile tesis ve makine operatörleri ve montajcıları, ikinci sırada %33,3 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar, üçüncü sırada ise %9,1 ile nitelik gerektirmeyen meslekler gelmektedir.

Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Bursa genelinde açık işlerin en fazla olduğu ilk beş meslek şu şekilde sıralanmaktadır; makineci(dikiş), dikiş makinesi operatörü-kumaş, gaz altı kaynakçısı, beden işçisi(genel) ve mobilya montaj işçisidir.

İşverenlerin çoğu açık işlerde talep edilen eğitim düzeyine %34,6 oranla fark etmez cevabını vermişlerdir. Açık işlerde ilk sırada yer alan makineci(dikiş), mobilya montaj işçisi, beden işçisi(genel) ve temizlik görevlisi mesleklerinde istenilen eğitim düzeyi de fark etmez ve lise altı olarak cevaplanmıştır. Bunun arkasında işverenin eğitim düzeyinden çok kişilerin meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemeleri etkendir. İlk sıralarda yer alan gaz altı kaynakçısı ve CNC freze tezgâhı operatörü mesleklerinde işveren tercihini meslek lisesi mezunu olarak belirtmiştir.

İşverenin en çok talep ettiği beceri %75 oranla fiziki ve bedensel yeterliliğe sahip olmaktır. Fiziki beceriyi sırayla %72 ile mesleğe ilişkin yeterli bilgi ve %68 ile takım çalışması izlemektedir.

Açık işlerin karşılanma yollarına baktığımızda ilk sırada %55,8 ile akraba eş dost yer almaktadır. Bunu %52,3 ile gazete ve %35,4 ile İŞKUR izlemektedir. Araştırma kapsamındaki işyerlerinin 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri olmasına rağmen açık iş taleplerini karşılama konusunda fazla kurumsal olmayan ve geleneksel yöntemleri tercih ettikleri sonucuna ulaşılabilmektedir. Tabi %35,4'lık pay ile İŞKUR' un açık işleri karşılama konusunda tercih edilen bir yol olduğunu da söyleyebiliriz.

Araştırma kapsamında her 100 işyerinden 47'si eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmiştir. Sektörlere göre eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin ilk sırasında %70,5'lik oranla insan sağlığı

ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü bulunmaktadır. İmalat sektörü ise %58,4'lük oranla temininde güçlük çekilen kişi sıralamasında ilk sırada yer almaktadır. Ana meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen meslekler sıralamasına baktığımızda %36'lık oranla sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubu ilk sıradadır.

Temininde en zorluk çekilen meslek %6,8 oran ile makineci(dikiş)'tir. Bu mesleği %5,3 ile gaz altı kaynakçısı, %4,2 ile temizlik görevlisi, %3,7 ile dikiş makinesi operatörü-kumaş ve %2,7 ile dokuma makineleri operatörü/dokumacı meslekleri izlemektedir.

Mesleklerin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en başında %69,5 ile gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Bunu sırasıyla %62 ile yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ve %55 ile ilgili meslekte eleman bulunamaması izlemektedir.

İşyerleri önümüzdeki dönemlerde istihdam durumları için olumlu tablo çizmektedirler. 31 Aralık 2013 itibariyle Bursa ilinde 9 bin 438 kişilik net istihdam artışı beklenmektedir. Söz konusu tarih itibariyle il genelinde sadece madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe net istihdam azalışı beklenirken diğer 16 sektörde net istihdam artışı beklenmektedir. En fazla net istihdam artışının beklendiği iki sektör; %48 ile imalat ve %21 ile toptan ve perakende ticarettir. Bursa genelinde kısa vadede her 100 kişilik istihdam artışının 69'unun söz konusu sektörlerde gerçekleşmesi beklenmektedir.

31 Aralık 2013 tarihi itibariyle Bursa ilinde net istihdam değişim oranı (NİDO) %3,8 olarak hesaplanmıştır. Bu oran aynı dönem için Türkiye geneline yönelik olarak hesaplanan %4,7 değerinin altındadır. 31 Aralık 2013 itibariyle Bursa'da en yüksek net istihdam değişim oranına sahip üç sektör; ulaştırma ve depolama, su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ile toptan ve perakende ticaret olarak sıralanmaktadır.

30 Haziran 2014 tarihi itibariyle Bursa'da 10 bin 611 kişilik net istihdam artışı beklenmektedir. Söz konusu tarih itibariyle tüm sektörlerde net istihdam artışı beklenmektedir. En fazla net istihdam artışının beklendiği üç sektör; imalat, toptan ve perakende ile idari ve destek hizmet faaliyetleridir. Bursa genelinde 30 Haziran 2014 itibariyle beklenen her 100 kişilik istihdam artışının 79'unun söz konusu sektörlerde gerçekleşmesi beklenmektedir.

30 Haziran 2014 tarihi itibariyle Bursa ilinde net istihdam değişim oranı (NİDO) 31 Aralık 2013 tarihine kıyasla 0,5 puan artarak %4,3 olarak hesaplanmıştır. Bu oran aynı dönem için Türkiye geneline yönelik olarak hesaplanan %4,8 değerinin 0,5 puan altında gerçekleşmiştir. 30 Haziran 2014 itibariyle Bursa'da en yüksek net istihdam değişim oranına sahip üç sektör; madencilik ve taş Ocakçılığı, toptan ve perakende ticaret ile su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri olarak sıralanmaktadır.

Bursa ilinde 2013 yılı aralık ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisi olan ilk beş meslek; makineci(dikiş), beden işçisi(genel), inşaat bakım işçisi, gaz altı kaynakçısı ve temizlik görevlisidir. 30 Haziran 2014 itibariyle meslekler bazında net istihdam artışına baktığımızda ilde ilk sırada temizlik görevlisi yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla makineci(dikiş), beden işçisi(genel), depo hamalı ve metal mamuller montaj işçisi izlemektedir.

En fazla istihdam azalışı beklenen mesleklere baktığımızda mevsimselliğin etkisi ön plana çıkmaktadır. Özellikle 31 Aralık 2013 itibariyle ilde en fazla istihdam azalışı beklenen inşaat elemanları kalıpçısı

(makineyle), sıvacı, duvarcı, panel çatı kaplamacısı ve ısı yalıtımcısı gibi mesleklerin inşaat sektöründeki meslekler olduğunu ve söz konusu tarih itibariyle de bu sektörün mevsimsellikten etkilendiğini söyleyebiliriz. 30 Haziran 2014 itibariyle ilde en fazla istihdam azalışı beklenen ilk beş meslek; seyahat servis elemanı (host/hostes/otobüs-tren), soğuk demirci, inşaat elemanları kalıpçısı (elle), ayakkabı imalatçısı (saya) ve montajcı (kurgucu) meslekleridir.

GİRİŞ

İşgücü piyasası emek arzı ve emek talebinin buluştuğu piyasadır. Bu piyasada talep boyutunu işverenler oluştururken arz boyutunu ise işgücü oluşturmaktadır. Talep yönüyle belirli bir ücret ve çalışma koşulları sunulurken arz yönüyle de mesleki beceri ve yetkinlikler sunulmaktadır. Bursa İşgücü Piyasası Analizinin amacı, işgücü piyasasının genel yapısının incelenmesi, arz ve talebin tespitinin yapılması ve işsizlerin durumunun araştırılmasına yöneliktir.

İş piyasası emek arz ve talebinin dengede olması halidir. Gerçek piyasa koşullarında bu pek olmasa da ana hedef budur. Dinamik bir yapıya sahip olan işgücü piyasası ekonomik durum ve yapıyı sürekli etkiler bir haldedir. Ayrıca ekonomik kriz ve durgunluklarda istihdam oranlarını etkilemektedir. Kendi içerisinde dengeyi sağlayamayan iş piyasasında işsizliğin azaltılması ya da kabul edilebilir bir seviyeye çekilebilmesi için gelişmiş ülkelerde dâhil tüm ülkeler sosyal politika uygulaması olarak aktif istihdam politikaları uygulamaktadırlar. İŞKUR kapsamında, aktif istihdam programlarının piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda planlanabilmesi, açılan işgücü yetiştirme kurslarının işverenin aradığı mesleklere yönelik olması, piyasada karşılanamayan meslekler için mesleki anlamda işgücü arzı oluşturulması etkin piyasa analizleri ile olabilir.

Bu doğrultuda İşgücü piyasasında ihtiyaç duyulan meslekleri belirlemek ve bu mesleklerde istenen becerileri tespit etmek, temininde güçlük çekilen meslekleri tespit etmek, geçmiş ve gelecek dönemlerde istihdam artışı veya azalışı eğilimlerini belirlemek amacıyla işyerlerine 15 Mayıs–30 Haziran 2013 tarihleri arasında Bursa ilinde "İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulanmıştır. İşyeri adres ve genel bilgileri dışında soru formu 10 sorudan oluşmuştur. Bu çalışmada temel amaç işgücü piyasasında meydana gelen değişme ve gelişmeleri izleyerek, bu değişim ve gelişmelerin işgücü ihtiyacı üzerindeki etkisini ortaya çıkartmak ve alınması gerekli önlemlere esas teşkil edecek verileri derlemektir.

Bursa İşgücü Piyasası Analiz Raporu 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde işgücü piyasasının genel görünümü hakkında bilgi verildikten sonra ekonomik veriler, nüfus verileri ve eğitim verileri baz alınarak işgücü piyasasını etkileyen faktörler hakkında bilgi verilecektir.

İkinci bölümde ise Bursa ili '' İşgücü piyasası talep araştırması '' sonuçları hakkında genel veriler ve yorumları yer alırken, bu araştırmanın amaç ve yöntemi hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu çalışmasına dayanılarak il genelinde elde edilen açık işler, mevcut istihdam, işyerleri, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönemde beklenen istihdam eğilimleri üzerinde durulacaktır.

Gerçekleştirilen çalışma ile ilimizde, aktif işgücü programları etkin bir şekilde uygulanabilecek, nitelikli insan gücü ve kalifiye işgücü kaynaklarının yetiştirilmesi, istihdam olanaklarının arttırılması ve işsizliğin azaltılması sonucunda işgücü piyasasında Kurumumuzun etkinliği sağlanmış olacaktır.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İş Piyasası Kavramı

İş piyasası, üretim ve üretim faktörlerinden oluşan bir sistemdir. Üretim, insan ihtiyaçlarını karşılayan mal ve hizmetler elde etmeye yönelik çabaların tümüdür. Üretim faktörleri ise, mal ve hizmetlerin elde edilebilmesi için gereken kaynaklardır.

Üretim faktörleri;

1. Emek(İş gücü)
2. Doğal kaynaklar(Tabiat)
3. Sermaye
4. Teşebbüs(Girişimci)

Çalışma ekonomisi üretim faktörlerinde özellikle emek ile ilgilenmektedir. Emek iktisadi faaliyetlerin insan unsurudur. Emeğe yönelik sosyal politikalar temel sosyal politikalar arasındadır. Günümüzde de emeğin karşılığı olan ücretin korunmasına yönelik asgari ücret uygulaması, çalışanların işyerinde ruhsal ve fiziki olarak sağlığının korunması, yıllık izin, hafta tatili, günlük dinlenme gibi uygulamalar sosyal politikalar kapsamında yapılmış uygulamalardır.

Üretim faktörlerinde olan emeğin bir ülkede toplam emek arzını ifade eden işgücünün emek talebi ile buluşma sahasına işgücü piyasası denilmektedir. Yani başka bir ifade ile toplumda çalışanların işe yerleştirildiği ve istihdam kararının verildiği piyasaya iş piyasası adı verilir. Her piyasada olduğu gibi iş piyasasında da arz ve talep söz konusudur. İş piyasası emeğini arz edenler ile emek talebinde bulunanların birbirini aradığı piyasadır. Arz tarafında iş arayanlar yani çalışma isteği ve gücüne sahip; talep tarafında ise, üretimi sağlayabilmek için işgücü arayan işverenler bulunmaktadır.

İş Piyasası Ve İşgücü, İstihdam Ve İşsizlik

İşgücü bir ülkede istihdam edilenler yani çalışanlar ile çalışma isteği içinde olanlar ve iş bulma gayreti içinde bulunanların toplamından oluşmaktadır. Başka bir ifade ile istihdam edilenler ile işsizler toplamı işgücünü vermektedir. İşgücünün toplam nüfusa bölünmesi ile de işgücüne katılım oranı bulunmaktadır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi, ekonomik yapı ve ekonomik yapıdaki değişim işgücü katılım oranını etkilemektedir. Tarım sektöründe yardımcı aile statüsünde işgücüne katılım çok yüksek olmaktadır. Diğer yandan tarım alanlarının küçülerek kırdan kente göçle birlikte ev kadını statüsündeki kişiler işgücüne aktif bir şekilde katılım sağlayamamaktadırlar. Ayrıca eğitim süresinin uzaması da işgücüne katılım oranlarının düşmesine neden olmaktadır. Kısacası yukarıda saydığımız faktörlerin varlığı nedeniyle Türkiye gibi sosyo ekonomik açıdan değişim sürecinde olan ülkelerde işgücü katılım oranının düşmesine neden olmaktadır.

Aşağıdaki tabloda 2008-2012 yılları itibariyle işgücü piyasasındaki gelişmeler gösterilmiştir. İşgücü piyasası istihdam edilenler ve işsizlerin toplamından oluşmaktadır. 2008-2012 verileri yıllar itibariyle incelendiğinde işgücü ve istihdam edilenler sürekli bir artış içerisindedir. 2009 yılından 2010 yılına geçerken işgücü 893 bin kişi, istihdam ise 1.377 bin kişilik bir artış göstermiştir. İşsizler ise 2010 yılına kadar bir artış içerisindeyken 2010 yılından sonra bir düşüş seyrine girmiştir. İşsizlik oranı 2009 yılındaki %14'lerden tek hanelere kadar gerilemiştir.

Tablo 1. İşgücü Piyasasındaki Gelişmeler (2008-2012)

GÖSTERGELER	2008	2009	2010	2011	2012
İşgücü	23.805	24.748	25.641	26.725	27.339
İstihdam edilenler	21.194	21.277	22.594	24.110	24.821
İşsiz	2.611	3.471	3.046	2.615	2.518
İşgücüne katılma oranı %	46,9	47,9	48,8	49,9	50
İşsizlik oranı %	11	14	11,9	9,8	9,2
Tarım dışı işsizlik oranı %	13,6	17,4	14,8	12,4	-
İstihdam oranı %	41,7	41,2	43	45	45,4

Kaynak: TÜİK, İşgücü istatistikleri

İş piyasasındaki diğer önemli bir kavram da istihdamdır. İstihdam kişilerin bir işinin olması yada işte çalışması durumudur. ABD'de haftada bir saat ücret karşılığı çalışan kişiler bile istihdama dâhil kabul edilmektedir. Emeğini arz eden ve makul istihdam şatları içerisinde iş bulup, çalışanların toplamı istihdam seviyesini meydana getirir ve istihdam edilenlerin işgücü sayısına oranı istihdam oranını vermektedir. TÜİK' e göre ise referans döneminde işbaşında olanlar ve fiilen çalışmadıkları halde çalışmaya hazır olan çalışma çağındaki nüfus da istihdam edilen nüfustur. Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) kabul edilen belirli bir dönemde belirli bir yaş aralığında belirli bir kazanç elde etmek amacıyla veya aile menfaati için ücretli olarak veya kendi işinde çalışanlar istihdamı oluşturmaktadır.

Grafik 1. Türkiye'nin İstihdam Yüzdesi

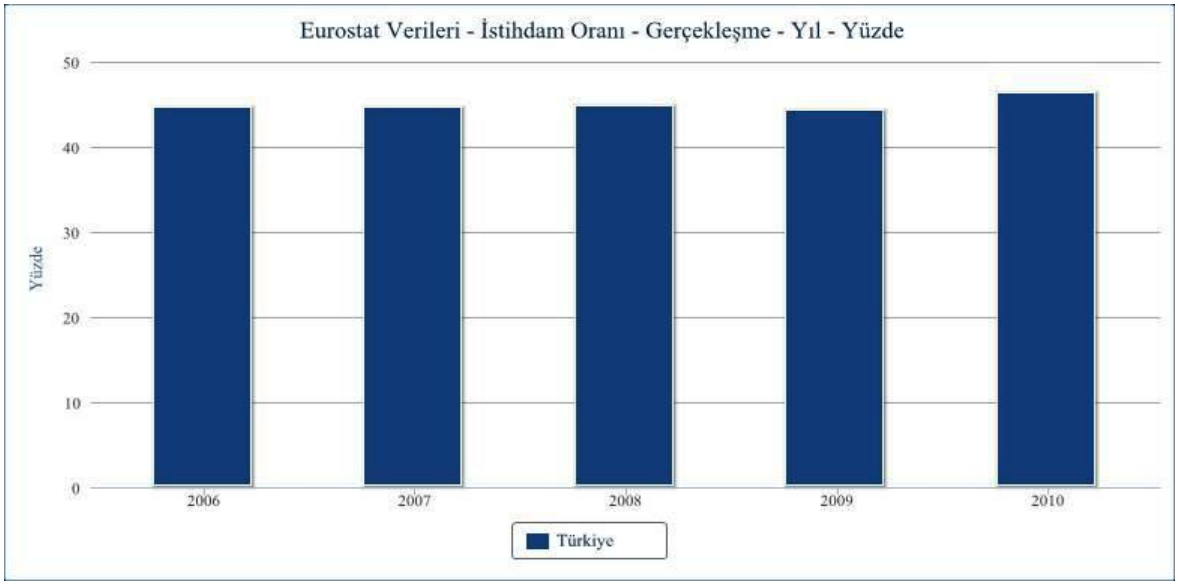

Kaynak: Gelir politikaları genel müdürlüğü, EUROSTAT verileri

Avrupa Komisyonu İstatistik Ofisi (EUROSTAT) verilerine göre Türkiye'nin istihdam yüzdesi genel olarak aynı yüzdede seyir ederken 2010 yılına gelindiğinde bir artış yaşanmıştır.

Grafik 2. Seçilmiş AB Ülkelerinde İstihdam Yüzdeleri

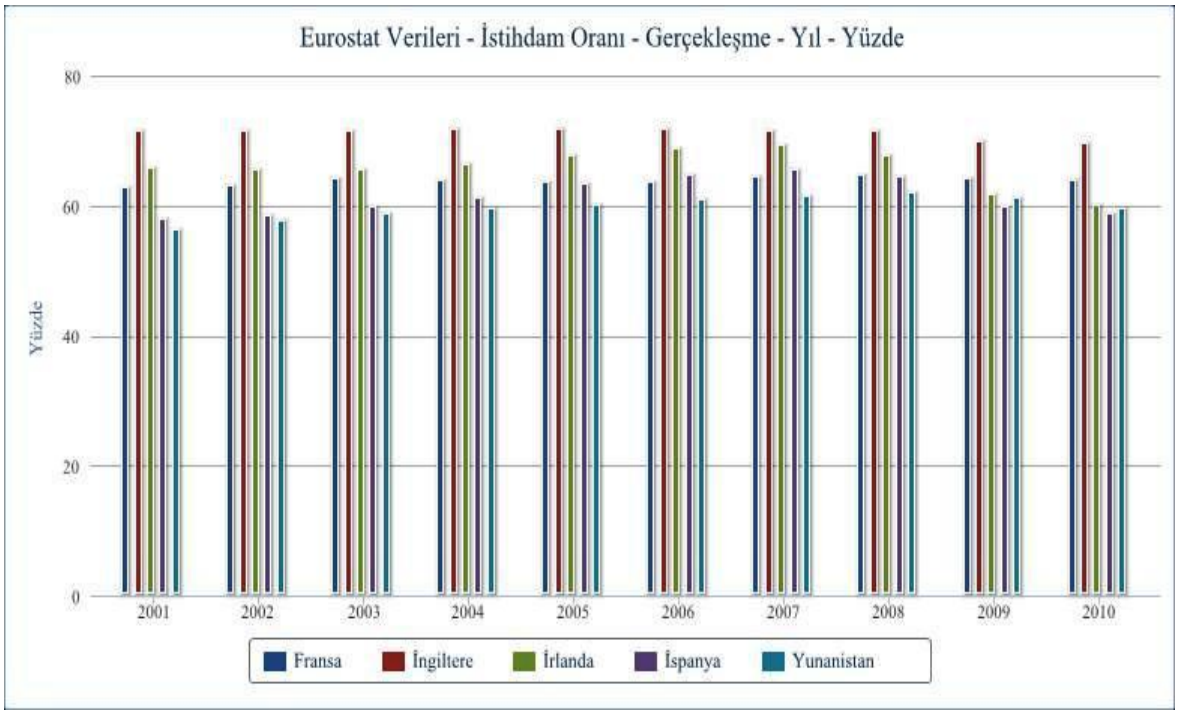

Kaynak: Gelir politikaları genel müdürlüğü,EUROSTAT verileri

Tablodaki AB Ülkelerine bakacak olursak en yüksek istihdam seviyesine İngiltere sahiptir. İngiltere'yi İrlanda, Fransa ve İspanya izlemektedir. En düşük istihdam ise Yunanistan'dadır.

Tablo 2. Türkiye'de İstihdamın Sektörel Dağılımı, %, (2008-2012)

SEKTÖR	2008	2009	2010	2011	2012
Tarım	23,7	24,6	25,2	25,5	24,6
Sanayi	20,9	19,2	19,9	19,5	19,1
İnşaat	5,9	6,1	6,3	7,0	6,9
Hizmetler	49,5	50,1	48,6	48,1	49,4
Toplam	100	100	100	100	100

Kaynak: TÜİK, İşgücü istatistikleri

Günümüzde hizmet sektörü dünyada istihdamın en fazla olduğu sektör haline gelmiştir. Yukarıda ki tabloda da görüldüğü gibi sektörel dağılımda en büyük pay hizmet sektörüne aittir. Bunu sırayla tarım, sanayi ve inşaat sektörü izlemektedir. İstihdam oranları bize o ülkedeki birçok veri hakkında bilgi vermektedir. İşsizlik oranları, ekonomik istikrar vb.

Tam istihdam, sadece teoride var olan gerçekte ise var olması pek mümkün olmayan bir durumdur. Çoğu iktisatçıya göre %4-5,5 arası işsizlik oranında tam istihdamın sağlandığı kabul edilmektedir. İstihdamla ilgili bir diğer kavram ise eksik istihdamdır. ILO' nun tanımına göre, meslek becerisi dikkate alındığında bir kişinin belli bir işi normlara ve alternatif işe göre yetersiz kalması

durumuna eksik istihdam denilmektedir. Eksik istihdam iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri görülebilir eksik istihdam, diğeri ise görülemez eksik istihdamdır.

1. **Görülebilir Eksik İstihdam:** Bu istihdamda kişiler çalışma istek ve arzusunda olmalarına rağmen çalışma saatleri normal çalışma saatlerinin altındadır. Haftada 40 saatten az çalışanlar eksik istihdam olarak kabul edilir.
2. **Görülemez Eksik İstihdam:** Bu tip istihdam da ise çalışma saatlerinde herhangi bir kısıtlama olmamasına rağmen ve çalışma karşılığı elde edilen gelir aşırı derecede az kalmakta ve yapılan işler kişilerin beceri düzeyinin üzerinde kaldığı için eksik istihdam oluşmaktadır. Kişinin çalıştığı ekonomik ünitelerin verimliliği aşırı derecede düşüktür. Yüksek iş baskısının çok fazla olduğu, işsizlik ödeneği ve kıdem tazminatı gibi uygulamaların olmayışı kişileri bu şekilde işe başlamaya itmektedir.

TÜİK ise eksik istihdamı iki temel kategoride incelemektedir. Bunlar: Zamana bağlı eksik istihdam ve Yetersiz istihdam'dır.

1. **Zamana Bağlı Eksik İstihdam:** Toplam hafta içerisinde 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla çalışma isteğinde olan ve daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişidir.
2. **Yetersiz İstihdam:** Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşulu ile referans haftasında istihdamda olan ve son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek bir iş aramış olmak ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İş piyasasına ilişkin bir diğer önemli kavram ise işsizliktir. İşsizlik, çalışma istek ve arzusunda olup, emek piyasasında iş aramasına rağmen iş bulunamaması durumuna işsizlik denilmektedir. İşsizlikte üç ana kavram bulunmaktadır. Bunlar: Kişinin işinin olmaması, Kişinin iş araması ve Kişinin işe başlamaya hazır olmasıdır. İşsizlik önceleri sadece gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelere özgü bir kavram olarak gelişmiştir. Ancak yaşanan krizlerden sonra gelişmiş ülkelerde de işsizlik problemleri yaşanmaya başlamıştır. Özellikle AB' ye üye ülke olmasına rağmen İspanya ve İrlanda'da işsizlik rakamları 2008 yılından itibaren 2 haneli rakamlara ulaşmıştır.

Temelde üç tür işsizlik türü kabul edilmektedir. Bunlar:

1. **Arızi (Frictonal) İşsizlik:** Bu işsizlik kişilerin her hangi bir işten çıktıktan sonra başka bir iş bulana kadar yaşamış oldukları işsizliktir. Kısa süreli işsizlik olarak da geçmektedir.
2. **Yapısal (Structural) İşsizlik:** Bu işsizlik dinamik bir yapı sonucunda oluşan bir işsizliktir. Bu işsizliğin ana nedeni işverenin ihtiyaç duyduğu ana vasıflar ile iş arayanın vasıflarının bir birine uymamasıdır.
3. **Konjonktürel (Cyclical) İşsizlik:** Ekonomide mevcut olan daralma, kriz, sıkıntı vb. nedenlerden ötürü kişilerin işlerini kaybetmeleri sonucunda meydana gelen işsizliktir. Özellikle son 20 yılda meydana gelen krizler bu tür işsizliklere neden olmuştur.

Tablo 3: Dünyada İşsizlik Oranları, %, (2007-2012)

ÜLKE	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İspanya	8,3	11,3	18,0	20,1	21,7	25,0
Yunanistan	8,3	7,7	9,5	12,6	17,7	:
İrlanda	4,7	6,4	12,0	13,9	14,7	14,8
Slovakya	11,2	9,6	12,1	14,5	13,6	14,0
Bulgaristan	6,9	5,6	6,8	10,3	11,3	12,2
Euro Alanı	7,6	7,6	9,6	10,1	10,2	11,4
AB-27	7,2	7,1	9,0	9,7	9,6	10,5
Fransa	8,4	7,8	9,5	9,7	9,6	10,3
Polonya	9,6	7,0	8,1	9,6	9,6	10,2
ABD	4,6	5,8	9,3	9,6	8,9	8,1
Türkiye	8,8	9,7	12,5	10,7	9,8	9,2
İtalya	6,1	6,7	7,8	8,4	8,4	:
OECD	5,6	6,0	8,1	8,3	8,0	8,0 **
İngiltere	5,3	5,6	7,6	7,8	8,0	:
Danimarka	3,8	3,4	6,0	7,5	7,6	7,7
Belçika	7,5	7,0	7,9	8,3	7,2	7,3
Almanya	8,7	7,5	7,8	7,1	5,9	5,5
Japonya	3,9	4,0	5,1	5,1	4,6	:

Kaynak: EUROSTAT *TÜİK verisidir.**Tahmini

2011 yılı işsizlik oranları incelendiğinde Türkiye'nin Euro bölgesi ülkelerden ve diğer gelişmiş ülkelerden farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu farklılaşmada ülkelerin gelişmişlik düzeylerinden, yapısal farklılıklarına da kadar birçok faktör etkili olmaktadır. AB-27 genelinde 2011 yılında artış göstermeyen işsizlik oranı 2012 yılında tekrar artmaya başlamıştır. ABD'de işsizlik oranlarının seyri 2008 yılından 2009 yılına geçişle birlikte krizin etkisiyle artış eğilimine girmiştir. Krizin ABD işsizlik oranları üzerindeki olumsuz etkisi, AB-27 ve OECD ülkeleri genelinden çok daha fazla olmuştur. Bu durumda krizin çıkış noktasının ABD olmasının etkisi büyüktür. Avrupa'da ise krizin devam etmesi işsizlik oranlarının düşürülmesini engellemektedir. Almanya ve Belçika'da işsizlik oranında 2011 yılında 2007 yılına göre düşüş gerçekleşmiştir. Türkiye ve Polonya'da ise değişmemiştir. Diğer ülkelerde ise artış görülmüştür. Hatta İngiltere, İtalya ve İrlanda'da işsizlik oranları 2007 yılından beri sürekli artmıştır. 2012 yılı Türkiye geneli için gerçekleşen işsizlik oranı birçok Avrupa ülkesinin altındadır.

İstihdam dünya çapında ülkelerin ve uluslararası örgütlerin en önemli önceliği haline gelmiştir. Küresel krizle birlikte bütün ülkelerde işsizlik oranları yükselmiştir. Ancak, Türkiye hızlı bir şekilde toparlanmış ve istihdam yaratır bir hale gelmiştir. Türkiye ekonomisi 2007'den bu yana 4 milyonun üzerinde ek istihdam yaratmıştır. 2009 yılında %12,5 olan işsizlik oranı 2010 yılında alınan

tedbirlerle %10,7'e gerilemiştir. AB ülkelerinin çoğunda 2009'dan 2010'a geçişte işsizlik oranlarında yükseliş olurken Türkiye azalış eğilimine girmiştir.

Ayrıca işsizlikte ki bir diğer kavram da doğal işsizliktir. Piyasanın etkinliğini ölçmek amacıyla kullanılan teorik bir araçtır. Gerçekte işgücü piyasası koşullarına bakıldığında işgücünün küçük bir bölümü mutlaka işsiz kalacaktır. Buda işgücü piyasasının normal bir halidir.

İşsizlik konusu son yıllarda AB üyesi ülkelerde de en önemli sosyal ve ekonomik problemlerin birisidir. İşsizlik süresinin uzaması, bireyleri psikolojik, ekonomik ve sosyal yönlerden olumsuz yönde etkilemekte ve bir dizi toplumsal problemi de beraberinde getirmektedir. İşgücü piyasasının birbirinden farklılık göstermesi istihdam politikalarının farklılaşmasına neden olmuştur. Uygulamada incelendiğinde pasif istihdam politikalarından aktif istihdam politikalarına doğru bir geçiş yaşandığı gözlenmektedir. Bu bağlamda işsizlere vasıf kazandıracak ve işgücü piyasasına entegresini sağlayacak uygulamalar yoluna gidilmiştir. Bunlar:

1. **Akif İstihdam Politikaları:** Aktif istihdam politikalarının kullanılması çok yönlü bir çalışma programı ve ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş bir eylem planını gerektirmektedir. Bu politikaların ana amacı işsizleri işgücü piyasasına katılımlarını sağlamak amacıyla eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi, istihdam olanaklarının arttırılması gibi politikalardır.

Aktif istihdam politikaları içerisinde işsizliği önlemeye yönelik önlemler 5 temel faaliyet alanında oluşmaktadır. Bunlar:

- Mesleki eğitim programları
- İstihdam arttırıcı sübvansiyonlar
- Kendi işini yapacaklara yapılan yardımlar
- İstihdam danışmanlığı hizmetleri
- Kamunun yeni istihdam alanları oluşturması

2. **Pasif İstihdam Politikaları:** İşsizlikle birlikte ortaya çıkan gelir kayıplarını geçici olarak ortadan kaldırmaya yönelik tedbirlerdir. Genel olarak 2 alanda yapılmaktadır. Bunlar:

- İşsizlik sigortası
- İşsizlik yardımları

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

Bu kısımda işgücü piyasası ile ilgili olabilecek "Ekonomik Veriler" ,"Nüfus Göstergeleri", "Eğitim Göstergeleri", "Genel İşgücü Göstergeleri", "İŞKUR' a Kayıtlı İşgücü Göstergeleri" ne ilişkin yorum, değerlendirme ve analizler yapılacaktır.

EKONOMİK VERİLER

Türkiye ekonomisindeki işgücü ile ilgili bilgiler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından gerçekleştirilen "Hane Halkı İşgücü Anketi" sonuçlarına dayanmaktadır. Anılan anketler ülkemizdeki işgücü piyasasının yapısını ortaya koymaktadır. Ancak bu anket verilerinin büyük bölümü Bursa iline özel değildir; NUTS2 bölümlemesinde Bursa, Bilecik ve Eskişehir illerini kapsayan TR41 bölgesi bütününde mevcuttur.

Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülen en son 2003 yılından yayınlanan ''İllerin ve Bölgelerin Sosyo- Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE)'' güncellendi. Kalkınma Bakanlığından yapılan açıklamaya göre, SEGE-2011 çalışması ile illerin gelişmişlik düzeyleri farklı alanlardan seçilen değişkenler yardımıyla ölçüldü, bu ölçüm ve analizler sonucunda, il sıralamaları yapıldı ve aynı özelliklere sahip il grupları belirlendi. Yapılan bu çalışmaya göre 81 il içerisinde illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında Bursa 6. Sırada yer almaktadır.

Bir bölgede ya da ilde yer alan ekonomik faaliyetlerin yaşayan nüfusa, sosyal ve kültürel hayata yansıması uygulanan politikaların etkinliği açısından son derece önemlidir. Bu anlamda gerçekleştirilen üretimin hangi düzeyde olduğu, yaratılan katma değerin yapısı ve sektörel dağılımının incelenmesi o bölgenin mevcut durumunun ve potansiyelinin ortaya çıkarılmasında kritik bir öneme sahiptir.

Tablo 4. Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer, Bin

KİŞİ BAŞINA GAYRİSAFİ KATMA DEĞER (GSKD)		
YIL	TR41 (TL)	TÜRKİYE (TL)
2004	9.923	7.307
2005	11.542	8.338
2006	13.555	9.632
2007	15.231	10.744
2008	16.630	12.020
2009	10.319	7.769
2010	11.528	8.926

Kaynak: TÜİK, Sektörlerin gayri safi katma değer içindeki payları

Tablo 4'de ülke genelinde yaratılan kişi başına katma değer ile İBBS düzey 2'ye göre Bursa ilinin de içinde bulunduğu TR41 bölgesindeki katma değer karşılaştırılmıştır. Kişi başına düşen gayri safi hâsılanın yıllar itibariyle izlediği seyre bakıldığında TR41 bölgesinde yıllar arası en büyük değişim oranı eksi %37,9 oranı ile 2009 yılında, Türkiye genelinde de eksi %35,3 oranı ile 2009 yılında gerçekleşmiştir.

Tablo 5. Sektörlerin GSKD İçindeki Payları,% 2004-2010

TR41							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tarım	7,9	7,9	6,4	5,8	5,5	6,3	5,7
Sanayi	42,3	41,8	42,8	43,6	42,1	39,1	39,8
Hizmetler	49,9	50,3	50,7	50,5	52,4	54,5	54,4
TÜRKİYE							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tarım	10,7	10,6	9,4	8,5	8,5	9,1	9,5
Sanayi	28,0	28,0	28,2	27,8	27,2	25,3	26,4
Hizmetler	61,3	61,3	62,4	63,7	64,3	65,6	64,1

Kaynak: TÜİK, Sektörlerin gayri safi katma değer içindeki payları

Sektörlerin TR41 bölgesindeki GSKD içindeki payları grafik 3'te verilmiştir. TR41 bölgesinde sanayi sektörü 2004-2008 yılları arasında %40'ın altına düşmemiştir. 2009 ve 2010 yılları arasında ise sanayi sektörü %40'ın altında gerçekleşmiştir.

Ticaret sektörünü de içine alan hizmetler sektörü bölge geneline göre sanayi ve tarım sektörüne kıyasla daha yüksek paya sahiptir.

Bölgedeki tarım sektörü katma değerinde, Türkiye genelinde olduğu gibi düşüş eğilimi görülmektedir.

Tarım sektöründeki bu düşüş hizmet sektörüne doğru kaymaktadır. Yıllar itibariyle TR41 bölgesinde hizmet sektörü incelendiğinde 2004 yılında %49,9 olan hizmetler sektörü 2010 yılı itibariyle %54,4'e yükselmiştir.

Grafik 3. Sektörlerin Gayri Safi Katma Değer İçindeki Payları, TR41, % 2004-2010

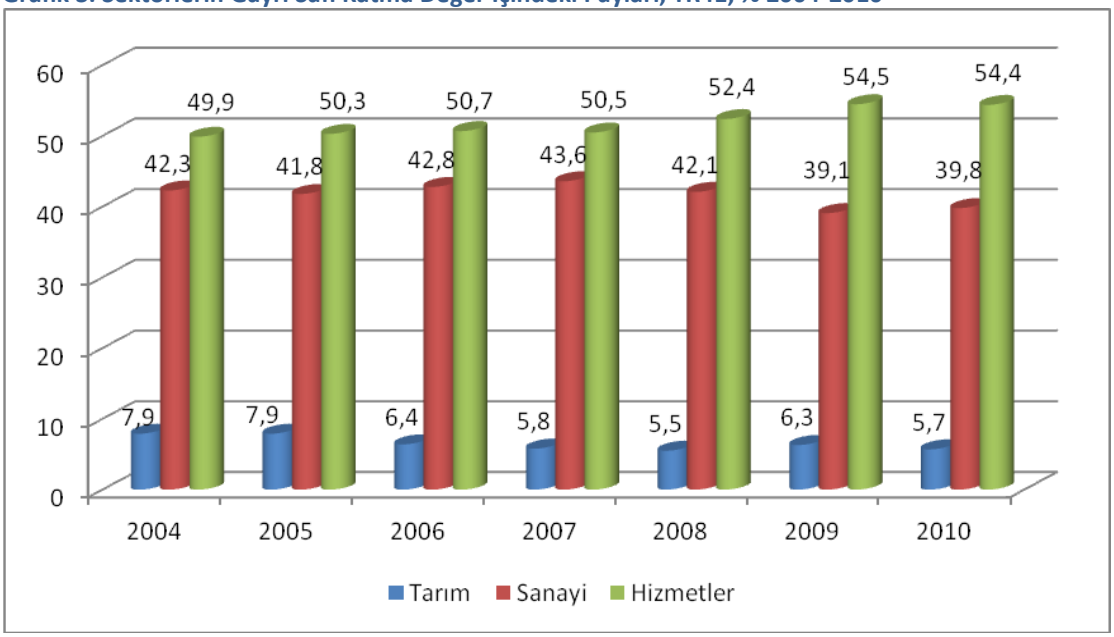

Kaynak: TÜİK

Grafik 4. Sektörlerin Gayri Safi Katma Değer İçindeki Payları, % 2010

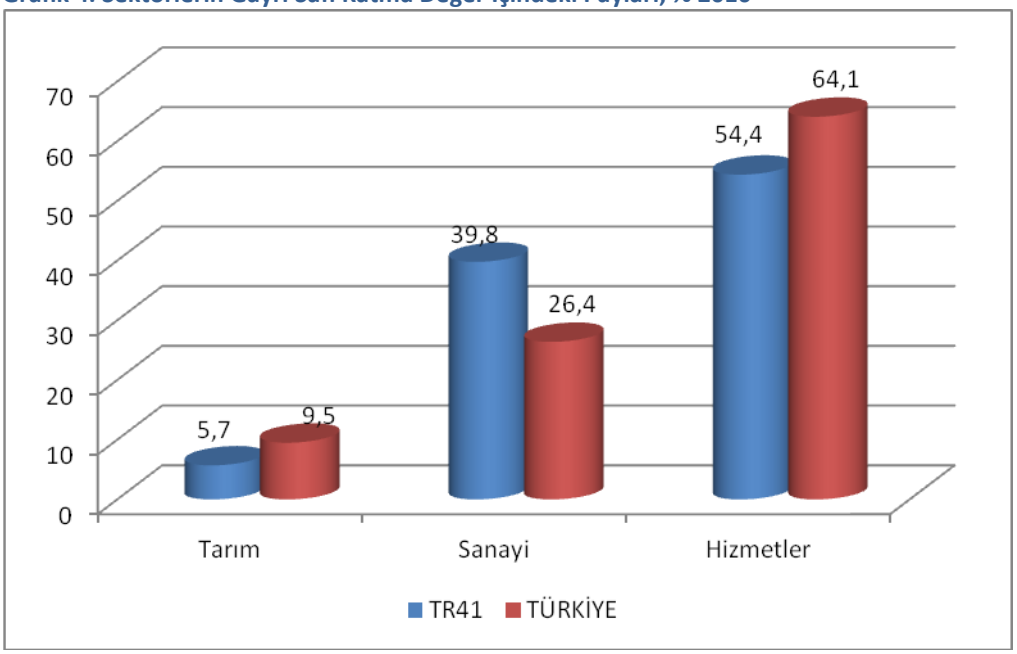

Kaynak: TÜİK

TR41 bölgesi sanayi sektöründe Türkiye'ye göre daha fazla gayri safi katma değer yaratmaktadır. Tarım ve hizmetler sektöründeki katma değer ise Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmektedir.

Grafik 5. Sektörlere Göre Bölgesel Paylar, TR41, % 2004-2010

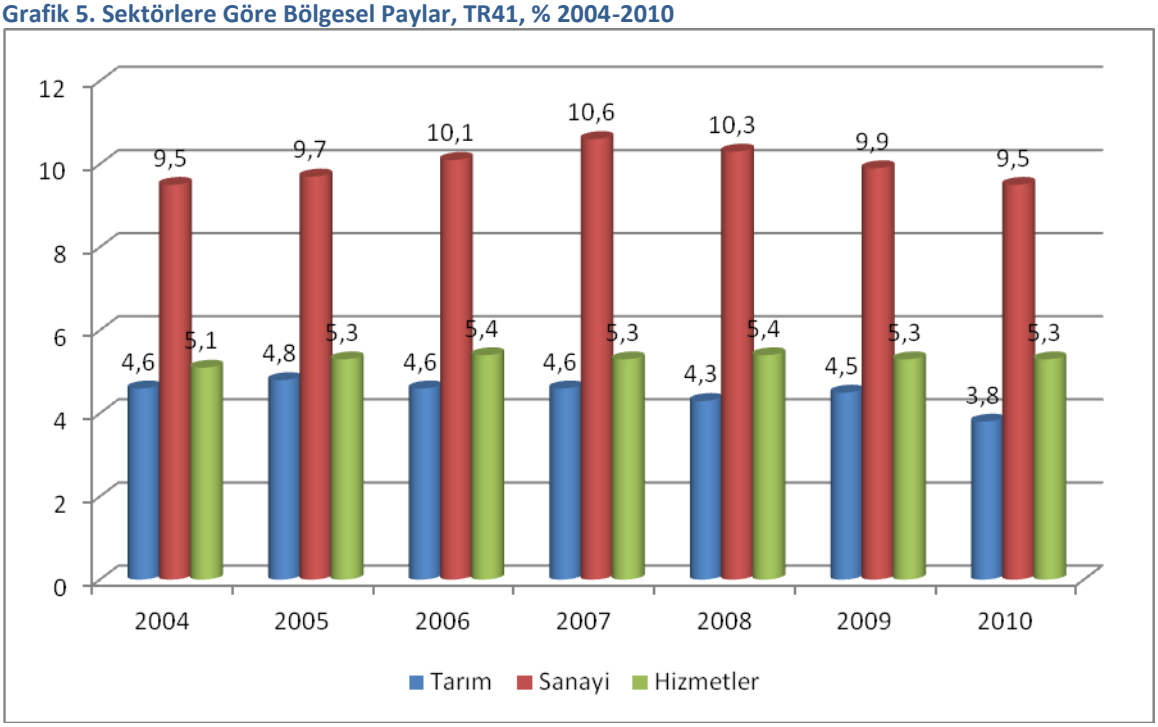

Kaynak: TÜİK, Sektörlere göre bölgesel paylar, İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması Düzey 2 (2004-2010)

TR41 bölgesi olarak sektörlere göre bölgesel paylar içerisinde en yüksek orana sanayi sektörü sahiptir. Bunu sırasıyla hizmetler sektörü ve tarım sektörü takip etmektedir.

Tablo 6. Yatırım Teşvikleri, 2012

Sermaye Türü	Belge Adedi	Yatırım (Milyon TL)	İstihdam
Yabancı	18	1.365	2.700
Yerli	197	1.238	4.038
Toplam	**215**	**2.603**	**6.738**

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

Yukarıdaki tabloda 2012 yılı Bursa iline ait yatırım teşviklerine yer verilmiştir. Bursa ilinde 215 adet yatırım teşvik belgesi alınmıştır. Bu belgelerin toplam yatırım tutarı yerli ve yabancı sermaye olmak üzere toplam 2.603 TL gelir sağlarken 6.738 kişi istihdam edilmiştir. Yatırım teşviklerinde ilimiz Türkiye genelinde en fazla yatırım alan 5. Sıradadır.

Tablo 7. Kamu Yatırımlarının Sektörel Dağılımı, Bin, 2012

2012 YILI KAMU YATIRIMLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI (BİN TL)					
	TARIM	MADENCİLİK	İMALAT	ENERJİ	ULŞT-HABERLEŞME
BURSA	47.996	7.450	1.300	35.034	171.007
BİLECİK	2.407	-	-	1.500	421
ESKİŞEHİR	10.476	19.480	65.179	7.665	49.079
TR41	60.879	26.930	66.479	44.199	220.507
TÜRKİYE	5.852,39	1.208,40	538.050	3.732,94	13.877,60
	TURİZM	KONUT	EĞİTİM	SAĞLIK	D.KAMU HİZMETLERİ
BURSA	2.000	810	75.010	42.653	69.037
BİLECİK	-	-	26.101	-	13.468
ESKİŞEHİR	956	750	44.922	11.350	5.959
TR41	2.956	1.560	146.033	54.003	141.464
TÜRKİYE	294.439	479.845	6.491,14	2.161,60	9.797,90

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

Bir bölgedeki ekonomik, sosyal ve kültürel yapısının iyileştirilmesi, bu faaliyetlerin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için bölgeye aktarılacak kamu kaynakları ve bu kaynakların aktarılacağı alanlar çok önemlidir. TR41 bölgesi için 2012 yılında planlanan kamu yatırımlarının %59'u Bursa, %35'i Eskişehir ve %5'i Bilecik iline aittir. Ayrıca Türkiye genelinde yapılan yatırımların %2'si TR41 bölgesine aittir. Bursa ilinde Ulaştırma ve Haberleşme sektörü ön plana çıkarken, Eskişehir'de Diğer Kamu Hizmetleri (Belediye hizmetleri, Sosyal altyapı, Güvenlik vb.) ve imalat sanayi, Bilecik'te ise Eğitim ve Diğer Kamu Hizmetleri alanları öne çıkmaktadır.

Grafik 6. Bursa İlinde Kamu Yatırımlarının Dağılımı, % 2012

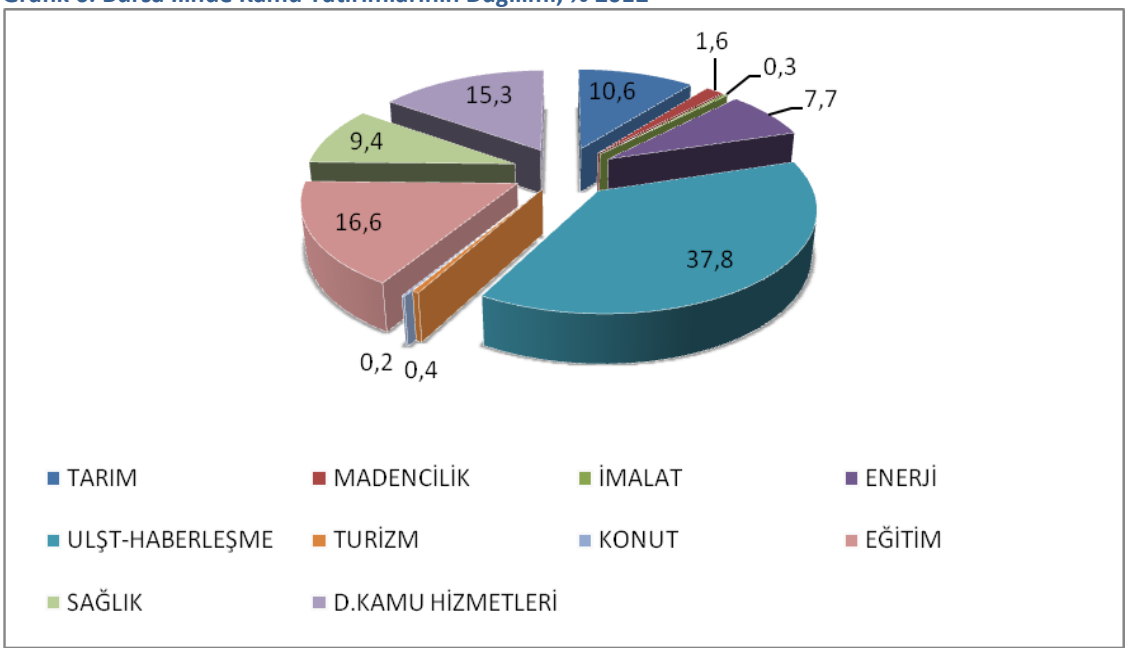

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

Grafik 6'da TR41 bölgesine yapılan yatırımlardan Bursa ilinin ne kadar pay aldığı orantısal olarak belirtilmiştir. Ulaştırma ve Haberleşme %37,8 oranıyla en yüksek yatırım oranına sahiptir. Bunu sırasıyla eğitim, diğer kamu hizmetleri, tarım, sağlık, enerji, madencilik, turizm, imalat ve konut sektörleri izlemektedir.

Yatırım teşvikleri; bulunan şehrin altyapısı, coğrafi avantajları gibi pek çok faktörüne bağlı olarak değişmektedir. Teşvikler, tüm illerde aynı etkiyi yaratmamakla birlikte illerin ekonomik gelişimlerini değerlendirmek için yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar ile kendi kaynaklarını da düşünmek gerekmektedir. Bu anlamda ilde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakmak ilin genel ekonomik faaliyetlerini anlamakta fikir vermektedir.

Tablo 8. Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri 2011-2012 Karşılaştırması

	2011 ARALIK (ON İKİ AYLIK)							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
BURSA	2.007	51	1.031	575	142	322	106	714
TÜRKİYE	53.409	1.033	60.430	21.851	2.815	13.095	1.896	41.130
	2012 ARALIK (ON İKİ AYLIK)							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
BURSA	1.399	27	1.148	451	100	348	97	790
TÜRKİYE	38.887	877	67.455	19.203	2.342	14.168	1.895	31.915

Kaynak: TOBB Veri Tabanı

2011 yılında Bursa genelinde toplam 3.089 firma kurulurken 1.142 firma kapanmıştır, 2012 yılında ise 2.574 firma kurulurken 1.235 firma kapanmıştır.

2012 yılında 2011 yılına göre Bursa ilinde kurulan şirket sayısı %30,2 ve kooperatif sayısı %47,0 oranında azalırken; gerçek kişi ticari işletmeleri ise %10,1 oranında artış göstermiştir.

2012 yılında 2011 yılına göre kapanan şirket sayısı %7,4 oranında ve gerçek kişi ticari işletmesi %9,6 oranında artmıştır, kooperatif sayısı ise %8,4 oranında azalmıştır.

2012 yılında, Türkiye genelinde kurulan şirket ve kooperatiflerin %3,5'i ile kapanan şirket ve kooperatiflerin %2,7'si Bursa iline aittir.

Bu durumda değişimin en çok şirket işletmelerinde yaşandığını, değişimin en az yaşandığı firmaların ise kapanma oranları ile kurulma oranları birbirine yakın olan kooperatiflerdir.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasası ile nüfus arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. İşgücü piyasasını ilgilendiren temel kavramlardan biride çalışma çağı nüfusudur. Çalışma çağı nüfusunun artması veya azalması istihdam ve işsizlik oranlarını etkilemektedir. Çalışma çağı nüfusu istihdamı bire bir etkilemektedir. Çalışma çağı nüfusunun hızlı artışı artan nüfusa iş imkânlarının sağlanması açısından çok önemlidir.

Tablo 9. Yaş Grubu Ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2012

Yaş grubu	Toplam	Erkek	Kadın
0-14	601.357	309.912	291.445
15-19	203.286	104.491	98.795
20-24	195.353	93.353	102.000
25-29	229.866	115.721	114.145
30-34	249.171	126.327	122.844
35-39	221.453	112.126	109.327
40-44	197.959	100.392	97.567
45-49	181.013	91.192	89.821
50-54	160.769	81.070	79.699
55-59	137.166	68.409	68.757
60-64	103.701	50.784	52.917
65+	207.077	90.177	116.960
Toplam	**2.688.171**	**1.343.894**	**1.344.277**

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları

Bursa ili şehirleşme oranının yüksek olduğu illerden birisidir. Diğer illere oranla iş imkânlarının fazla olması nedeniyle Bursa ili yıllar içerisinde sürekli göç almış ve nüfusu artmaktadır.

Bursa ili 2012 yılı adrese dayalı nüfus sistemi sonuçlarına bakıldığında toplam nüfus 2.688,171 olarak görülmektedir. Bu nüfusun 1.343.894'ü erkek, 1.344.277'si ise kadındır. En fazla nüfus 30-34

yaş arası nüfustadır. Bunu 25-29 yaş arası nüfus takip etmektedir. İlin nüfusu içerisinde kadın-erkek oranı birbirine çok yakındır. Nüfusun %49,9'u erkek, %50,1'i ise kadındır.

Grafik 7. Yaş Bağımlılık Oranı, % 2012

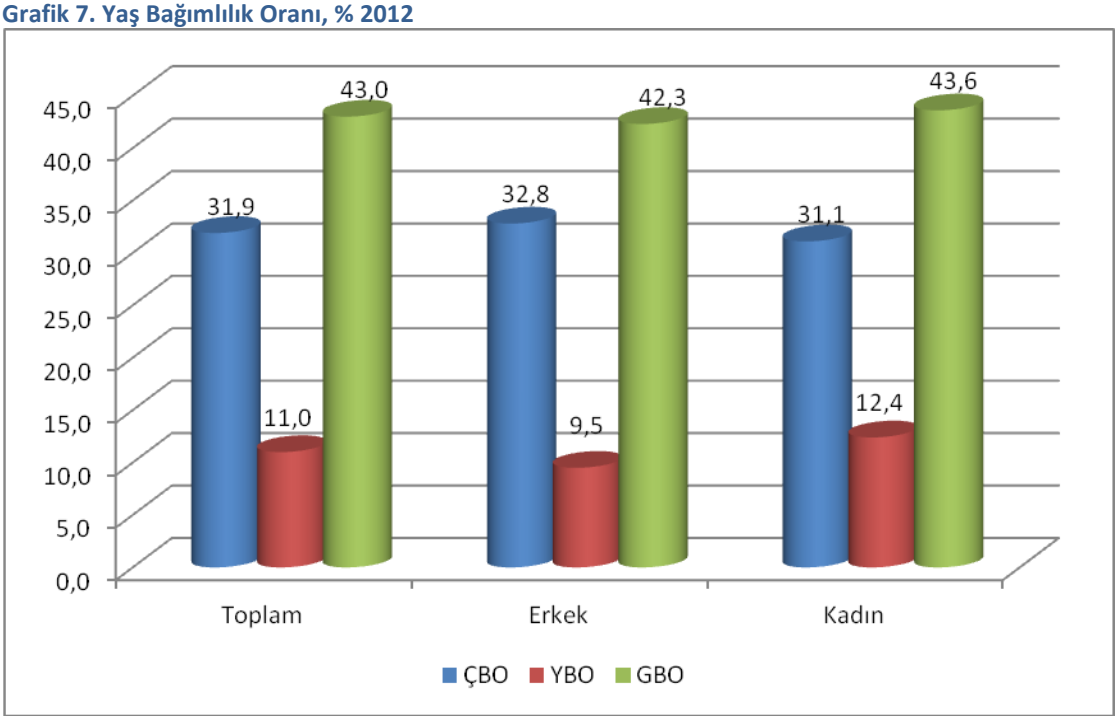

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları

Çocuk bağımlılık oranı erkeklerde %32,8, kadınlarda ise %31,1 olarak gerçekleşmiştir. Yaşlı bağımlılık oranı ise erkeklerde %9,5, kadınlarda ise %12,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler ışığında çocuk bağımlılık oranının yaşlı bağımlılık oranından fazla olmasında genç nüfusun fazla olması etkili olmaktadır. Gençlerin uzun dönem öğretim hayatında olmaları işgücü piyasasına katılımlarını geciktirmekte ve buda çocuk bağımlılık oranını arttırmaktadır. Genel toplama baktığımız da bu net bir şekilde görülmektedir. Çocuk bağımlılık oranı %31,9 olarak gerçekleşirken yaşlı bağımlılık oranı %11,0'dır.

Tablo 10. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, 2008-2012

Yıl	İl/İlçe Merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2008	2.204.874	1.103.185	1.101.689	303.089	149.966	153.123	2.507.963	1.253.151	1.254.812
2009	2.249.974	1.124.821	1.125.153	300.671	148.670	152.001	2.550.645	1.273.491	1.277.154
2010	2.308.574	1.153.373	1.155.201	296.921	146.910	150.011	2.605.495	1.300.283	1.305.212
2011	2.359.804	1.180.977	1.178.827	292.322	144.738	147.584	2.652.126	1.325.715	1.326.411
2012	2.402.012	1.202.097	1.199.915	286.159	141.797	144.362	2.688.171	1.343.894	1.344.277

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları

2012 yılı nüfusun %89,4'ü İl/İlçe merkezlerinde %10,6'sı ise belde/köylerde yaşamaktadır. Bursa ilinin nüfusu Tr41 bölgesinin yaklaşık %73'ünü, Türkiye toplam nüfusunun yaklaşık olarak %4'ünü oluşturmaktadır.

2008 yılında Belde/Köylerde yaşayan nüfus %12,1 oranındayken, 2012 yılına gelindiğinde bu oran %10,6'lara kadar gerilemiştir. Bu veriler ışığında yerleşim yerlerine göre nüfusun dağılımı belde/köy'lerden, İl/ilçe merkezlerine doğru kaymaktadır.

Grafik 8. Bursa İli Yerleşim Yerlerine Göre Nüfusun Oransal Dağılımı, % 2008- 2012

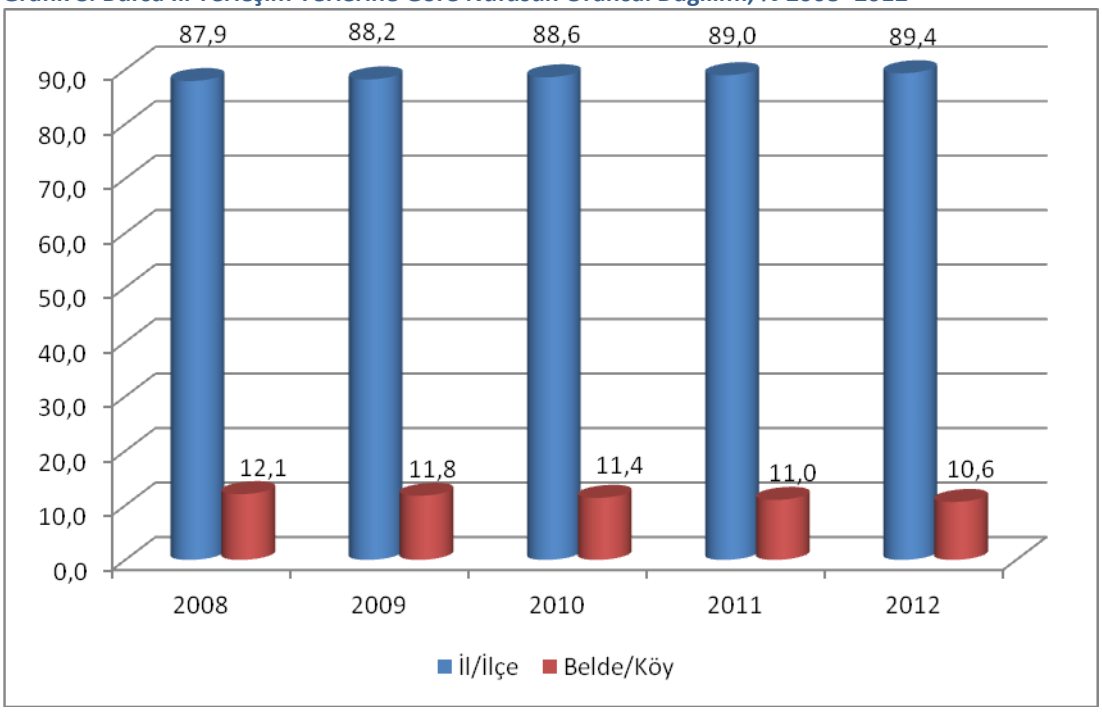

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları

Tablo 11. Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Nüfus, 2012

Bitirilen eğitim düzeyi	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	81.741	13.531	68.210
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	405.464	193.864	211.600
İlkokul mezunu	583.750	237.192	346.558
İlköğretim mezunu	463.938	254.177	209.761
Ortaokul veya dengi okul mezunu	130.410	75.584	54.826
Lise veya dengi okul mezunu	476.901	275.108	201.793
Yüksekokul veya fakülte mezunu	218.350	125.241	93.109
Yüksek lisans mezunu	12.233	7.303	4.930
Doktora mezunu	3.189	1.980	1.209
Bilinmeyen	57.462	29.694	27.768
Toplam	**2.433.438**	**1.213.674**	**1.219.764**

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları

Grafik 9.Eğitim Düzeyine Göre Nüfus, % 2012

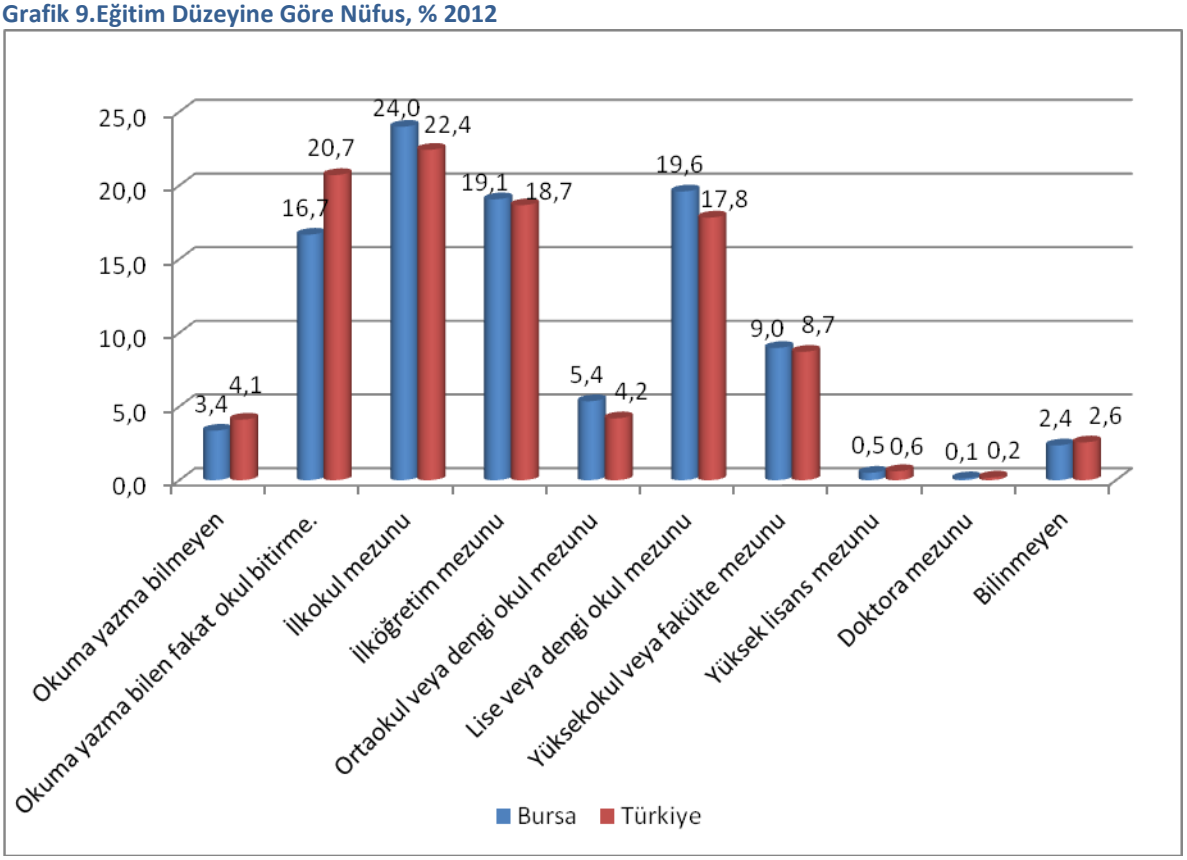

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları

2008-2012 yılları itibariyle Bursa ilinin aldığı ve verdiği göç verilerine bakacak olursak, yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir. 2008 yılında Bursa ilinin aldığı göç diğer yıllara oranla en yüksek seviyededir. Verdiği göç ise 2008 yılından 2012 yılına kadar sürekli artmıştır.

Bursa ilinde ki nüfusun artış yâda azalışını etkileyecek olan net göçe de bakmak gerekmektedir. Net göç aldığı göçten verdiği göçün çıkartılması sonucu elde edilmektedir. Buradaki veriler ışığında en fazla net göç 2008 yılında alınmıştır. Bunu sırasıyla 2011 yılı, 2010 yılı, 2009 yılı ve 2012 yılı takip etmektedir.

Net göç hızının fazla olması ildeki nüfus sirkülâsyonunun fazla olduğunun göstergesidir. Net göç hızı ise en yüksek %o 14,29 oranıyla 2008 yılında gerçekleşmiştir. 2008 yılında net göç hızının bu seviyede gerçekleşmesinde Bursa ilinde sanayi sektörünün gelişmesine bağlı olarak diğer illerden aldığı göç etkili olmaktadır.

Tablo 12. Bursa İline Ait Net Göç ve Net Göç Hızı, 2012

Yıllar	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2008	82.964	47.370	35.594	14,29
2009	66.615	56.368	10.247	4,03
2010	72.640	57.220	15.420	5,94
2011	74.243	58.258	15.985	6,05
2012	67.736	61.520	6.216	2,32

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları

Tablo 13. Bursa İline Ait Göç Verileri, 2012

En Fazla Göç Aldığı İller	En Fazla Göç Verdiği İller
İstanbul	İstanbul
Balıkesir	Ankara
Erzurum	Balıkesir
Muş	İzmir
Ankara	Kütahya
İzmir	Van
Samsun	Kocaeli
Van	Eskişehir
Kocaeli	Antalya
Kütahya	Çanakkale

Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları

2012 yılı itibariyle Bursa ili en fazla İstanbul, Balıkesir ve Erzurum ilinden göç almıştır. Bunu sırasıyla Muş, Ankara, İzmir, Samsun, Van, Kocaeli ve Kütahya takip etmektedir. Yine 2012 yılı itibariyle Bursa ili en fazla İstanbul, Ankara ve Balıkesir illerine göç vermiştir. Bunu sırasıyla İzmir, Kütahya, Van, Kocaeli, Eskişehir, Antalya ve Çanakkale takip etmektedir.

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

İlin istihdam göstergeleri açısından ilköğretim ve ortaöğretim mezuniyet verileri çok önemlidir. Çünkü okula devam etmeyen genç nüfus potansiyel işgücünü oluşturmaktadır. Bu kesim ilk kez iş arayan olarak öncelikle işgücü piyasasına giriş yapacak, iş bulan kesimde istihdam da yer alacaktır. Bir kısmı da işgücü piyasasının dışında yer alacaktır.

Tablo 14. Ortaöğretime Kayıtlı Toplam Öğrenci Sayısı, 2012

	Toplam	Erkek	Kadın
Şehir	172.034	90.018	82.016
Köy	1.506	1.122	384
Toplam	**173.540**	**91.140**	**82.400**

Kaynak: MEB İstatistikleri, Örgün Eğitim 2012-2013

Ortaöğretime kayıtlı toplam öğrencilerin %52,5'i erkek, %47,5'i de kadındır bunların %99,1'i şehir de ikamet ederken, %0,9'u da köylerde ikamet etmektedir. Şehir de ikamet edenlerin %52,3'ü erkek, %47,7'si kadındır; Köy de ikamet edenlerin ise %74,5'i erkek, %25,5'i ise kadındır.

Tablo 15. Okul Türüne Göre Ortaöğretime Kayıtlı Toplam Öğrenci Sayısı , 2012

Cinsiyet	Genel			Mesleki ve Teknik		
	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Erkek	36.413	35.635	778	54.727	54.383	344
Kadın	39.367	39.142	225	43.033	42.874	159
Toplam	**75.780**	**74.777**	**1.003**	**97.760**	**97.257**	**503**

Kaynak: MEB İstatistikleri, Örgün Eğitim 2012-2013

Ortaöğretime kayıtlı toplam öğrencilerin %43,6'sı genel liseye, %56,3'üde mesleki ve teknik liseye devam etmektedir.

Ortaöğretime kayıtlı genel liseye devam eden erkek öğrencilerin %97,9'u şehir, %2,1'i de köylerde ikamet etmekte; kız öğrencilerin ise %99,4'ü şehir, %,6'sı köylerde ikamet etmektedir. Ortaöğretime kayıtlı mesleki ve teknik liseye devam eden erkek öğrencilerin %99,4'ü şehir, %0,6'sı köylerde ikamet etmekte; kız öğrencilerin ise %99,6'sı şehir, %0,4'ü köylerde ikamet etmektedir.

Bu veriler ışığında ortaöğretime kayıtlı öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun şehirlerde ikamet ettiği genellemesine varabiliriz.

Tablo 16. Okullaşma Oranı , 2012

Okullaşma Oranı	İlkokul			Ortaokul			Genel Ortaöğretim			Mesleki ve Teknik Ortaöğretim		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Brüt	104.77	104.62	104.93	108.33	106.37	110.42	45.43	42.41	48.63	58.60	63.74	53.15
Net	98.62	98.51	98.75	95.54	95.62	95.46	30.84	28.04	33.81	47.38	50.54	44.02

Kaynak: MEB İstatistikleri, Örgün Eğitim 2012-2013

Yukarıdaki tabloda ilkokul, ortaokul, genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretim okullaşma oranlarına yer verilmiştir. Mesleki ve teknik ortaöğretim haricinde ilkokul, ortaokul ve genel ortaöğretim de kadınların okullaşma oranı erkeklerden daha fazladır.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasının genel bir görünümünü çizebilmek için işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranlarına cinsiyet, yaş, nüfus, eğitim gibi veriler ışığında bakılması gerekmektedir. Bu tür bir analiz için gerekli verilerin çoğu TÜİK "Hane Halkı İşgücü Anketi" sonuçlarına dayanmaktadır. Anılan anketler ülkemizdeki işgücü piyasasının yapısını ortaya koymaktadır. Ancak bu anket verilerinin büyük bölümü Bursa iline özel değildir; NUTS2 bölümlemesinde Bursa, Bilecik ve Eskişehir illerini kapsayan TR41 bölgesi bütününde mevcuttur. Bu nedenle analiz sadece Bursa ilinden ziyade bölgesel veriler elde etmemizi sağlayacaktır. Ancak elde edebildiğimiz takdirde Bursa iline ait verilerle de zenginleştirilmeye çalışılacaktır.

İŞGÜCÜ PİYASASINA İLİŞKİN TEMEL GÖSTERGELER

İşgücü piyasasının genel bir görünümünü çizebilmek için işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranlarına cinsiyet, yaş, nüfus, eğitim gibi veriler ışığında bakılması gerekmektedir. Ancak bu çerçeveden baktığımız takdirde işgücü piyasasının temel özelliklerini ve istihdamın temel yapısını değerlendirebiliriz.

Aşağıdaki tabloya göre Türkiye'de 15+ kurumsal olmayan nüfus 2010 yılından 2011 yılına geçerken 1052 kişilik, TR41 bölgesinde ise 59 kişilik bir artış göstermiştir. 2010 ve 2011 yılları arasında 15+ kurumsal olmayan nüfusta yaşanan artışın %5,6'sı TR41 bölgesine aittir. 2011 ve 2012 yılları arasındaki artışın ise %9,9'u TR41 bölgesine aittir.

Tablo 17. İşgücü Piyasasına İlişkin Temel Göstergeler, 2010-2012

TR41								
	15+ Kurumsal Olmayan Nüfus	İşgücü	İstihdam Edilenler	İşsiz	İşgücüne Katılım Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı	İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus
2010	2.694	1.268	1.140	128	47,1	10,1	42,3	1.426
2011	2.753	1.339	1.237	102	48,6	7,6	44,9	1.414
2012	2.866	1.404	1.301	103	49,0	7,4	45,4	1.462
TÜRKİYE								
	15+ Kurumsal Olmayan Nüfus	İşgücü	İstihdam Edilenler	İşsiz	İşgücüne Katılım Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı	İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus
2010	52.541	25.641	22.594	3.046	48,8	11,9	43,0	26.901
2011	53.593	26.725	24.110	2.615	49,9	9,8	45,0	26.867
2012	54.724	27.339	24.821	2.518	50,0	9,2	45,4	27.385

Kaynak: TÜİK

İşgücü istihdam edilenler ve işsizlerin toplamından oluşmaktadır. İstihdam edilenler Türkiye genelinde de TR41 bölgesinde de yıllar itibariyle bir artış içerisindedir. İşsizlerde ise Türkiye genelinde düşüş yaşanırken TR41 bölgesinde 2011 yılından 2012 yılına geçişte 1 birimlik bir artış yaşanmıştır. İşgücüne katılım oranı ve istihdam oranında Türkiye geneli ve TR41 bölgesinde referans yılları arasında sürekli bir artış gözlemlenmektedir. Buda demek oluyor ki çalışma çağındaki nüfusun işgücü

piyasasındaki etkinliği giderek artmaktadır. Ancak işgücüne katılım oranı TR41 bölgesinde Türkiye ortalamasından daha düşük seviyede gerçekleşmiştir. İşgücüne dâhil olmayan nüfus ise belli bir istikrar göstermemektedir. Türkiye geneli ve TR41 bölgesinde inişli çıkışlı bir seyir izlemektedir.

İş piyasasına ilişkin bir diğer önemli kavram ise işsizliktir. İşsizlik, çalışma istek ve arzusunda olup, emek piyasasında iş aramasına rağmen iş bulamayan kişiye denilmektedir. Bu çerçevede 2010-2012 yılları arasındaki işsizlik oranlarına baktığımızda Türkiye genelinde de TR41 bölgesinde de işsizlik oranları düşmektedir. TR41 bölgesinin işsizlik oranları Türkiye geneli işsizlik oranlarından daha düşük seviyede gerçekleşmiştir. Burada TR41 bölgesinin ekonomik yapısı, gelişmişlik düzeyi gibi faktörler etkili olmaktadır.

Tablo 18. Geniş Yaş Grubuna Ve Eğitim Durumuna Göre Kurumsal Olmayan Nüfus, 2012

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	1	5	13	33	103	155
Lise altı	214	96	314	720	436	1.780
Lise ve dengi meslek okulu	53	121	195	192	34	595
Yükseköğretim	0	50	134	120	33	336
Toplam	**269**	**272**	**655**	**1.064**	**606**	**2.866**

Kaynak: TÜİK

Geniş yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre kurumsal olmayan nüfus verileri incelenecek olursa genel toplam içerisinde en fazla %62,1 oranıyla lise altı kurumsal olmayan nüfus bulunmaktadır. Bunu sırasıyla %20,8 ile lise ve dengi meslek okulu, %11,7 ile yükseköğretim ve %5,4 ile okuma yazma bilmeyenler izlemektedir.

Geniş yaş gruplarına göre eğitim durumları incelendiğinde 20-24 yaş grubu haricinde ki bütün gruplarda lise altı eğitimliler en büyük orana sahiptir. Bir tek 20-24 yaş arası gruptakilerde lise veya dengi meslek okulu mezunları oransal olarak yüksek çıkmıştır.

Grafik 10.Eğitim Durumlarına Ve Geniş Yaş Gruplarına Göre Kurumsal Olmayan Nüfus, %, 2012

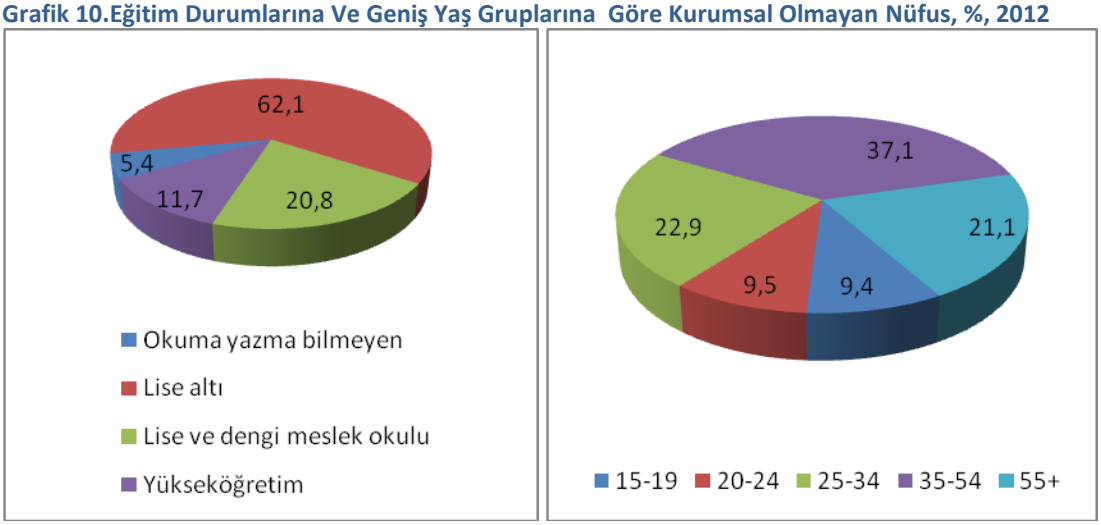

Kaynak: TÜİK

İŞGÜCÜ

İşgücüne katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade etmektedir. İşgücüne katılım oranı çalışma hayatına katılımı ölçen bir göstergedir. Çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim gruplarına göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Tablo 19. Geniş Yaş Grubuna Göre İşgücüne Katılma Oranı, 2008-2012

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+
2008	33,4	60,8	67,6	57,1	16,2
2009	29,2	57,6	67,9	55,8	16,3
2010	26,6	54,1	65,8	55,9	15,1
2011	26,1	60,1	67,7	57,8	15,1
2012	25,5	59,2	69,2	58,8	15,9

Kaynak: TÜİK

Geniş yaş gruplarına ve yıllara göre işgücüne katılım oranının dağılımına yıllar itibariyle bakacak olursak çok fazla bir değişiklik yaşanmamıştır. Bütün yıllarda en fazla işgücüne katılım oranı 25-34 yaş arasında gerçekleşmiştir. 25-34 yaş arası işgücüne katılım oranının dağılımı diğer yıllarda da değişmemekle birlikte 2008-2012 yılları arasında % 1,6lık bir artış gerçekleşmiştir.

15-19 yaş grubunun işgücüne katılım oranlarına bakıldığında 2008 yılından 2012 yılına kadar toplamda yüzde 7,9'luk bir azalış gerçekleşmiştir. Bu durumda 15-19 yaş grubunun işgücüne katılım oranının azalmasında etkenlerden biride okullaşma oranının artmasıdır.

Tablo 20. Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Katılma Oranı, 2008-2012

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim
2008	8,7	43,6	65,8	79,6
2009	8,1	42,7	62,5	81
2010	10,9	42,1	60,9	78,2
2011	10,9	43,4	62,1	79,5
2012	10,1	41,7	63,6	79,6

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki tabloda 2008-2012 yılları arası eğitim durumuna göre işgücüne katılma oranları verilmiştir. Bütün yıllarda en yüksek orana yükseköğretim mezunları sahiptir. Bunu sırasıyla lise ve dengi meslek okulu, lise altı ve okuma yazma bilmeyenler takip etmektedir.

Grafik 11.Geniş Yaş Grubu Ve Eğitim Durumuna Göre İşgücüne Katılma Oranı, TR41, %, 2012

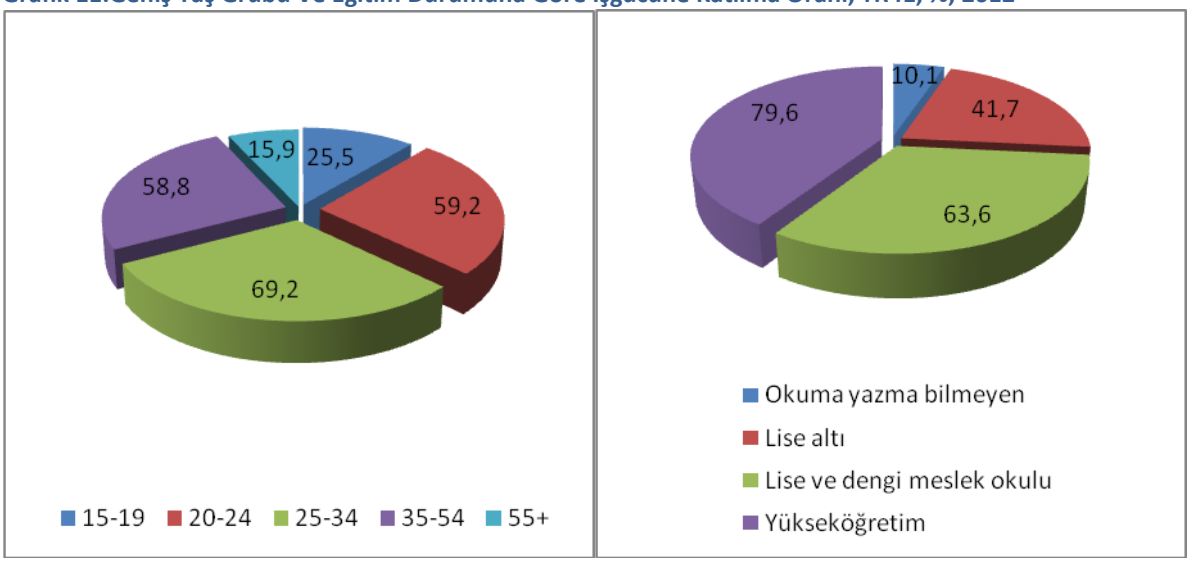

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki grafikte 2012 yılı baz alınarak geniş yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılma oranı verilmiştir. Bu grafiğe göre geniş yaş gruplarında en büyük pay %69,2 oranı ile 25-34 yaş arasına aittir. 25-34 yaş arasını %59,2 ile 20-24 yaş arası takip etmektedir.

Tablo 21. Geniş Yaş Grubu Ve Eğitim Durumuna Göre İşgücü Durumu, TR41, 2012

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	0	1	2	7	5	16
Lise altı	54	51	180	382	75	742
Lise ve dengi meslek okulu	15	71	152	136	6	379
Yükseköğretim	0	38	120	101	10	268
Toplam	**68**	**161**	**453**	**626**	**96**	**1.404**

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki tabloda TR41 bölgesinde geniş yaş grubu ve eğitim durumuna göre işgücü durumu verilmiştir. İşgücü durumunu geniş yaş aralığına göre değerlendirdiğimizde 35-54 yaş grubu %44,6 oranı ile en yüksek paya sahiptir. Bunu sırasıyla %32,3 ile 25-34 yaş gurubu, %11,5 ile 20-24 yaş grubu, %6,8 ile 55+ yaş grubu ve %4,8 ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir.

İşgücü durumunu eğitim durumuna göre değerlendirdiğimizde lise altı öğrenime sahip kişiler %52,8 oranı ile en yükse orana sahiptir. Bunu sırasıyla %27,0 ile lise ve dengi meslek okulu, %19,1 ile yükseköğretim ve %1,1 ile okuma yazma bilmeyenler takip etmektedir.

İŞSİZ

TR41 bölgesinde işsizlik oranı %7,2 oranında gerçekleşmiştir. Türkiye'de 2012 yılı işsizlik oranı %9,2 olarak gerçekleşmiş olup TR41 bölgesinde ise %7,2 oranı ile Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

Grafik 12.Geniş Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı, TR41, %, 2012

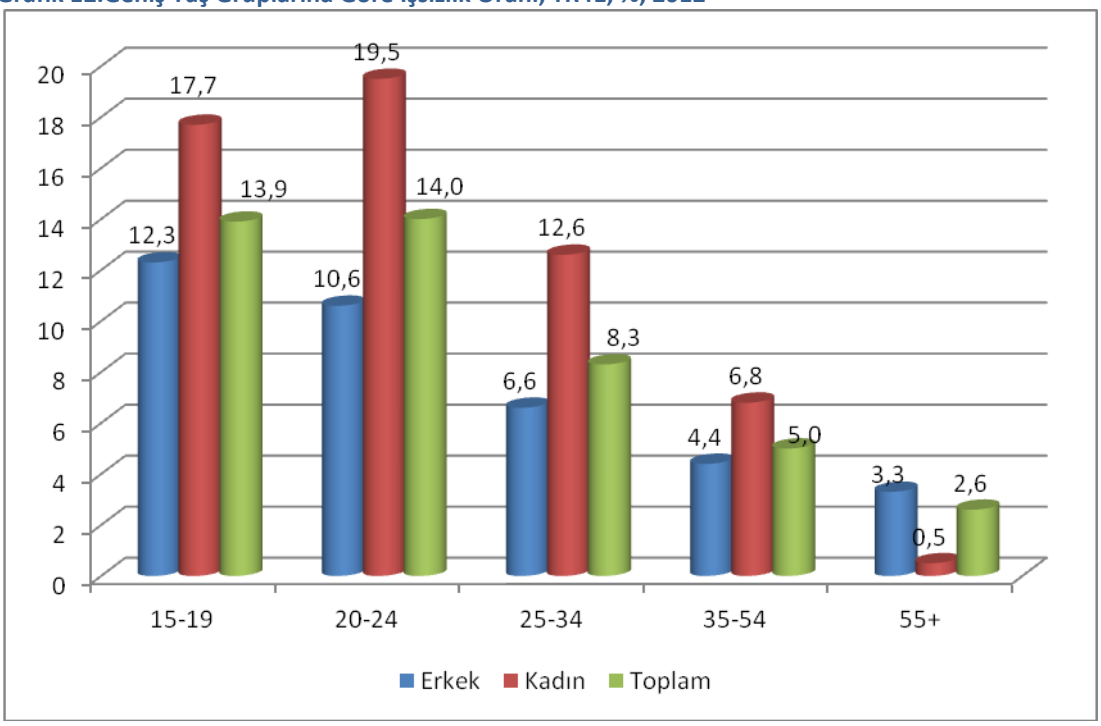

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki grafikte geniş yaş gruplarına göre işsizlik oranlarına yer verilmiştir. Buna göre kadın işsizler içerinde en büyük pay %19,5 oranı ile 20-24 yaş grubudur. Bunu %17,7 oranı ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir. Erkeklerde ise en yüksek işsizlik %12,3 oranı ile 15-19 yaş grubu oluşturmaktadır. Bunu %10,6 oranı ile 20-24 yaş grubu takip etmektedir. Geniş yaş gruplarına göre işsizlik oranlarını incelediğimizde ise en düşük işsizlik erkeklerde %3,3, kadınlarda ise %0,5 ile 55+ yaş grubundadır. Bu veriler ışığında kadınlar işgücü piyasasında daha dezavantajlı bir konumda bulunmaktadırlar ki %19,5 oranı ile en büyük işsizlik payına sahiptirler.

Eğitim durumlarına göre işsizlik oranları verilmiş olan aşağıdaki grafiğe bakacak olursak şayet en yüksek işsizliğin %55,0 ile erkeklerde lise altı eğitimlilerde, kadınlarda ise %34,9 ile yükseköğretim mezunu kadınlarda olduğu görülmektedir. Buna göre yüksek okul bitiren kadınlar iş bulma konusunda daha fazla sıkıntı yaşamaktadırlar. En düşük işsizlik oranı ise kadınlarda da erkeklerde de okuma yazma bilmeyenlerdedir.

Grafik 13. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı, TR41, %, 2012

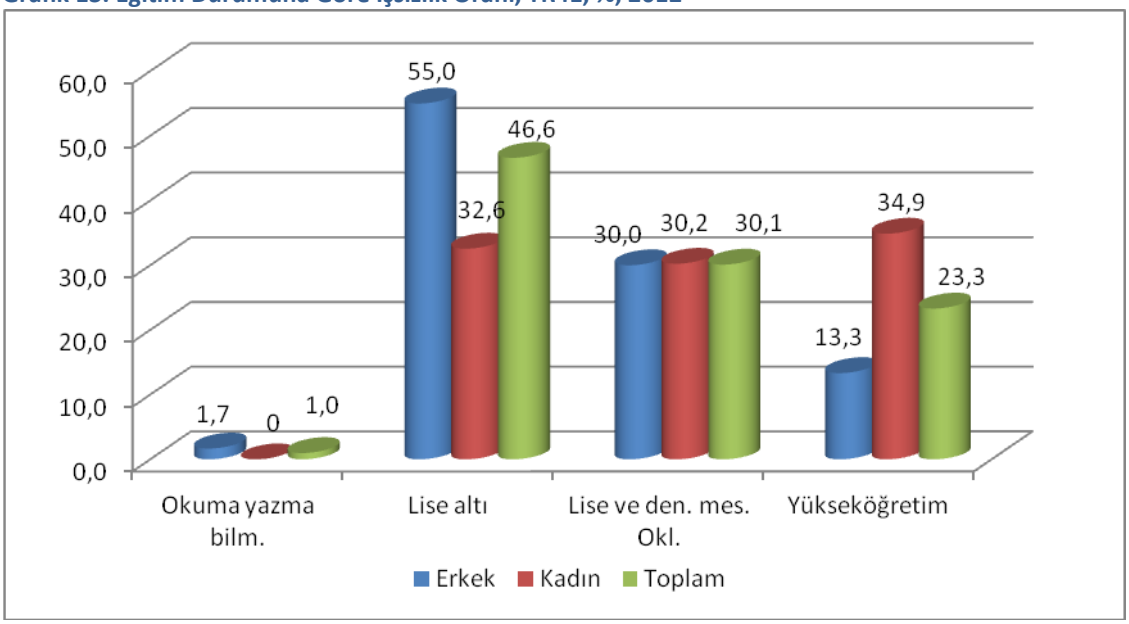

Kaynak: TÜİK

Tablo 22. Daha Önce Çalışılan Faaliyetlere Göre İşsizlerin Eğitim Durumu, TR41, Bin, 2012

	Tarım	Sanayi	Hizmet	8 yıldan önce işten ayrılanlar	Daha önce çalışmamış olanlar	Toplam
Okuma-yazma bilmeyen	0	0	1	0	0	1
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	0	2	1	0	0	3
İlkokul	1	12	8	1	1	23
Ortaokul veya dengi meslek okul	0	4	5	1	0	10
Genel lise	0	3	8	0	0	12
Lise dengi meslek okul	1	10	8	0	1	20
Yüksekokul veya fakülte	0	5	12	0	6	24
İlköğretim	0	6	6	0	1	12
Toplam	**3**	**42**	**48**	**2**	**9**	**103**

Kaynak: TÜİK

TR41 bölgesinde daha önce çalışılan faaliyetlere göre işsizlerin eğitim durumları incelenecek olursa en fazla hizmet sektörü ve sanayi sektöründe çalışmış işsizler bulunmaktadır. Daha önce sanayi sektöründe çalışmış işsizlerin %28,6'sı ilkokul mezunudur. Bunu %23,8 oranı ile lise ve dengi meslek okulu mezunları takip etmektedir. Hizmet sektöründe ise %25 ile yüksekokul veya fakülte mezunları en yüksek orana sahiptir.

8 yıldan önce işten ayrılanların %50'si ilkokul mezunuyken, 50'si de ortaokul veya dengi meslek okulu mezunudur. Daha önce çalışmamış olanların %66,7'si yüksekokul veya fakülte mezunudur. Bunu %11,1 oranları ile ilkokul mezunu, lise dengi meslek okul mezunu ve ilköğretim mezunları takip etmektedir.

Grafik 14. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı, TR41, %, 2012

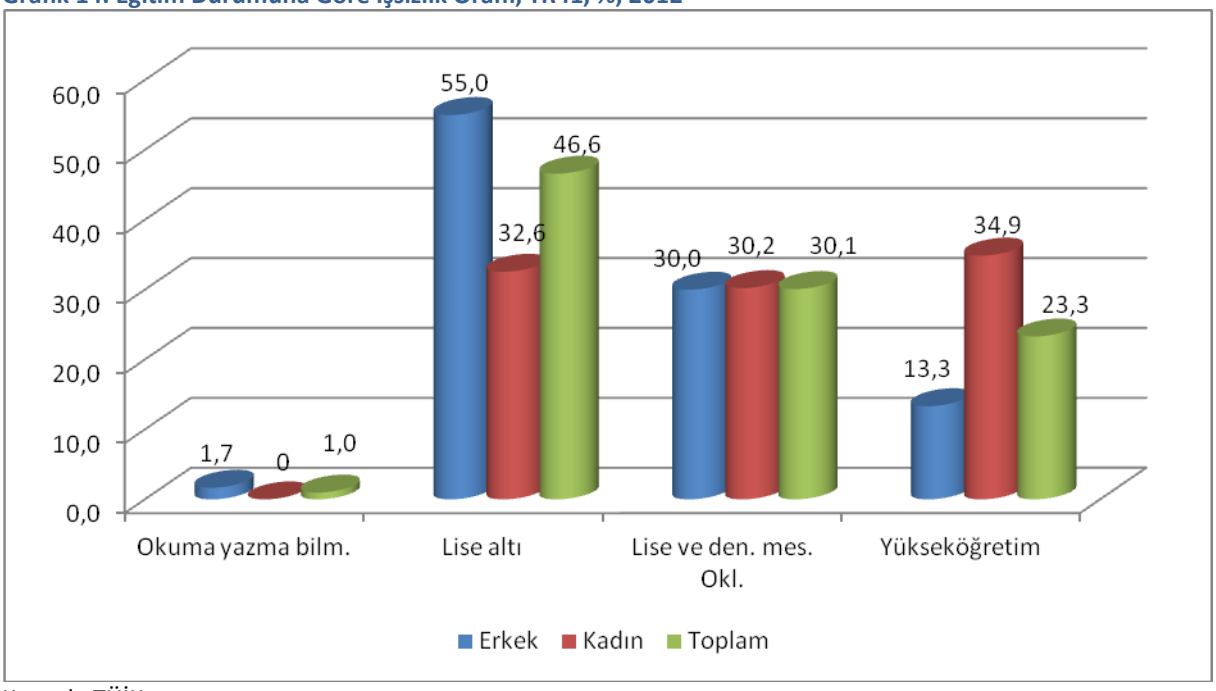

Kaynak: TÜİK

Tablo 23. Son Çalışılan İşteki Duruma Göre İşsizler, Bin ,TR41, 2012

	Erkek	Kadın	Toplam
Ücretli veya yevmiyeli	55	35	89
İşveren veya kendi hesabına	2	0	2
Ücretsiz aile işçisi	1	0	1
Daha önce çalışmamış olanlar	2	7	9
8 yıldan önce işten ayrılanlar	0	2	2
Toplam	**60**	**43**	**103**

Kaynak: TÜİK

İşveren veya kendi hesabına çalışan ile ücretsiz aile işçilerinin %100'ü erkek çalışandır. 8 yıldan önce işten ayrılanların ise %100'ü kadın çalışandır. Ücretli veya yevmiyeli çalışanların %61,8'i erkek, %39,3'ü ise kadındır. Daha önce çalışmamış olanlarda ise erkekler %22,2, kadınlar %77,8 oranına sahiptir.

Genel toplam içerisinde son çalışılan işteki duruma göre işsizlerin %86,4'ü ücretli yevmiye işçisi olarak çalışmaktadır. Erkelerin %91,7'si, kadınların ise %81,4'ü ücretli veya yevmiyeli olarak çalışmaktadır. Bunu %8,7 oranı ile daha önce çalışmamış olanlar takip etmektedir.

Buna göre genel toplam içerisinde ücretli veya yevmiyeli olarak çalışmış olanlar ağırlıklı olarak bulunmaktadır.

Tablo 24. İş Arama Sürelerine Göre İlk Kez İş Arayanlar, Bin ,TR41, % 2012

İş Arama Süresi	Erkek	Kadın	Toplam
1 yıldan az	63,4	36,6	100,0
1 yıl ve daha çok	31,6	68,4	100,0
İş bulmuş başlamak için bekleyen	50,0	50,0	100,0
Toplam	**58,3**	**41,7**	**100,0**

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki tabloda iş arama sürelerine göre ilk kez iş arayan sayılarına yer verilmiştir. İş arama sürelerine göre ilk kez iş arayanların %58,3 erkek, %41,7'si ise kadındır. 1 yıldan daha az süreli olarak iş arayanların %63,4'ü erkek, %36,6'sı ise kadındır. 1 yıl ve daha uzun süredir iş arayanların ise %31,6'sı erkek, %68,4'ü kadındır. İş bulmuş ancak başlamak için bekleyenlerin ise %50,0'si erkek, %50,0'si de kadındır.

Buradaki veriler ışığında erkekler işgücü piyasasında 1 yıldan daha az süreyle işsiz kalırken, kadınlar ise 1 yıl ve daha uzun süreli işsiz kalmaktadırlar. İş bulmuş ancak çalışmak için bekleyenler de erkek ve kadın oranlarının aynı oluşu burada cinsiyet farklılığının ön plana çıkmadığını göstermektedir.

Tablo 25. Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri ,Bin,TR41, 2012

EĞİTİM DURUMU	1 yıl yıldan az	1 yıl ve daha çok	İş bulmuş başlamak için bekleyen	Toplam
TOPLAM				
Okuma yazma bilmeyen	1	0	0	1
Lise altı	43	4	1	48
Lise ve dengi meslek okulu	23	7	1	31
Yükseköğretim	15	8	0	24
Toplam	82	19	2	103
ERKEK				
EĞİTİM DURUMU	1 yıl yıldan az	1 yıl ve daha çok	İş bulmuş başlamak için bekleyen	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	0	0	0	1
Lise altı	31	2	0	33
Lise ve dengi meslek okulu	14	3	1	18
Yükseköğretim	7	1	0	8
Toplam	52	6	1	60
KADIN				
EĞİTİM DURUMU	1 yıl yıldan az	1 yıl ve daha çok	İş bulmuş başlamak için bekleyen	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	0	0	0	0
Lise altı	12	2	0	14
Lise ve dengi meslek okulu	9	4	0	13
Yükseköğretim	9	7	0	15
Toplam	30	13	1	43

Kaynak: TÜİK

İSTİHDAM

İşverenler ve işsizler dâhil olmak üzere işgücü seviyesinin iktisadi faktörlerle birlikte üretimde bulunması halidir. İş piyasasına emeğini arz eden ve makul istihdam şartları altında çalışanların toplamı istihdam seviyesini ve iktisadi faaliyetle bilfiil meşgul kimselerle iş arayıp da bulamayan işsizlerin toplamı tam istihdam seviyesini meydana getirmektedir. İstihdam oranı ise çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa bölünmesi ile elde edilmektedir. İstihdam oranı ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özellikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında büyük önem arz etmektedir.

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesini sağlamasına rağmen, bu gösterge tek başına bir anlam ifade etmemektedir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde diğer faktörlerde önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına sahip olduğunu ya da ekonomik anlamda aktif olmayan bir nüfus yapısına sahip olduğunun göstergesidir.

Grafik 15. Yaş Gruplarına Ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TR41, %, 2012

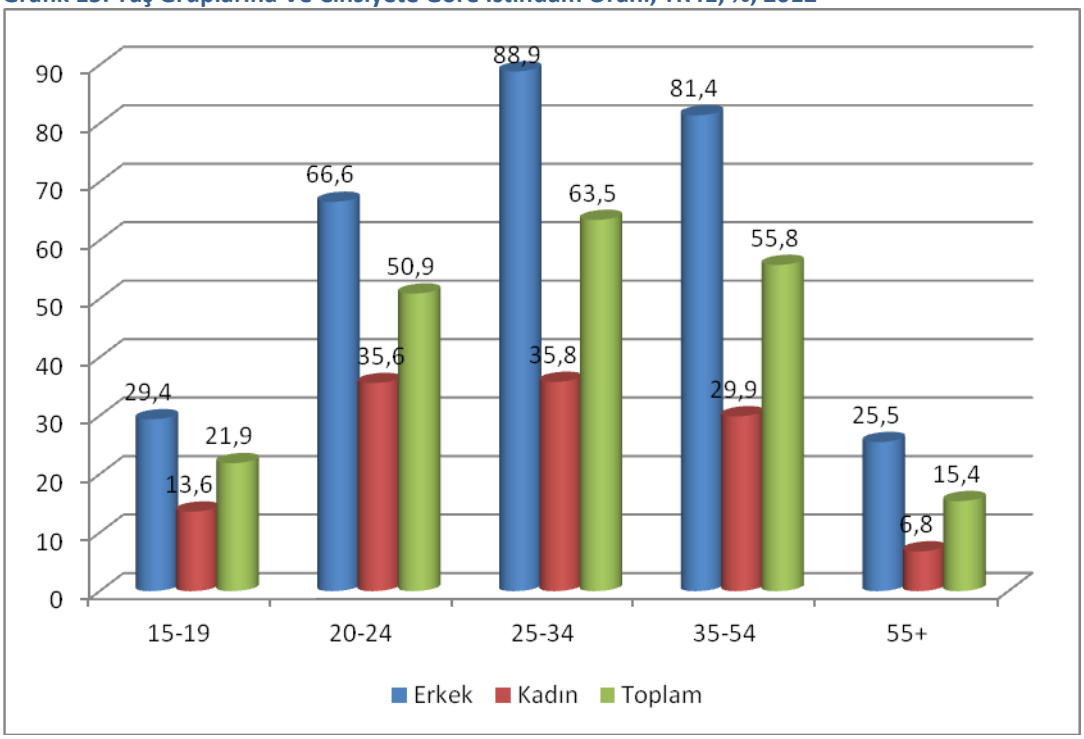

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki grafikte geniş yaş gruplarına ve cinsiyete göre istihdam oranlarına yer verilmiştir. Bu verilere göre TR41 bölgesinde istihdam oranı en yüksek %63,5 olarak 25-34 yaş grubunda gerçekleşmiştir. Bunu %55,8 oranı ile 35-54 yaş grubu takip etmektedir. En az istihdam oranı ise %15,4 ile 55+ yaş grubunda gerçekleşmiştir.

Erkeklerde istihdam oranı en yüksek %88,9 ile 25-34 yaş grubunda gerçekleşirken, bunu %81,4 ile 35-54 yaş grubu takip etmektedir. Erkeklerde en az istihdam oranı %25,5 ile 55+ yaş grubunda gerçekleşmiştir.

Kadınlarda en yüksek istihdam oranı %35,8 ile 25-34 yaş grubunda gerçekleşirken bunu %35,6 ile 20-24 yaş grubu takip etmektedir. En az istihdam oranı ise %6,8 ile 55+ yaş grubunda gerçekleşmiştir.

Yukarıdaki verilere göre şu genellemeyi yapabiliriz: İstihdam oranı erkek ve kadın her iki grupta da en fazla 25-34 yaş grubunda gerçekleşmektedir. En az istihdam oranı ise her iki grupta da 55+ yaş grubunda gerçekleşmektedir.

Grafik 16. Eğitim Durumlarına Ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TR41, %, 2012

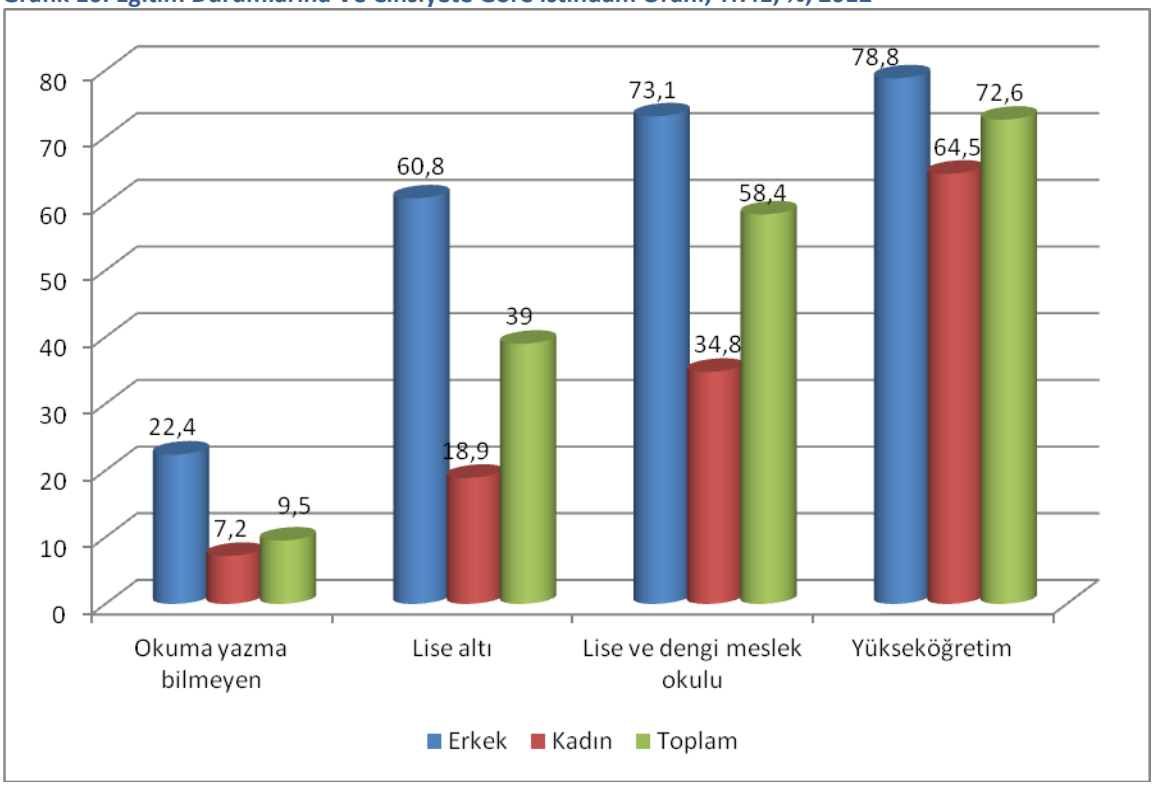

Kaynak: TÜİK

Eğitim durumlarına ve cinsiyete göre istihdam oranlarına bakacak olursak en yüksek istihdam oranı erkelerde %78,8 ile yükseköğretim mezunlarında gerçekleşmiştir. Yükseköğretim mezunlarını sırasıyla %73,1 ile lise ve dengi meslek okulu, %60,8 ile lise altı ve %22,4 ile okuma yazma bilmeyenler takip etmektedir.

Kadınlarda en yüksek istihdam oranı %64,5 ile yükseköğretim mezunlarında gerçekleşirken bunu sırasıyla %34,8 ile lise ve dengi meslek okulu, %18,9 ile lise altı ve %7,2 ile okuma yazma bilmeyenler takip etmektedir.

Yukarıdaki verilere göre şu genellemeyi yapabiliriz: İstihdam oranı erkek ve kadın her iki grupta da en fazla yükseköğretim mezunlarında gerçekleşmektedir. En az istihdam oranı ise her iki grupta da okuma yazma bilmeyenler de gerçekleşmektedir.

Tablo 26.Sektör Ve Yıllara Göre Kadın Erkek İstihdam Sayısı , Bin,TR41

Yıllar	Tarım			Sanayi			Hizmet		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2010	58	67	125	110	391	501	137	376	513
2011	67	83	150	110	426	536	165	386	551
2012	65	94	159	111	442	553	183	406	589

Kaynak: TÜİK

Aşağıdaki grafikte iktisadi faaliyet kollarına göre istihdam edilenlerin dağılımı verilmiştir. Buna göre kadınların tarımda istihdam oranı daha fazladır. Her 100 kadından 39'u tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Her 100 kişiden 25'i ise tarım sektöründe istihdam edilmektedir.

Sanayi sektöründe ise kadınlar daha az istihdama katılmaktadırlar. Her 100 erkekten 31'i sanayi sektöründe istihdam edilirken; her 100 kadından 15 sanayi sektöründe istihdam edilmektedir. Buna göre sanayi sektöründe her 100 kişiden 26'sı sanayi sektöründe istihdam edilmektedir.

Hizmet sektöründe ise her 100 kişiden 49'u hizmet sektöründe istihdam etmektedir. Her 100 erkekten 51'i, her 100 kadından ise 46'sı hizmet sektöründe istihdam edilmektedir.

Grafik 17. İktisadi Faaliyet Kollarına Göre İstihdam Edilenlerin Dağılımı, TR41, %, 2012

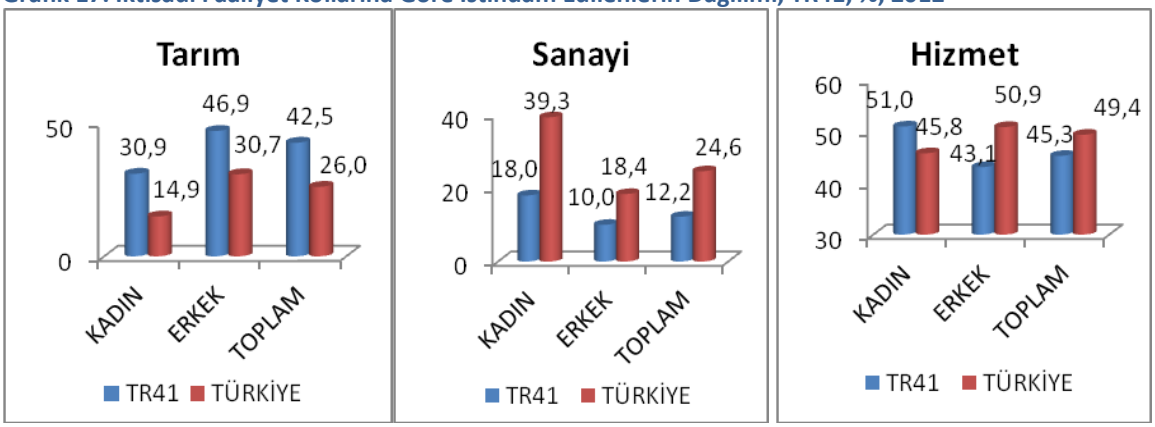

Kaynak: TÜİK

Aşağıdaki tabloda 2004-2012 yılları arası istihdam edilenlerin yıllara göre iktisadi faaliyet kollarına göre oranlarına yer verilmiştir.

TR41 bölgesinde her 100 kişiden 12'si tarım, 43'ü sanayi ve 45'i hizmet sektöründe istihdam etmektedir. İstihdam edilen her 100 erkekten 10'u tarım, 47'si sanayi ve 43'ü de hizmet sektöründedir. Her 100 kadından ise 18'i tarım, 31'i sanayi ve 51'i hizmet sektöründe istihdam edilmektedir.

Türkiye genelinde sanayi sektöründe kadınlar daha az istihdam edilirken, TR41 bölgesinde Türkiye ortalamasının üstündedir. Bunda TR41 bölgesinin sektörel olarak gelişmişlik düzeyindeki farklılıktan kaynaklanmaktadır.

Grafik 18. İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İktisadi Faaliyet Kolları, TR41, %, 2004-2012

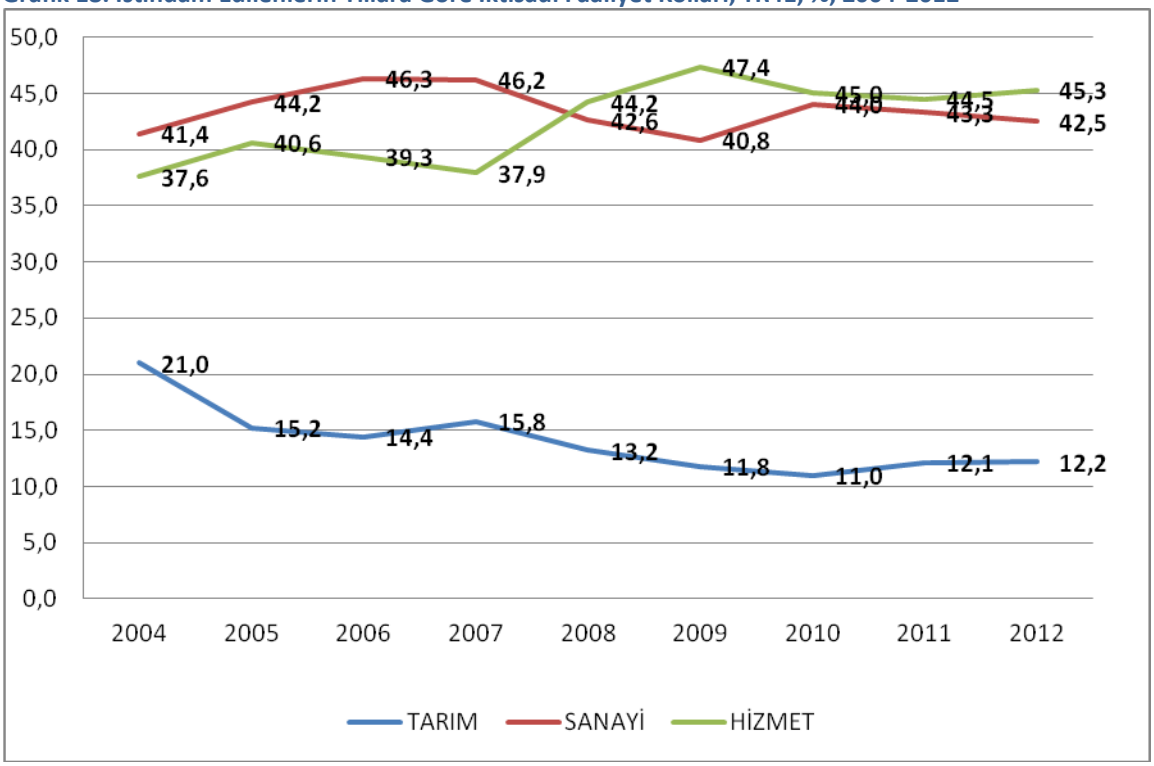

Kaynak: TÜİK

Grafik 19. İstihdam Edilenlerin Yıllar Ve Cinsiyete Göre İşteki Durumu, TR41, %, 2012

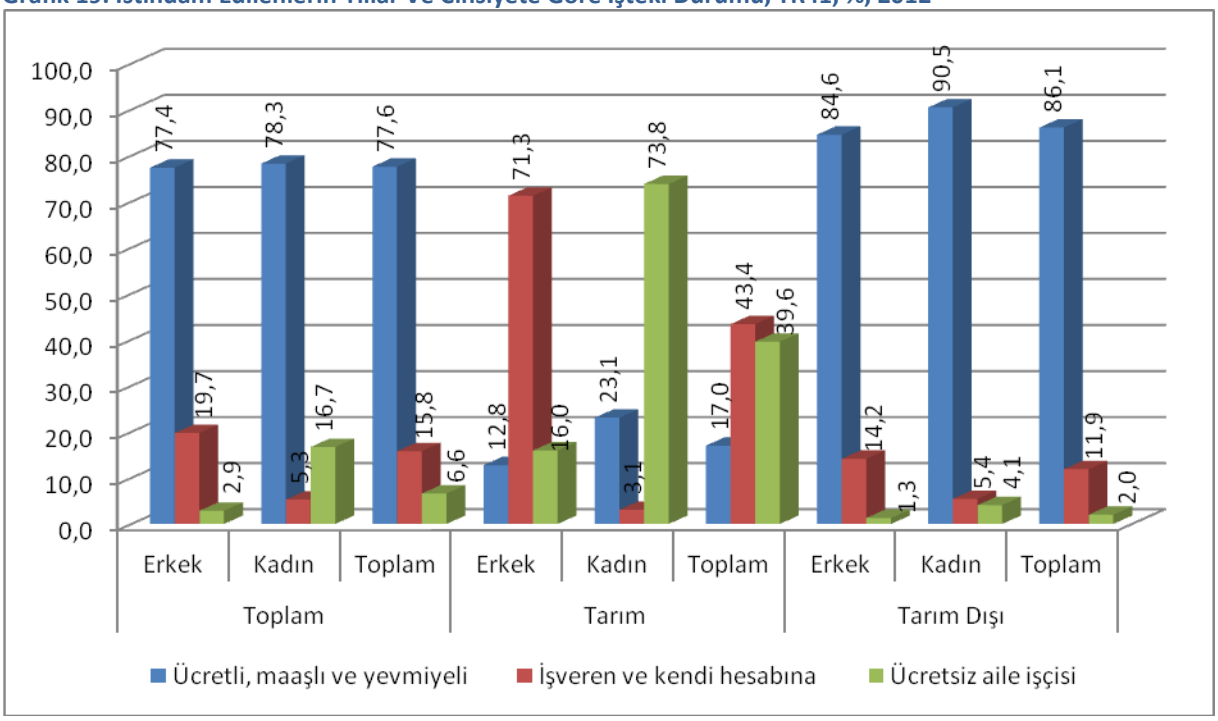

Kaynak: TÜİK

TR41 bölgesinde çalışan her 100 kişiden 7'si ücretsiz aile işçisi olarak, 19'u işveren veya kendi hesabına ve 78'i ücretli, maaşlı ve yevmiyeli olarak istihdam edilmektedir. Tarımda çalışan her 100 kişiden 40'ıücretsiz aile işçisi, 43'ü işveren veya kendi hesabına ve 17'si de ücretli, maaşlı ve yevmiyeli

olarak istihdam edilmektedir. Tarım dışı çalışan her 100 kişiden 2'si ücretsiz aile işçisi, 12'si işveren veya kendi hesabına ve 86'sı da ücretli, maaşlı ve yevmiyeli olarak istihdam edilmektedir.

Ayrıca TR41 bölgesinde çalışan her 100 erkekten 74'ü ücretli, maaşlı ve yevmiyeli, 20'si işveren veya kendi hesabına çalışan ve 3'ü de ücretsiz aile işçisi olarak istihdam edilmektedir. Her 100 kadından 78'i ücretli, maaşlı ve yevmiyeli, 5'i işveren veya kendi hesabına çalışan ve 17'si de ücretsiz aile işçisi olarak istihdam edilmektedir.

Tablo 27. Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılığa Ve Eğitim Durumuna Göre İstihdam Edilenler ,Bin,TR41, 2012

	Kayıtlı Değil	Kayıtlı	Toplam
Okuma yazma bilmeyen	11	4	15
Lise altı	241	453	694
Lise ve dengi meslek okulu	45	303	348
Yükseköğretim	12	232	244
Toplam	**308**	**993**	**1.301**

Kaynak: TÜİK

TR41 bölgesinde her 100 çalışandan 24'ü kayıt dışı, 76'sı ise kayıtlı olarak istihdam edilmektedir. TR41 bölgesine okuma yazma bilmeyen her 100 kişiden 27'si Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK)' ya kayıtlı iken, 73'ü kayıt dışı olarak istihdam edilmektedir. Lise altı mezunu her 100 kişiden 65'i SGK' ya kayıtlı iken, 35'i kayıt dışı olarak istihdam edilmektedir. Lise ve dengi meslek okulu mezunu her 100 kişiden 87'si SGK' ya kayıtlı iken, 13'ü kayıt dışı olarak istihdam edilmektedir. Yükseköğretim mezunu her 100 kişiden 95'i SGK' ya kayıtlı iken, 5'i kayıt dışı olarak istihdam edilmektedir. Bu verilere göre öğrenim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı istihdam oranı azalmaktadır.

Grafik 20. Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR41, %, 2012

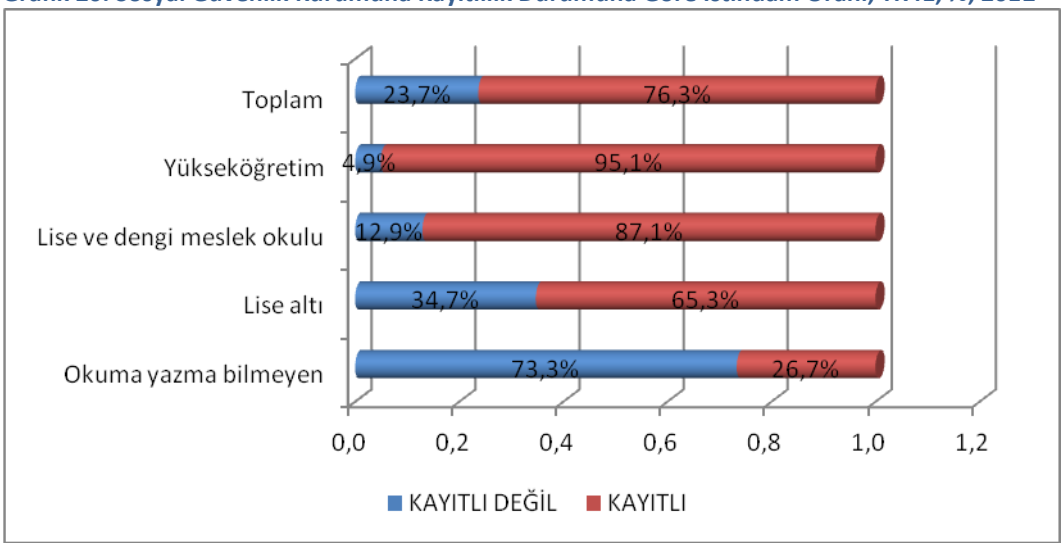

Kaynak: TÜİK

Grafik 21. Sosyal Güvenlik Kurumuna Kayıtlılık Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR41-Türkiye, %, 2012

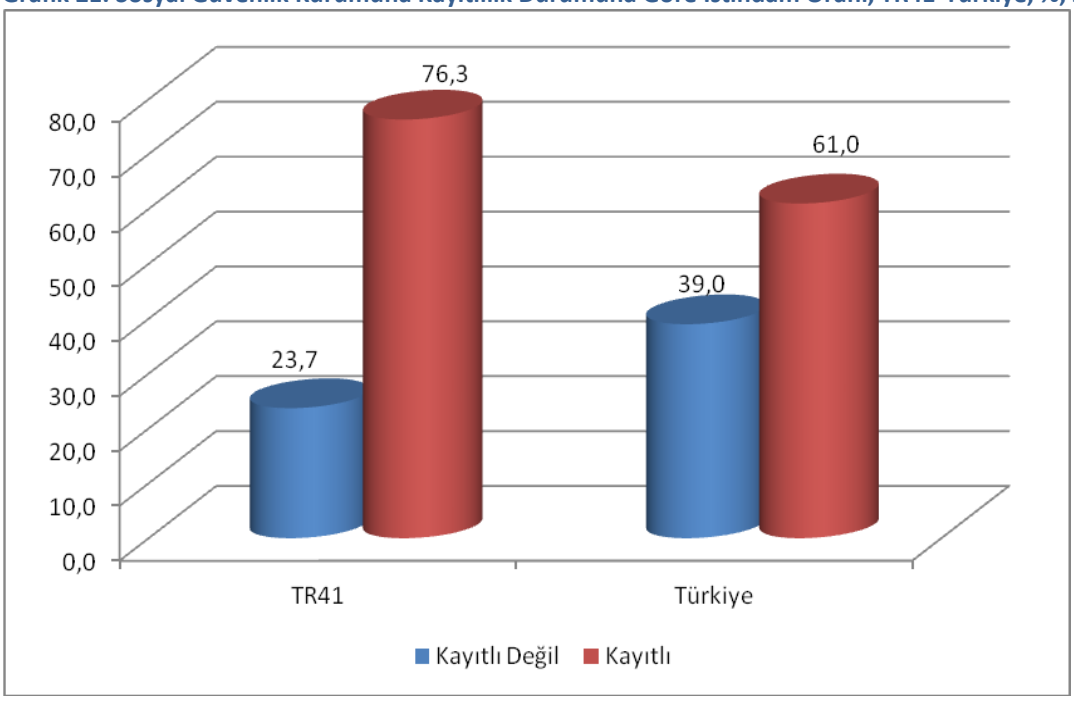

Kaynak: TÜİK

Türkiye'de her 100 kişiden 61'i kayıtlı, 39'u kayıt dışı olarak istihdam edilirken; TR41 bölgesinde ise her 100 kişiden 76'sı kayıtlı, 24'ü ise kayıt dışı olarak istihdam edilmektedir. Buna göre TR41 bölgesinde kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

İŞGÜCÜNE DÂHİL OLMAYANLAR

İşgücü piyasasına her hangi sebeplerden ötürü dâhil olamayan gruplardır.

Tablo 28. Eğitim Durumuna Ve İşgücüne Dahil Olmama Nedenine Göre İşgücüne Dahil Olmayanlar ,Bin,TR41, 2012

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
İş bulma ümidi yok	0	2	1	0	3
İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	1	10	4	4	19
Mevsimlik çalışan	0	4	1	0	5
Ev işleri ile meşgul	79	546	77	17	720
Öğrenci(eğitim-öğretim)	0	140	70	8	218
Emekli	13	228	47	32	320
Özürlü yaşlı veya hasta	41	60	3	1	105
Ailevi ve kişisel nedenler	5	43	12	5	66
Diğer *	0	3	2	1	6
Toplam	**140**	**1.037**	**216**	**68**	**1.462**

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki tabloda eğitim durumuna ve işgücüne dâhil olmama nedenine göre işgücüne dâhil olmayanların sayılarına yer verilmiştir. Bu verilere göre işgücüne dâhil olmayanlar en fazla %49,2 oranı ev işleri ile meşgul olanlardır. Bunu %21,9 oranı ile emekliler ve %14,9 ile öğrenciler takip etmektedir.

Yükseköğretim mezunlarında en fazla işgücüne dâhil olmayan grup %47,1 oranı ile emekliler oluşturmaktadır. Lise ve dengi meslek okulu mezunları %35,6, lise altı mezunu 52,7 ve okuma yazma bilmeyenler ise %56,4 oranı ile ev işleri ile meşgul olanlar oluşturmaktadır.

Tablo 29. Geniş Yaş Grubuna Ve İşgücüne Dahil Olmama Nedenine Göre İşgücüne Dahil Olmayanlar , Bin,TR41, 2012

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
İş bulma ümidi yok	0	0	1	1	0	3
İş aramayıp çalışmaya hazır olan/Diğer	1	4	5	6	2	19
Mevsimlik çalışan	1	1	1	2	1	5
Ev işleri ile meşgul	16	46	158	301	199	720
Öğrenci(eğitim-öğretim)	171	43	5	0	0	218
Emekli	0	0	0	87	233	320
Özürlü yaşlı veya hasta	2	3	9	18	72	105
Ailevi ve kişisel nedenler	8	12	22	22	2	66
Diğer	1	2	1	1	0	6
Toplam	**200**	**111**	**202**	**439**	**510**	**1.462**

Kaynak: TÜİK

Yukarıdaki tabloda geniş yaş gruplarına ve işgücüne dâhil olmama nedenlerine göre işgücüne dâhil olmayanlar gösterilmiştir. Buna verilere göre işgücüne dâhil olmayanlar içerisinde %85,5 oranı ile en fazla 15-19 yaş grubu öğrenciler yer almaktadır. 20-24 yaş grubu %41,4, 25-34 yaş grubu %78,2 ve 35-54 yaş grubu %68,6 oranı ile ev işleri ile meşgul olanlar yer almaktadır. 55+ yaş grubundaki işgücüne dâhil olmayanlar ise %45,7 oranı emeklilerden oluşmaktadır.

İL DÜZEYİNDE TEMEL GÖSTERGELER

Aşağıdaki grafikte Bursa iline ait işgücüne ait temel göstergelere yer verilmiştir. Bu veriler ışığında işgücüne katılım oranında 2008 yılından 2011 yılına gelindiğinde 2 birimlik bir azalış meydana gelmiştir. İşsizlik oranlarında ise 2008 yılından 2009 yılına geçişte 3,9 birimlik bir artış meydana gelmiştir. Bundan sonraki yıllarda ise işsizlik oranı düşüş seyrine girmiştir. İstihdam oranı ise 2008 yılından 2009 yılına geçişte %44,8'den %42,1 oranına gerilemiştir. 2009 yılından 2010 yılına geçişte ise istihdam oranın %42,1' den %43,3' e yükselmiştir. 2010 yılından 2011 yılına geçişte ise %43,3'den %44,8'lere kadar yükselmiştir.

Tablo 30.Bursa İl Bazında Temel İşgücü Göstergeleri, %, 2008-2011

	İşgücüne Katılma Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı
2008	50,2	10,8	44,8
2009	49,4	14,7	42,1
2010	48,4	10,5	43,3
2011*	48,2	44,8	7,0

Kaynak: TÜİK

* İl düzeyinde temel işgücü göstergelerinde 2008-2010 yıllarına ait veriler Hanehalkı İşgücü Anketlerinden türetilmiş iken, 2011 verileri Nüfus Ve Konut Araştırmalarına ait verilerden elde edilmiştir.

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Çalışmamızın bu kısmında İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin mevcut işgücü piyasası değerlendirilmeye çalışılmaktadır. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR' a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında cinsiyet, yaş, eğitim gibi kayıtlı işsizlerin özelliklerini içermesi açısından önem arz etmektedir.

Bu bölümde İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak Bursa ilinde kayıtlı işgücü ve kayıtlı işsiz verileri, açık iş sayıları, kuruma yapılan başvurular, işe yerleştirmeler ve kurs verileri hakkında bilgiler verecektir. Kuruma yapılan başvuruları, iş yerleştirmeleri, kursa katılımları yaş, eğitim, cinsiyet oranları açısından değerlendirilecektir. Yapılan bu değerlendirmeler ileriki yıllarda düzenlenecek programlar için kaynak teşkil edecektir.

Grafik 22. 2008-2012 Yılları Arasında İŞKUR'a Yapılan Başvurular

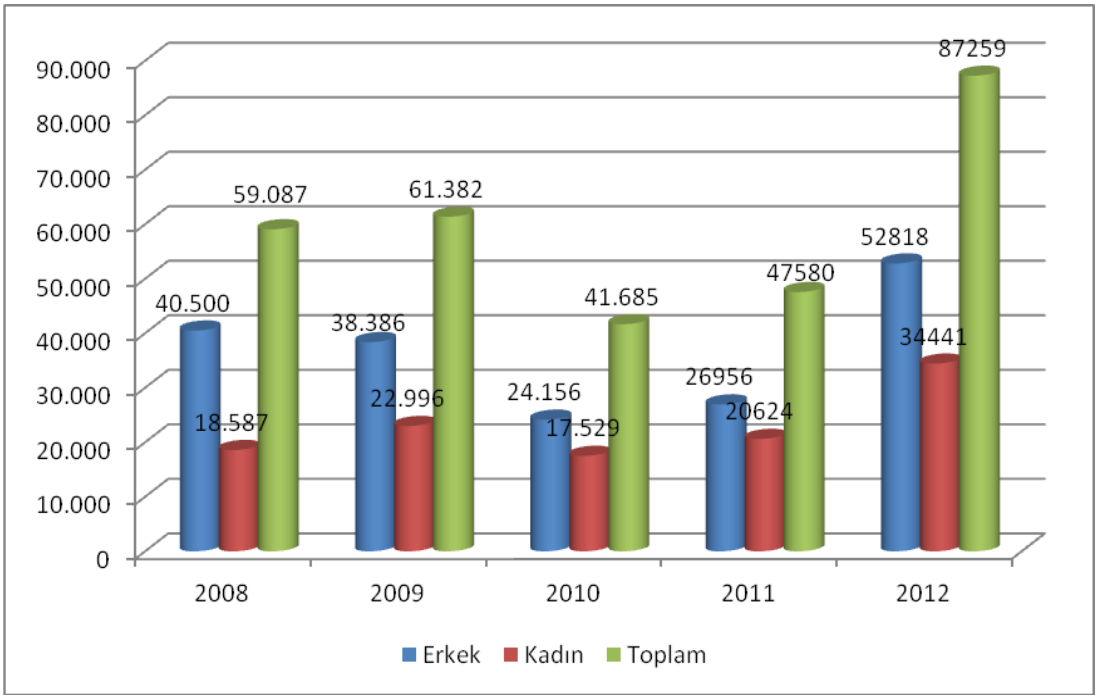

Kaynak: İŞKUR

Yukarıdaki grafikte 2008-2012 yılları arasında İŞKUR' a yapılan başvurular gösterilmiştir. İŞKUR' a yapılan başvurularda erkek sayısının kadın sayısına göre daha fazla olduğu görülmüştür. 2012 yılında İŞKUR' a yapılan başvuruların %60,5'i erkeklere, %39,5'i de kadınlara aittir. 2009 yılından 2010 yılına geçerken İŞKUR' a yapılan başvurularda düşüş görülmektedir. 2013 yılı Ekim sonu itibariyle ilk 10 aylık veriler baz alındığında İŞKUR' a yapılan başvuruların %61,3'ü erkek, %38,6'sı ise kadındır.

Aşağıdaki tabloda eğitim durumlarına göre İŞKUR' a yapılan başvurular gösterilmiştir. İŞKUR' a başvuranlar arasında eğitim durumu göze alınarak yapılan tabloda en fazla başvurunun ilköğretim mezunları tarafından yapıldığı görülmektedir. Bu başvuruların %30,3'ü erkeklere, %18,6'sıda kadınlara aittir. On aylık 2013 verilerine göre de başvuruların %30,5'i ilköğretim mezunu erkeklere, %17,5'i de ilköğretim mezunu kadınlara aittir.

Tablo 31. Eğitim Durumlarına Göre Başvurular, 2012

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın
Okuma-Yazma Bilmeyen	293	280
Okur-Yazar Olan	325	308
İlköğretim	26.467	16.210
Ortaöğretim	17.528	10.151
Önlisans	3.908	3.542
Lisans	4.206	3.835
Yükseklisans	88	114
Doktora	3	1
Toplam	**52.818**	**34.441**

Kaynak: İŞKUR

Aşağıdaki tabloda 2012 yılı içerisinde Bursa ve Türkiye genelinde en fazla başvuru alınan ilk 10 meslek verilmiştir. Buna göre Bursa genelinde en fazla başvuru alınan ilk 10 meslek şunlardır: Beden İşçisi (Genel), Diğer İmalat Ve İlgili İşler (Elle), Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel), Ön Muhasebeci, Sekreter, Muhasebeci, Satış Elemanı (Tanıtım), İplikçi (Ring/Vater/Vargel) ve Kablo Ağı Bantlama Elemanı'dır.

Tablo 32. En Fazla Başvuru Alınan İlk 10 Meslek, 2012

Bursa		Türkiye	
Meslek	Başvuru	Meslek	Başvuru
Beden İşçisi (Genel)	10675	Beden İşçisi (Genel)	572.862
Diğer İmalat Ve İlgili İşler (Elle)	5031	Büro Memuru (Genel)	100.687
Beden İşçisi (Temizlik)	4273	Beden İşçisi (Temizlik)	86.976
Büro Memuru (Genel)	2396	Temizlik Görevlisi	53.649
Ön Muhasebeci	1654	Satış Elamanı (Tanıtım)	47.515
Sekreter	1470	Sekreter	36.929
Muhasebeci	1242	Şoför-Yük Taşıma	30.406
Satış Elemanı (Tanıtım)	1222	Ön Muhasebeci	27.132
İplikçi (Ring/Vater/Vargel)	1189	Garson(Servis Elemanı)	25.799
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	1142	Muhasebeci	21.000

Kaynak: İŞKUR

Bursa ilinde 2008-2012 yılları arasında kayıtlı işsiz sayısının değişimi sayısal olarak aşağıdaki grafikte yer verilmiştir. Mevcut yıllar içerisinde en fazla işsiz sayısı 2009 yılına aittir. 2012 yılı içerisinde kayıtlı işsiz sayısının %53,1'i erkek, %46,9'u ise kadındır. Diğer yıllarda ise bariz bir değişim meydana gelmemiştir.

Grafik 23. Bursa İlinde 2008-2012 Yılları Arasında Kayıtlı İşsiz Sayısının Değişimi

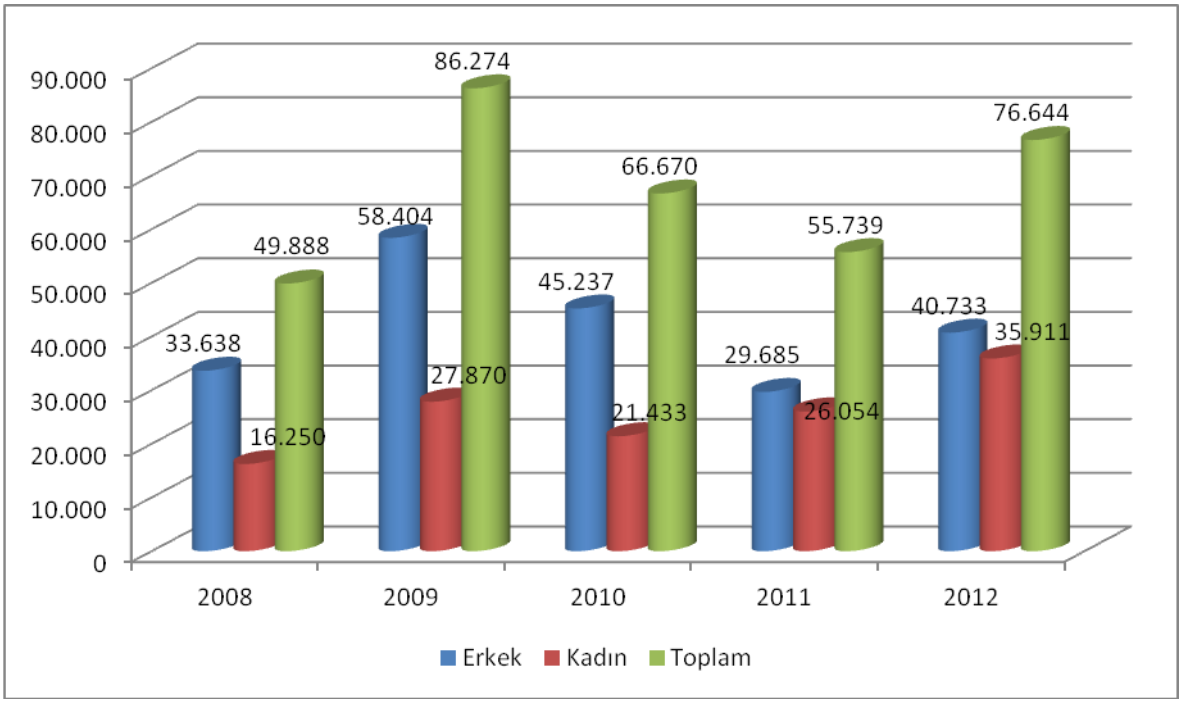

Kaynak: İŞKUR

Aşağıdaki tabloda 2012 yılı içerisinde Bursa ve Türkiye genelinde en fazla işsizin bulunduğu ilk 10 meslek verilmiştir. Buna göre Bursa genelinde en fazla işsizn bulunduğu ilk 10 meslek şunlardır: Beden İşçisi (Genel), Diğer İmalat Ve İlgili İşler (Elle), Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel), Ön Muhasebeci, Sekreter, Satış Elemanı (Tanıtım), Çaycı, Muhasebeci ve Şoför (Yük Taşıma)'dür. 2013 yılı ilk on aylık verilerine göre ise en fazla işsizin bulunduğu ilk 10 meslek ise şunlardır: Beden İşçisi (Genel), Şoför- Yük Taşıma, Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle), Beden İşçisi(Temizlik), Büro Memuru (Genel), Satış Danışmanı, Şoför (Yolcu Taşıma), Pazarlamacı, Garson (Servis Elemanı) ve Bekçi' dir.

Tablo 33. En Fazla Kayıtlı İşsizin Bulunduğu İlk 10 Meslek, 2012

Bursa		Türkiye	
Meslek	**Kayıtlı İşsiz Sayısı**	**Meslek**	**Kayıtlı İşsiz Sayısı**
Beden İşçisi (Genel)	7453	Beden İşçisi (Genel)	580.621
Diğer İmalat Ve İlgili İşler (Elle)	5140	Büro Memuru (Genel)	142.007
Beden İşçisi (Temizlik)	3653	Beden İşçisi (Temizlik)	92.007
Büro Memuru (Genel)	2927	Satış Elemanı (Tanıtım)	47.614
Ön Muhasebeci	1996	Sekreter	46.050
Sekreter	1905	Temizlik Görevlisi	45.512
Satış Elemanı (Tanıtım)	1510	Ön Muhasebeci	38.206
Çaycı	1420	Şoför (Yük Taşıma)	35.912
Muhasebeci	1392	Muhasebeci	32.002
Şoför (Yük Taşıma)	1152	Bilgisayar İşletmeni	26.951

Kaynak: İŞKUR

Grafik 24. Bursa İlinde Bekleme Sürelerine Göre İşsizlerin Dağılım, %, 2012

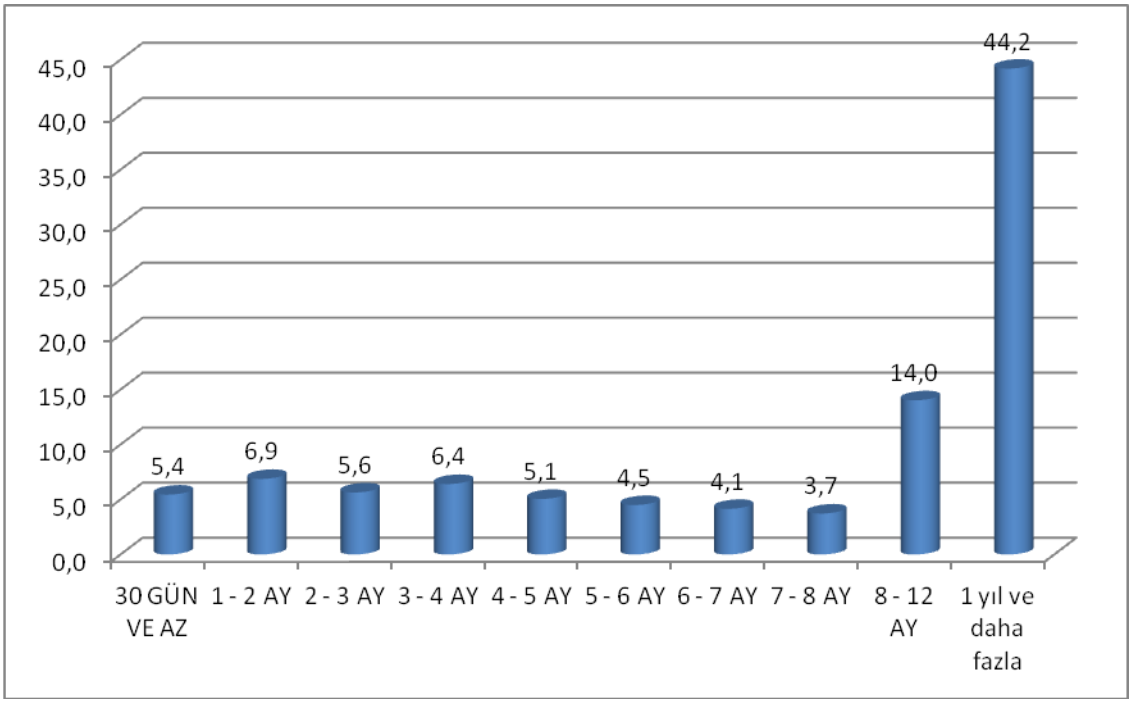

Kaynak: İŞKUR

Yukarıdaki grafikte Bursa ilinde bekleme sürelerine göre işsizlerin dağılımına yer verilmiştir. Buna göre en fazla %44,2 oranı ile 1 yıl ve daha fazla süreli bekleyen işsizler yer almakta olup en az ise %3,7 oranı ile 7-8 ay süreli bekleyen işsizler takip etmektedir. 2013 yılı ilk 10 aylık verilerine göre ise %54,4 oranı ile 1 yıl ve daha fazla süreli bekleyen işsizler yer almakta olup en az ise %2,9 oranı ile 5-6 ay süreli bekleyen işsizler takip etmektedir.

Tablo 34. Yaş Gruplarına Göre Kayıtlı İşsiz Sayıları, 2012

Yaş Grubu	Erkek	Kadın	Toplam
15-19	1.216	788	2.004
20-24	7.012	6.910	13.922
25-29	8.242	8.050	16.292
30-34	6.970	6.691	13.661
35-39	5.475	5.065	10.540
40-44	4.755	4.092	8.847
45-49	4.093	2.419	6.512
50-54	1.658	1.199	2.857
55-59	875	469	1.344
60-64	304	152	456
65+	133	76	209
Toplam	**40.733**	**35.911**	**76.644**

Kaynak: İŞKUR

Yukarıdaki tabloda geniş yaş gruplarına göre kayıtlı işsiz sayılarına yer verilmiştir. Buna göre 2012 yılı içerisinde en fazla işsiz %21,3 oranı ile 25-29 yaş grubuna ait iken, en az işsiz %0,3 oranı ile 65+ yaş grubuna aittir. 2012 yılı kayıtlı işsizler içerisinde 25-29 yaş grubunda erkekler %10,8 oranına sahip iken kadınlarda bu oran %21,3 olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı ilk 10 aylık verilerine göre ise en

fazla kayıtlı işsiz %19,5 oranı ile 25-29 yaş grubuna ait iken, en az işsiz %0,3 oranı ile 65+ yaş grubuna aittir.

Grafik 25. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı, %, 2012

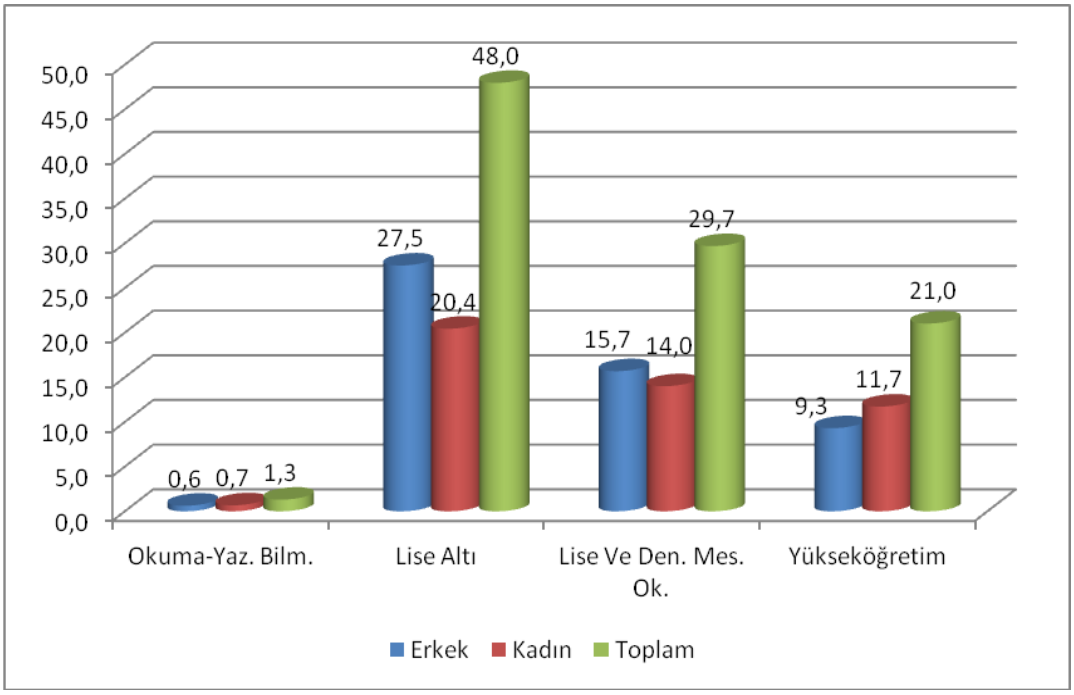

Kaynak: İŞKUR

Yukarıdaki tabloda kayıtlı işsizlerin eğitim durumuna göre dağılımına yer verilmiştir. Bu grafiğe göre en fazla işsiz %48,0 oranı ile lise altı eğitimliler de, en az işsiz ise %1,3 oranı ile okuma-yazma bilmeyen gruba aittir. 2013 yılı ilk 10 aylık verilerine göre ise eğitim durumuna göre Kayılı işsizler %51,0 oranı ile lise altı eğitimlilere, en az ise %0,9 oranı ile okuma yazma bilmeyen gruba aittir.

Aşağıdaki grafikte Bursa ilinde 2008-2012 yılları arasında alınan açık iş sayılarına yer verilmiştir. Bu verilere göre 2008 yılından 2009 yılına geçerken %32,8 oranında bir düşüş meydana gelmiştir. 2009 yılından sonra ise sürekli artış seyri izlenmiştir. Bursa ilinde 2012 yılında alınan açık iş ilanlarının %99,3 özel sektöre, %0,7'si kamu sektörüne aittir.

Grafik 26. Bursa İlinde Yıllara Göre Açık İş Sayısı, 2008-2012

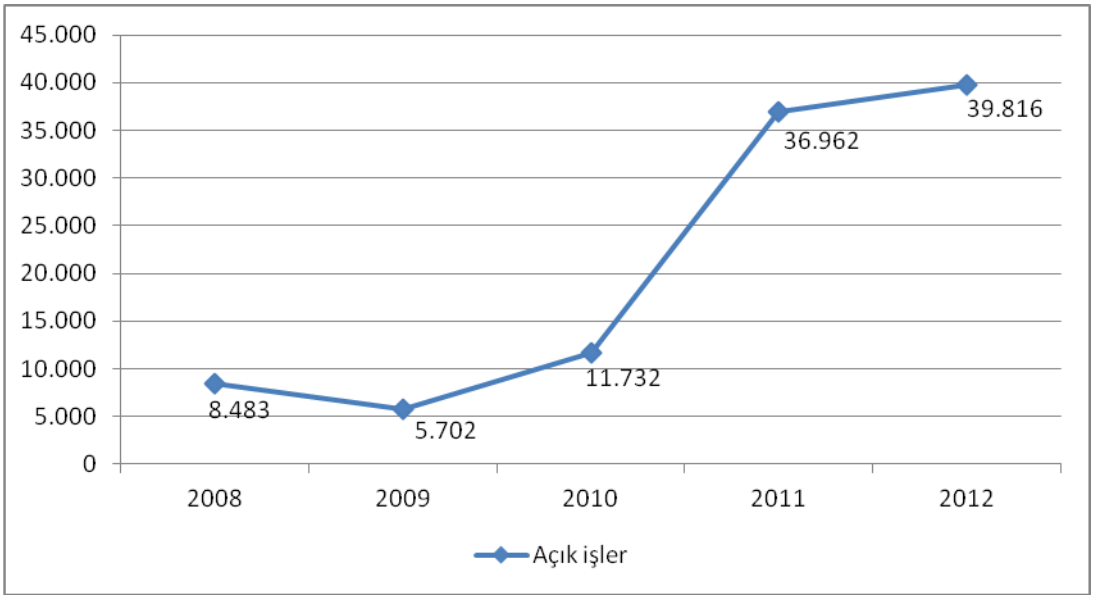

Kaynak: İŞKUR

Aşağıdaki tabloda Bursa ve Türkiye genelinde en fazla açık iş bulunan ilk 10 mesleğe yer verilmiştir. Buna göre Bursa da en fazla açık iş bulunan ilk 10 meslek şu şekildedir: Beden İşçisi (Genel), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle), Beden İşçisi (Temizlik), Kablo Ağı Bantlama Elemanı, Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle), İplikçi (Ring/ Vater/Vargel), Makineci (Dikiş), Gaz Altı Kaynakçısı, Reyon Görevlisi ve Kalite Kontrolcüdür. 2013 yılı ilk 10 aylık verilerine göre ise en fazla açık iş bulunan ilk 10 meslek şunlardır: Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), İplik Eğirme Operatörü (Ring/ Vater/Vargel), Gaz Altı Kaynakçısı, Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle), Makineci (Dikiş), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle), Garson(Servis Elemanı), Kalite Kontrolcü ve Kasiyer'dir. Sosyal durumlarına göre alınan açık iş ilanlarının ise %99,9'u engellilere ait iken %0,1'i ise Eski Hükümlü-TMY' ye aittir.

Tablo 35. En Fazla Açık İş Bulunan İlk 10 Meslek, 2012

Bursa		Türkiye	
Meslek	Açık İş Sayısı	Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	6565	Beden İşçisi (Genel)	366.718
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	3757	Beden İşçisi (Temizlik)	48.132
Beden İşçisi (Temizlik)	3292	Temizlik Görevlisi	43.931
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	1469	Satış Elemanı (Tanıtım)	22.153
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	1050	Büro Memuru	20.913
İplikçi (Ring/Vater/Vargel)	1012	Güvenlik Görevlisi	20.446
Makineci (Dikiş)	976	Makineci (Dikiş)	18.058
Gaz Altı Kaynakçısı	971	Garson (Servis Elemanı)	15.768
Reyon Görevlisi	659	Çağrı Merkezi Görevlisi	13.197
Kalite Kontrolcü	531	Reyon Görevlisi	11.054

Kaynak: İŞKUR

Bursa ve Türkiye genelinde en fazla açık iş bulunan ilk 10 mesleğin toplam içerisindeki ağırlıkları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir. Buna göre Bursa'da en fazla açık iş bulunan ilk 10 mesleğin

toplam içerisinde oranı en fazla olan %16,5 ile Beden İşçisi (Genel), en az ise %1,3 oranı ile Kalite Kontrolcüdür.

Tablo 36. En Fazla Açık İş Bulunan İlk 10 Mesleğin Toplam İçerisindeki Ağırlığı, 2012

Bursa		Türkiye	
Meslek	Açık İş Sayısı	Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	16,5	Beden İşçisi (Genel)	37,0
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	9,4	Beden İşçisi (Temizlik)	4,9
Beden İşçisi (Temizlik)	8,3	Temizlik Görevlisi	4,4
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	3,7	Satış Elemanı (Tanıtım)	2,2
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	2,6	Büro Memuru	2,1
İplikçi (Ring/Vater/Vargel)	2,5	Güvenlik Görevlisi	2,1
Makineci (Dikiş)	2,5	Makineci (Dikiş)	1,8
Gaz Altı Kaynakçısı	2,4	Garson (Servis Elemanı)	1,6
Reyon Görevlisi	1,7	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,3
Kalite Kontrolcü	1,3	Reyon Görevlisi	1,1

Kaynak: İŞKUR

Grafik 27. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı, 2012

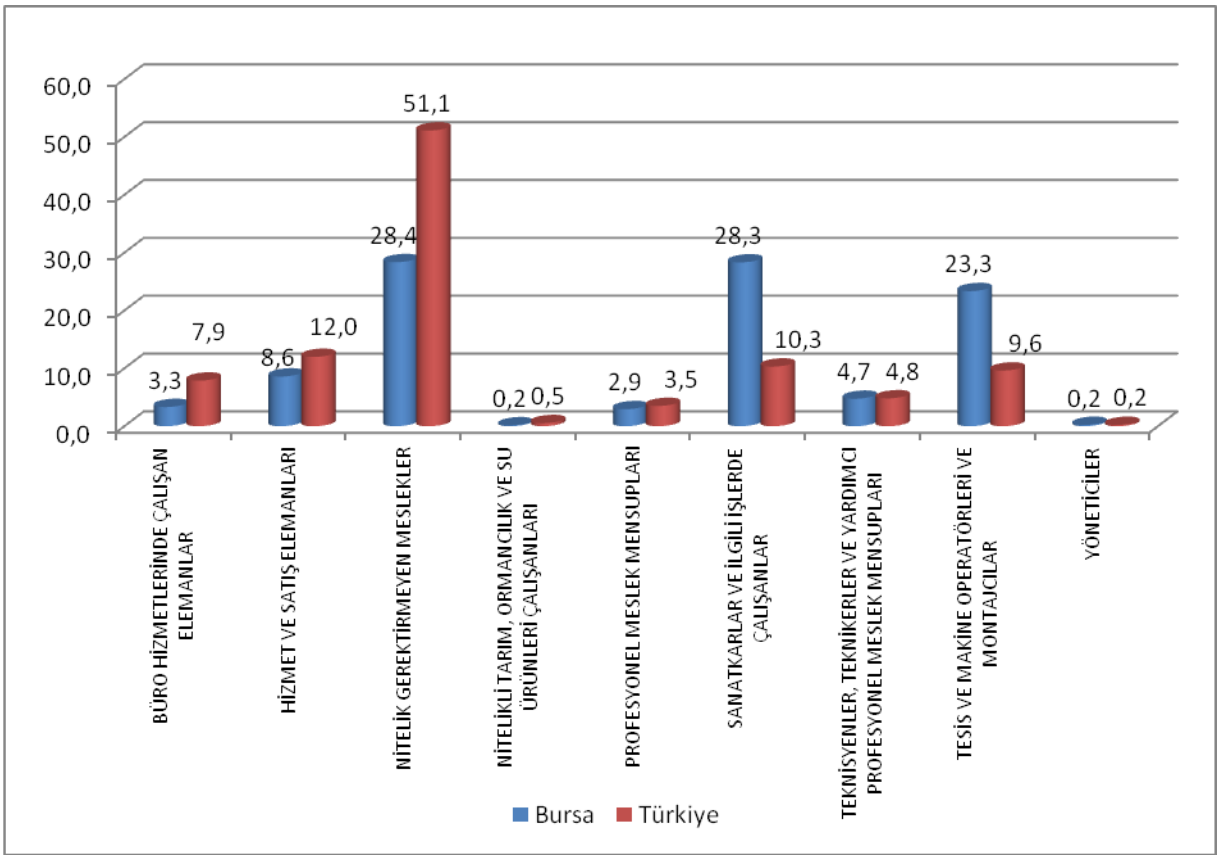

Kaynak: İŞKUR

Yukarıdaki grafikte Bursa ve Türkiye genelinde ana meslek gruplarına göre açık işlerin dağılımına yer verilmiştir. Bu grafiğe göre Bursa'da en fazla açık işler %28,4 oranı ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda yer alırken, en az açık işler ise %0,2 oranı ile Nitelikli tarım,

ormancılık ve su ürünleri çalışanları ile yöneticiler gruplarına aittir. Türkiye genelinde de aynı meslek grupları ön plana çıkmaktadır. 2013 yılı ilk 10 aylık verilerine göre ise Bursa'da en faz açık işler %31,7 oranı ile nitelik gerektirmeyen meslekler grubunda yer alırken, en az açık işler ise %0,2 oranı ile Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları ile yöneticiler gruplarına aittir.

Grafik 28. Bursa İlinde 2008-2012 Yılları Arasında İşe Yerleştirme Faaliyeti

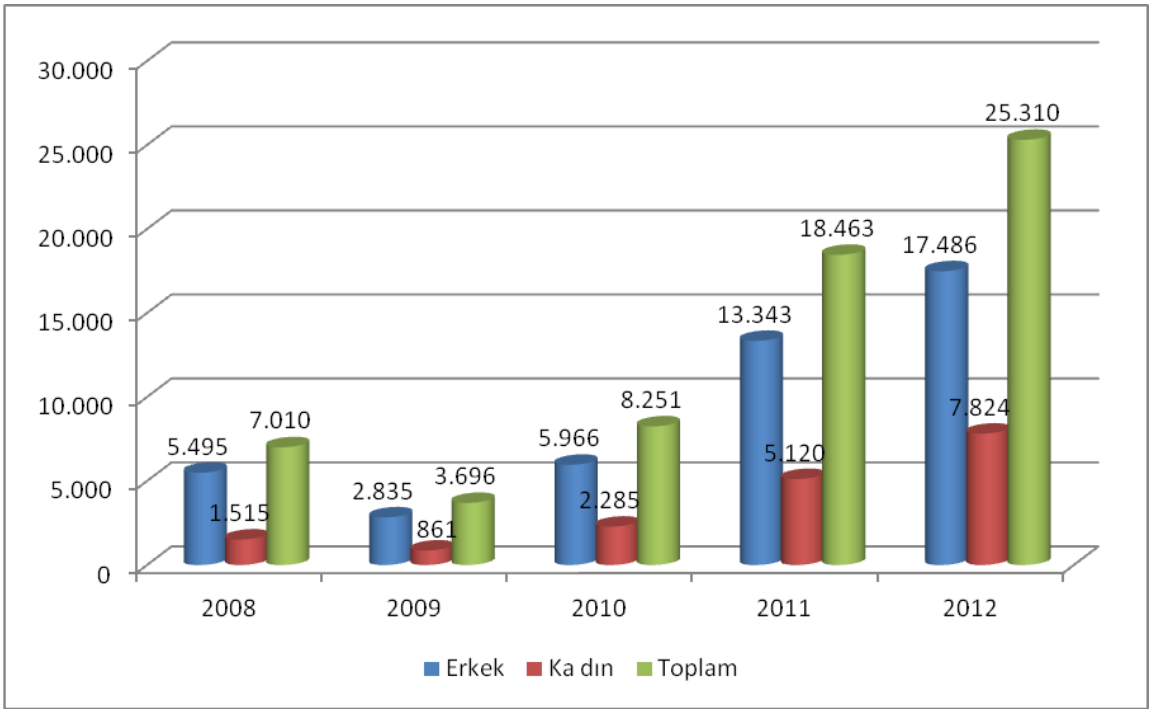

Kaynak: İŞKUR

Yukarıdaki grafikte Bursa ilinde 2008-2012 yılları arasındaki işe yerleştirme faaliyetlerine sayısal olarak yer verilmiştir. Buna göre toplam işe yerleştirme faaliyeti en fazla 2012 yılında yapılmış olup, bunun %69,1 erkek, %30,9'u ise kadınlara aittir. En az işe yerleştirme ise 2008 yılında yapılmış olup, bunun %78,4'ü erkek, %21,6'sı ise kadınlara aittir. 2008 yılında kadın işe yerleşme oranı %21,6 olarak gerçekleşmişken 2012 yılında bu oran %30,9'a yükselmiştir. 2013 yılı ilk 10 aylık verilerine göre ise işe yerleştirilen 25.215 kişinin %70,2'si erkek, %29,8'i ise kadındır.

Aşağıdaki grafikte ise Bursa ilindeki işe yerleştirmelerin Kamu- Özel dağılımına yer verilmiştir. Bu veriye göre Bursa ilindeki işe yerleştirmelerin %96,9'u özel sektöre ait iken, %3,1'i ise kamu sektörüne aittir. 2013 yılı ilk 10 aylık verilerine göre ise işe yerleştirmelerin %99,1'i özel sektör, %0,9'u ise kamu sektörüne aittir.

Grafik 29. Bursa İlinde İşe Yerleştirmelerin Kamu- Özel Dağılımı, 2012

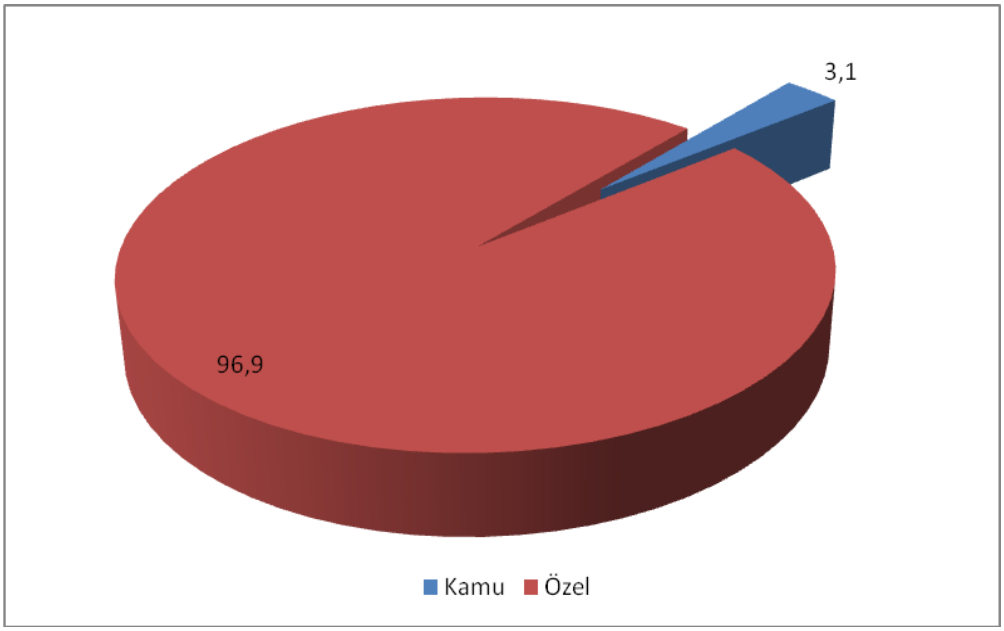

Kaynak: İŞKUR

Aşağıdaki grafikte cinsiyet kriteri dikkate alınarak eğitim durumuna göre işe yerleştirme oranlarına yer verilmiştir. Buna göre en fazla işe yerleştirme erkeklerde %41,2 oranı ile lise altı mezunu, en az %0,06 oranı ile de okuma-yazma bilmeyenlerde gerçekleşmiştir. Kadınlarda ise en fazla işe yerleştirme %18,8 oranı ile lise altı eğitimliler, en az ise %0,02 oranı ile okuma yazma bilmeyenlerde gerçekleşmiştir.

Grafik 30. Cinsiyet Bazında Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmelerin Dağılımı, 2012

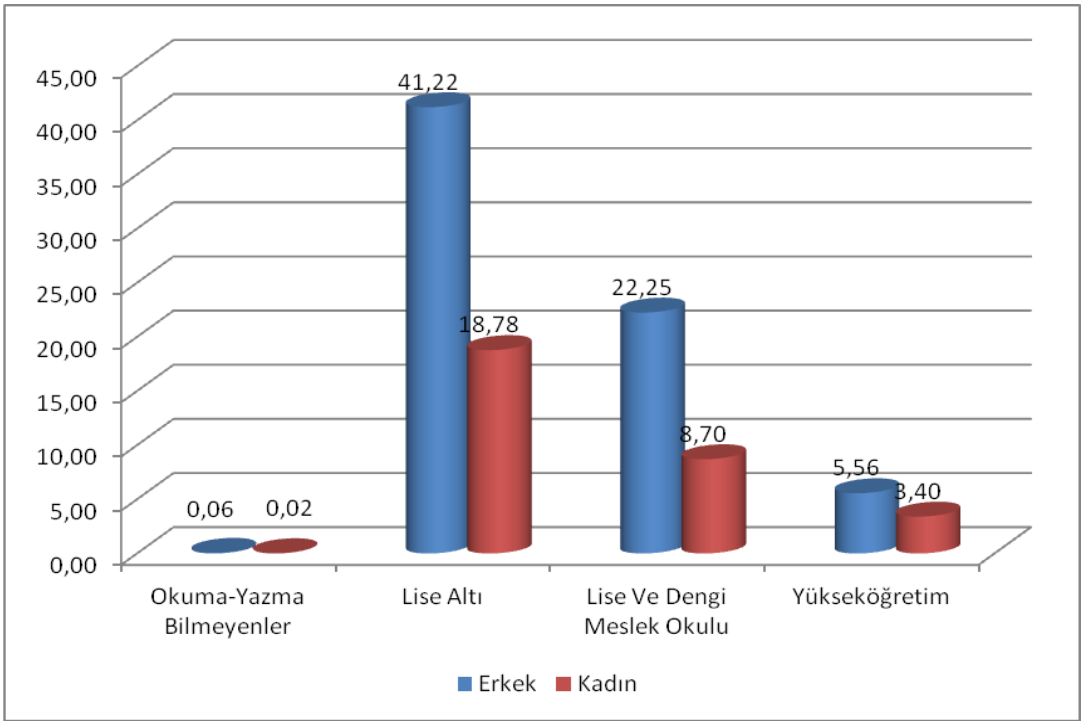

Kaynak: İŞKUR

Tablo 37. En Fazla İşe Yerleştirme Yapılan İlk 10 Meslek, 2012

Bursa		Türkiye	
Meslek	Sayı	Meslek	Sayı
Beden İşçisi (Genel)	4664	Beden İşçisi (Genel)	229.943
Beden İşçisi (Temizlik)	2839	Beden İşçisi (Temizlik)	37.294
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	2796	Temizlik Görevlisi	29.650
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	1471	Güvenlik Görevlisi	13.308
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine ile)	991	Satış Elemanı (Tanıtım)	11.867
İplikçi (Ring/Vater/Vargel)	950	Büro Memuru (Genel)	8.597
Reyon Görevlisi	598	Reyon Görevlisi	8.267
Gaz Altı Kaynakçısı	464	Çağrı Merkezi Görevlisi	8.152
Kasiyer	423	Makineci (Dikiş)	8.115
Makineci (Dikiş)	421	Kasiyer	6.740

Kaynak: İŞKUR

Bursa ve Türkiye genelinde 2012 yılı içerisinde en fazla işe yerleştirme yapılan ilk 10 mesleğe yukarıdaki tabloda yer verilmiştir. Buna göre en fazla işe yerleştirme yapılan ilk 10 meslek şu şekildedir: Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle), Kablo Ağı Bantlama Elemanı, Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine ile), İplikçi (Ring/Vater/Vargel), Reyon Görevlisi, Gaz Altı Kaynakçısı, Kasiyer ve Makineci (Dikiş)'dir. 2013 yılı ilk 10 aylık verilerine göre en fazla işe yerleştirme yapılan ilk 10 meslek şekildedir: Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), İplik Eğirme Operatörü (Ring/ Vater/Vargel), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine ile), Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle), Gaz Altı Kaynakçısı, Garson (Servis Elemanı), Kasiyer, Kalite Kontrolcü ve Reyon Görevlisidir.

Grafik 31. Ana Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirme , 2012

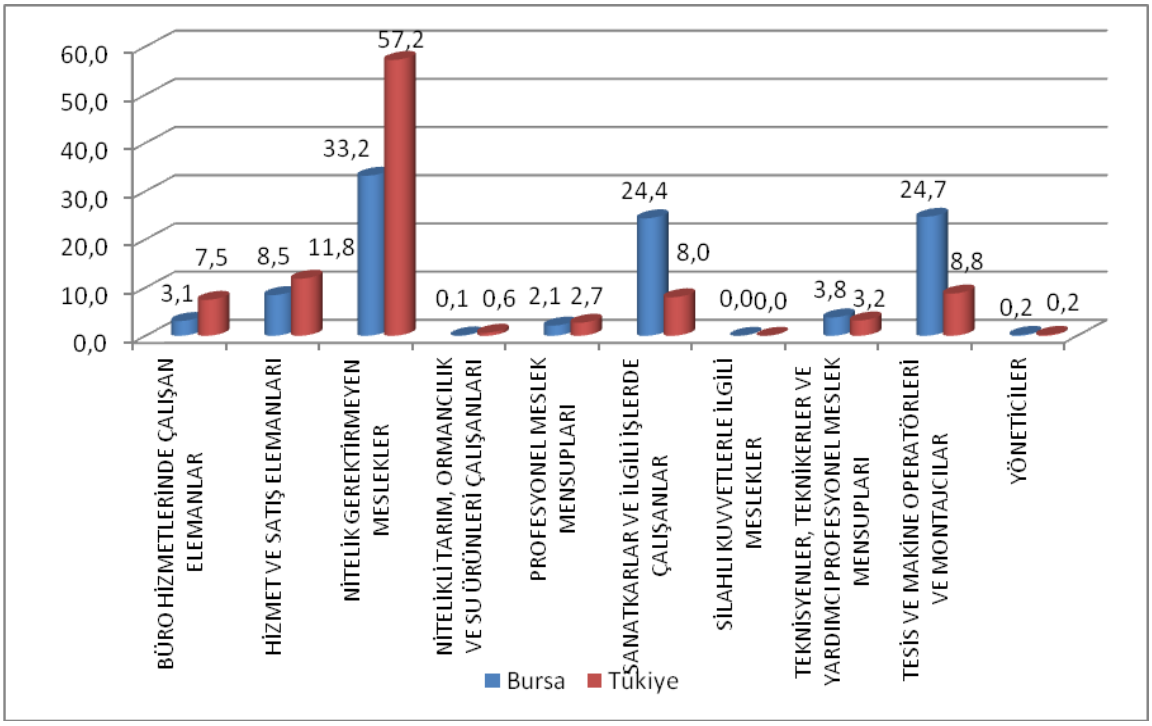

Kaynak: İŞKUR

Yukarıdaki tabloda Bursa ve Türkiye genelinde meslek gruplarına göre işe yerleştirmelerin oransal dağılımına yer verilmiştir. Buna göre Bursa'da en fazla işe yerleştirme %33,2 oranı ile nitelik gerektirmeyen meslekler, en az işe yerleştirme ise %0,0 oranı ile silahlı kuvvetlerle ilgili mesleklerde gerçekleşmiştir. Ana meslek gruplarına göre açık ilerin dağılımında da en fazla açık iş ilanı nitelik gerektirmeyen mesleklerde işe yerleştirmelerde en fazla nitelik gerektirmeyen meslekler de olduğu için paralellik göstermektedir. 2013 yılı ilk 10 aylık verilerine göre en fazla işe yerleştirme %33,2 oranı ile nitelik gerektirmeyen meslekler, en az işe yerleştirme ise %0,2 oranı ile nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları ile yöneticiler gruplarına aittir.

Grafik 32. Sektörlere Göre İşe Yerleştirmelerin Dağılımı , 2012

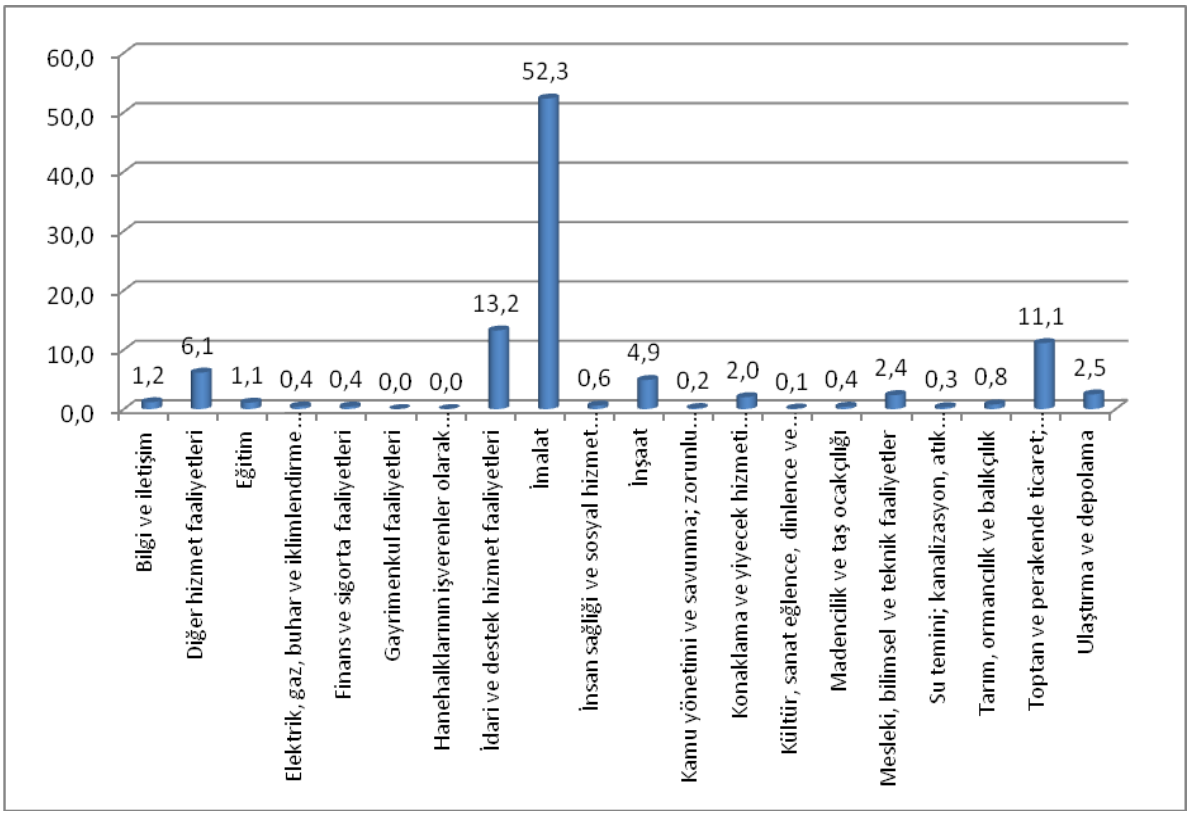

Kaynak: İŞKUR

Yukarıdaki grafikte sektörlere göre işe yerleştirmelerin dağılımına yer verilmiştir. Buna göre en fazla işe yerleştirme %52,3 oranı ile imalat, en az işe yerleştirme ise %0,0 oranı ile gayrimenkul faaliyetleri ve Hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri sektörlerinde gerçekleşmiştir. 2013 yılı ilk 10 aylık verilerine göre en fazla işe yerleştirme %52,9 oranı ile imalat, en az ise %0,0 oranı ile gayrimenkul faaliyetleri sektöründe gerçekleşmiştir.

Tablo 38. Sektörlere Göre İşe Yerleştirmelerin Dağılımı, 2012

Sektör	Bursa	Türkiye
Bilgi ve iletişim	1,2	6,1
Diğer hizmet faaliyetleri	6,1	9,8
Eğitim	1,1	6,0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,4	0,8
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,4	1,2
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0	0,0
Hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri	0,0	0,0
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	13,2	10,7
İmalat	52,3	28,0
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,6	1,5
İnşaat	4,9	5,6
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	0,2	1,8
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2,0	3,3
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,1	0,4
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,4	0,7
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2,4	7,3
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,3	2,4
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	0,8	2,3
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	11,1	8,0
Ulaştırma ve depolama	2,5	4,0
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0,0	0,0

Kaynak: İŞKUR

Yukarıdaki tabloda Bursa ve Türkiye genelinde sektörlere göre işe yerleştirme oranlarına yer verilmiştir. Bursa ilinde en fazla işe yerleştirme %52,3 oranı ile imalat sektöründe, en az işe yerleştirme ise %0,0 oranı ile gayrimenkul faaliyetleri, hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri ve uluslar arası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektörlerinde gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde ise en fazla işe yerleştirme %28,0 oranı ile imalat sektöründe, en az işe yerleştirme ise gayrimenkul faaliyetleri, hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri ve uluslar arası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektörlerinde gerçekleşmiştir. Sosyal durumlarına göre yapılan işe yerleştirmelerin %93,8'i normal, %6,2'si engelli, %0,04'ü ise eski hükümlü olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 39. Eğitim Durumuna Göre Cinsiyet Bazında İşsizlik Ödeneği Hakedenler, 2012

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-Yazma Bilmeyen	97	66	163
Lise Altı	13.957	4.954	18.911
Lise Ve Dengi Meslek Okulu	7112	3393	10505
Yükseköğretim	2.751	2.411	5.162
Toplam	**23.917**	**10.824**	**34.741**

Kaynak: İŞKUR

Yukarıdaki tabloda eğitim durumlarına göre cinsiyet bazında işsizlik ödeneği hak edenlerin sayısal verilerine yer verilmiştir. Buna göre en fazla işsizlik ödeneği hak edenler %54,4 oranı ile lise altı eğitimliler, en az ise %0,5 oranı ile okuma yazma bilmeyenlerde gerçekleşmiştir. Erkeklerde ise en fazla işsizlik ödeneği hak edenler %58,4 oranı ile lise altı, en az %0,4 oranı ile okuma yazma bilmeyenlerde gerçekleşmiştir.

Aşağıdaki tabloda Bursa ilinde düzenlenen kurs ve katılımcı sayılarına yer verilmiştir. Bursa'da en fazla Umem Projesi / İEP kursu açılmıştır. Açılan Umem Projesi /İEP kurslarında katılımcıların %79,9'u erkek, %20,1'i ise kadındır. Bursa'da açılan kursların %40,8'i Umem Projesi/ İEP kapsamında açılmıştır. Kursiyer katılımcısı en fazla olan kurs Umem Projesi kurslarıdır. Toplam kursiyer sayısının %26,8'i Umem Projesine aittir. En az kurs ise Hükümlülere yönelik açılan kurslardır. 2013 yılı 10 aylık verilerine göre en fazla kurs 372 adet Umem Projesi/İEP kursu açılmıştır. Bu kursa toplam 819 kursiyer katılmıştır. En az ise hükümlüklere yönelik kurslar açılmıştır.

Tablo 40. Cinsiyet Kırılımına Göre Düzenlenen Kurs Ve Katılımcı Sayıları, 2012

KURS TÜRÜ	Kurs Sayısı		Kursiyer Sayısı		Kurs Sayısı	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Girişimcilik	26	26	330	292	26	622
Hükümlülere Yönelik Kurslar	3	3	47	0	3	47
İş.Yet.Kurs/ İstihdam Garantili	132	132	1492	969	132	2461
İş.Yet.Kurs/Genel	65	65	151	1186	65	1337
İş.Yet.Kurs/TYÇP	70	70	633	870	70	1503
İşbaşı Eğitim Programı(İEP)	70	70	53	107	70	160
Özürlü Kursları	25	25	198	122	25	320
Umem Projesi	174	174	2085	591	174	2676
Umem Projesi /İEP	391	391	680	171	391	851
Genel Toplam	**956**	**956**	**5669**	**4308**	**956**	**9977**

Kaynak: İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanamaya bilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir. Örneğin EUROSTAT nezdinde hala ülkemiz için açık iş oranı açıklanamamaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirerek yapmamız büyük önem arz etmektedir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar sayesinde Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunacak ve EUROSTAT'ın talep ettiği açık işler istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Tablo 41: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Period**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ SAYISI†**	
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 EKİM - 30	İSCO 88- NACE	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**
2013/I	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	İSCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**87.719**

Kaynak: İŞKUR

Türkiye İş Kurumu, 2013 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması kapsamında 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında Türkiye genelinde 87.719 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2.0 sınıflandırmasına göre, tarım, kamu, hane halklarında işverenler ve uluslar arası kurum/kuruluşlar dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında il ve Türkiye tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük Nedeni)
- 31 Aralık 2013 ve 30 Haziran 2014 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

† Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

Talep araştırması için örnek hacmi, örnek seçimi, tahmin ve notasyon yöntemleri hakkında Ek 2'de ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılmasına, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Bursa ilinde işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2013 yılı I.Dönem "İşgücü Piyasası Talep Araştırması" yapılmıştır.

Tablo 42. İşyeri Büyüklüklerine Göre İşyeri Dağılımları, 2013

Sektör	İşyeri Sayısı(1-9)	İşyeri Sayısı(10-49)	İşyeri Sayısı(50++)	TOPLAM
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	10	36	8	54
İMALAT	357	2179	589	3124
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜRET.VE DAĞ.	11	7	4	22
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	7	11	2	20
İNŞAAT	331	522	107	959
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	415	1269	49	1732
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	88	199	28	315
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	82	204	39	325
BİLGİ VE İLETİŞİM	18	34	2	55
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	29	87	10	125
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	15	35	3	53
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	78	166	0	243
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	34	97	43	174
EĞİTİM	41	125	13	180
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	21	101	12	134
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	11	16	7	35
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	37	103	0	141
Genel Toplam	**1585**	**5191**	**914**	**7690**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

İşgücü Piyasası Talep Araştırması Bursa ili genelinde, 15 Mayıs - 30 Haziran 2013 tarihleri arasında 7.690 işyeri için veriler derlenmiş ve 1.802 işyerinde işverenler/işveren temsilcileri ile yapılan yüz yüze görüşmelerle gerçekleşmiştir. Araştırma sonuçlarına göre il genelindeki işyerleri ağırlıklı olarak; İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat, Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri ve Ulaştırma ve Depolama sektörlerinde faaliyet göstermektedirler. İşyerlerinin %20,6'sı 1-9 kişi arası eleman çalıştıran, %67,5'i 10-49 kişi arası eleman çalıştıran, %11,9'u 50 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleridir. Bu işyerlerinin 1.585 tanesinin, İşyeri Kayıtları Listesinde 10 kişi ve üstü çalıştıran işyerleri olarak gözükmelerine rağmen, alanda 1-9 çalışanı olan işyerlerine dönüştükleri görülmüştür. Bu durum özellikle kendini Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ve bunu takiben İmalat ve İnşaat sektörlerinde göstermektedir.

1-9 Çalışanı olan işyerine dönüşen işyerlerinin %21'i İnşaat, %23'ü İmalat ve %26'sı da Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. 10-49 çalışanı olan işyerlerinin %42'si İmalat, %24'ü Toptan ve

Perakende Ticaret ve %10'u İnşaat sektöründedir. 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinin %64'ü İmalat, %12'si İnşaat ve %5'i Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir.

Grafik 33. İşyerlerinin Sektörlere Göre Dağılımı, %, 2013

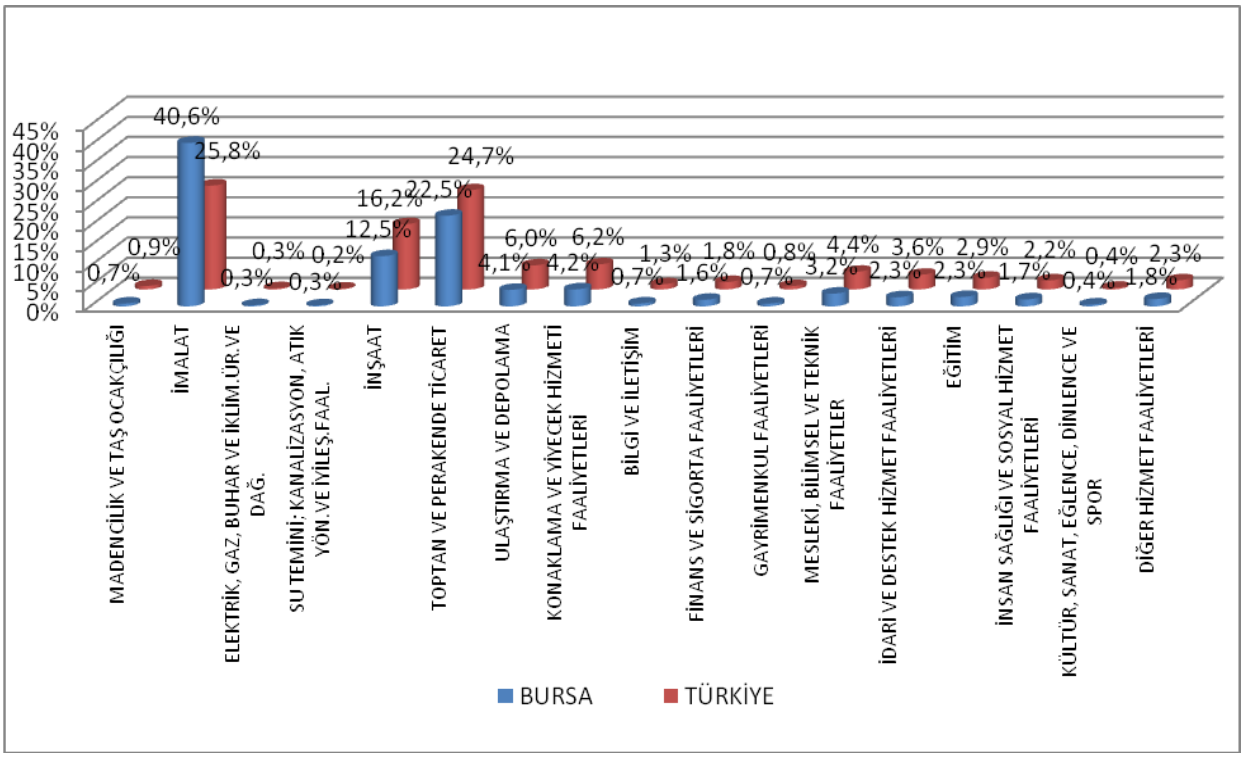

Kaynak: Bursa İPTA 2013

İmalat sektörü hem Bursa ilinde hem de Türkiye genelinde en fazla ziyaret edilen sektör olmuştur. Bu oran Bursa ilinde %40,6 iken Türkiye'de %25,8 olarak gerçekleşmiştir. İl genelindeki her 100 işyerinden 41'i İmalat sektöründe, 23'ü Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe, 13'ü İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. İl genelinde araştırma kapsamındaki işyerlerinin %77'si söz konusu üç sektörden birinde faaliyet göstermektedir. İl genelindeki işyerlerinin en az faaliyette bulundukları sektörler ise %0,3 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme sektörü ve Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörüdür.

Çalışma sonuçlarına göre Türkiye genelinde Bursa ilinde olduğu gibi işyerlerinin büyük bir çoğunluğu İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörlerinde toplandığı görülmektedir. Türkiye genelinde her 100 işletmenin 26'sı İmalat, 25'i Toptan ve Perakende Ticaret ve 16'sı İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Türkiye genelindeki işyerlerinin yarısı söz konusu üç sektörde faaliyet göstermektedir.

Bursa'daki işyerleri Türkiye toplam işyerlerinden %4,1 pay almaktadır. Türkiye içinde en fazla pay alan sektör%6,5 ile İmalat sektörüdür. Bursa'da işyeri itibariyle ikinci sırada olan Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün Türkiye içindeki payı %3,8'dir.

Tablo 43. Sektörlere Göre Çalışan Sayıları, 2013

Sektör	Erkek	Kadın	Toplam
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	1260	80	1340
İMALAT	100272	36703	136974
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜR.VE DAĞ.	1745	1643	3388
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	222	113	336
İNŞAAT	21578	1964	23541
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	24007	10101	34108
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	8585	960	9545
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	4845	1992	6837
BİLGİ VE İLETİŞİM	957	416	1373
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	2798	558	3356
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	961	215	1176
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	2545	1402	3946
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	7670	3815	11485
EĞİTİM	1493	2304	3797
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	1251	2757	4008
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	809	302	1111
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	1457	756	2212
Genel Toplam	**182455**	**66078**	**248533**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Araştırma sonuçlarına göre Bursa ili tarım dışı özel yerel birimlerde toplam çalışan 248.533 kişidir. Çalışanların 182.455'i erkek, 66.078'i kadındır. Çalışanların büyük bir bölümü İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerinde istihdam edilmektedir.

Tablo 44. Sektörlere Göre Çalışanların Dağılımı, 2013

Sektör	Bursa			Türkiye		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	0,7%	0,1%	0,5%	1,7%	0,3%	1,4%
İMALAT	55,0%	55,5%	55,1%	36,1%	33,9%	35,6%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜR.VE DAĞ.	1,0%	2,5%	1,4%	0,7%	0,5%	0,7%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.İYİLEŞ.FAAL.	0,1%	0,2%	0,1%	0,6%	0,2%	0,5%
İNŞAAT	11,8%	3,0%	9,5%	14,1%	3,6%	11,7%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	13,2%	15,3%	13,7%	16,4%	16,9%	16,5%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	4,7%	1,5%	3,8%	5,9%	2,7%	5,2%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	2,7%	3,0%	2,8%	5,0%	5,4%	5,1%
BİLGİ VE İLETİŞİM	0,5%	0,6%	0,6%	1,1%	1,8%	1,3%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	1,5%	0,8%	1,4%	1,5%	2,7%	1,8%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0,5%	0,3%	0,5%	0,6%	0,4%	0,6%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	1,4%	2,1%	1,6%	2,8%	4,6%	3,3%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	4,2%	5,8%	4,6%	8,2%	10,6%	8,8%
EĞİTİM	0,8%	3,5%	1,5%	1,8%	5,9%	2,7%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	0,7%	4,2%	1,6%	1,5%	7,7%	3,0%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0,4%	0,5%	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	0,8%	1,1%	0,9%	1,5%	2,5%	1,7%
TOPLAM	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere çalışanların %79'u İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerinde istihdam edilmektedir. En fazla çalışanı olan sektör Türkiye'de olduğu gibi İmalat sektörüdür ancak çalışanların sektördeki ağırlığı Türkiye'dekinden çok yüksektir. İmalat sektöründe çalışanlar Türkiye'de toplam çalışanların %36'sı iken bu oran ilde %55'e yükselmektedir. Bursa ilinde çalışanların yarıdan fazlasının İmalat sektörüne yönelmesinde ilin ekonomik yapısının önemli bir etkisi vardır. Özellikle Tekstil ve Konfeksiyon, Otomotiv ana ve yan sanayi, Makine-Metal Eşya ve Gıda Bursa ilinin istihdamı en yüksek olan sanayilerindendir. Bu durumda sektörler itibariyle çalışan sayılarındaki farklılıkları arttırmaktadır. Oyak-Renault, Tofaş-Fiat gibi otomotiv üretim tesislerini bünyesinde barındırması ve geçmişten günümüze Bursa'nın endüstri dokusunun en önemli parçası olan tekstil sanayinin gelişmiş olması İmalat sektörünün önemini arttırmaktadır.

İl genelinde en fazla çalışanın bulunduğu ilk üç sektörün sıralaması Türkiye geneli ile paralel bir dağılım göstermektedir. İmalat sektörü Türkiye genelinde olduğu gibi, hem erkek hem de kadın çalışanların en fazla istihdam edildikleri sektördür. İl genelinde erkek ve kadın çalışanların imalat sektöründeki ağırlıkları aynıdır. Hem erkek çalışanların hem de kadın çalışanların %55'i İmalat sektöründedir. İkinci hâkim sektör olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ise kadın çalışanların oranı erkek çalışanların oranından fazladır. Kadın çalışanların %15'i, erkek çalışanların %13'ü bu sektörde istihdam edilmektedir. İl genelinde çalışanların ağırlıklı olarak bulundukları üçüncü sektör olan İnşaat sektöründe ise görünüm farklılaşmaktadır. Erkek çalışanların %12'si, kadın çalışanların %3'ü İnşaat sektöründedir. İşgücü Piyasası Talep Araştırmasının saha uygulaması döneminin Mayıs ve Haziran aylarına denk gelmesi mevsimsellikten etkilenen İnşaat sektöründe çalışan sayılarında çoğalma görülmesine yol açmıştır. Türkiye genelinde de çalışanların ağırlıklı olarak istihdam edildikleri sektörler; Bursa ilinde olduğu gibi İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat olarak sıralanmaktadır. Türkiye genelinde çalışanların %36'sı İmalat, %17'si Toptan ve Perakende Ticaret, %12'si İnşaat sektöründedir.

Erkek çalışanların ağırlıklı olarak çalıştıkları ilk üç sektörün sıralaması il genelinde tüm çalışanların ağırlıklı olarak istihdam edildikleri ilk üç sektörün sıralaması ile birebir aynı iken kadınlarda bu sıralama farklılaşmaktadır. Bursa ilinde erkeklerin ağırlıklı olarak istihdam edildikleri üç sektör; İmalat, Ticaret ile İnşaat şeklinde sıralanırken kadınların ağırlıklı olarak istihdam edildikleri üç sektör; İmalat, Ticaret ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri şeklinde sıralanmaktadır. Bursa'da istihdam edilmekte olan her 100 kadından 55'i İmalat, 15'i Ticaret, 6'sı İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerindedir. İl genelindeki kadınların %76'sı söz konusu üç sektörden birinde istihdam edilmektedir. Erkek ve kadınların ağırlıklı olarak istihdam edildikleri ilk üç sektörün sıralaması Türkiye geneli ile birebir aynıdır.

Tablo 45. Sektörlere Göre Çalışanların Payı,2013

Sektör	Bursa		Türkiye	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	94,0%	6,0%	95,6%	4,4%
İMALAT	73,2%	26,8%	78,0%	22,0%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜR.VE DAĞ.	51,5%	48,5%	84,3%	15,7%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.İYİLEŞ.FAAL.	66,2%	33,8%	92,8%	7,2%
İNŞAAT	91,7%	8,3%	92,8%	7,2%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	70,4%	29,6%	76,4%	23,6%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	89,9%	10,1%	87,9%	12,1%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	70,9%	29,1%	75,4%	24,6%
BİLGİ VE İLETİŞİM	69,7%	30,3%	66,9%	33,1%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	83,4%	16,6%	64,0%	36,0%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	81,7%	18,3%	82,2%	17,8%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	64,5%	35,5%	67,3%	32,7%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	66,8%	33,2%	72,1%	27,9%
EĞİTİM	39,3%	60,7%	50,7%	49,3%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	31,2%	68,8%	40,1%	59,9%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	72,8%	27,2%	78,1%	21,9%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	65,8%	34,2%	65,9%	34,1%
GENEL TOPLAM	**73,4%**	**26,6%**	**76,9%**	**23,1%**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Toplam çalışanlar içinde kadın ve erkek çalışan oranlarına baktığımız zaman çalışanların %73'ünün erkeklerden %27'sinin kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Türkiye'de ise çalışanların %77'sini erkekler %23'ünü de kadınlar oluşturmaktadır. Kadın çalışanların toplam çalışanlar içindeki payı Türkiye ortalamasından biraz yüksektir. Kadın çalışanların ağırlık kazandığı İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve Eğitim dışındaki sektörler Türkiye oranları ile farklılık göstermektedir. Hem Bursa hem de Türkiye'de kadınların biraz daha ağırlık kazandığı sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır. Örneğin; çalışanların %68,8'i kadın olan İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam içindeki payı %1,7, çalışanların %60,7'sinin kadın olduğu Eğitim sektörü işyerlerinin toplam ağırlığı içindeki oranı %2,3'dür. Kadınların oransal olarak erkeklere göre en az çalıştıkları sektörler Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile İnşaat sektörleridir. Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe çalışanların %6'sı, İnşaat sektöründe çalışanların %8,3'ü kadındır.

Kadın ve erkek çalışan oranlarının yakın olduğu sektörler ise; Elektrik, Gaz ve Buhar Üretim ve Dağıtım, Eğitim ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörüdür. Erkek çalışan oranlarına baktığımız zaman %94 pay ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü Türkiye'de olduğu gibi ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada %91,7 pay ile İnşaat sektörü yer almaktadır.

Tablo 46.Ana Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayısı, 2013

Meslek Grup	Erkek	Kadın	Toplam
Yöneticiler	7330	1516	8845
Profesyonel Meslek Mensupları	9362	8779	18141
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	17785	5392	23177
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	8801	7377	16178
Hizmet Ve Satış Elemanları	12042	2741	14782
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	268	16	284
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	54304	8925	63229
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	48216	20269	68485
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	24347	11064	35411
Genel Toplam	**182455**	**66078**	**248533**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

İPTA 2013 çalışması kapsamında ziyaret edilen işyerlerinde çalışanların en çok kümelendiği ana meslek grupları Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ana meslek grupları yer almaktadır.

Grafik 34. Ana Meslek Gruplarına Göre Çalışan Sayısı, %, 2013

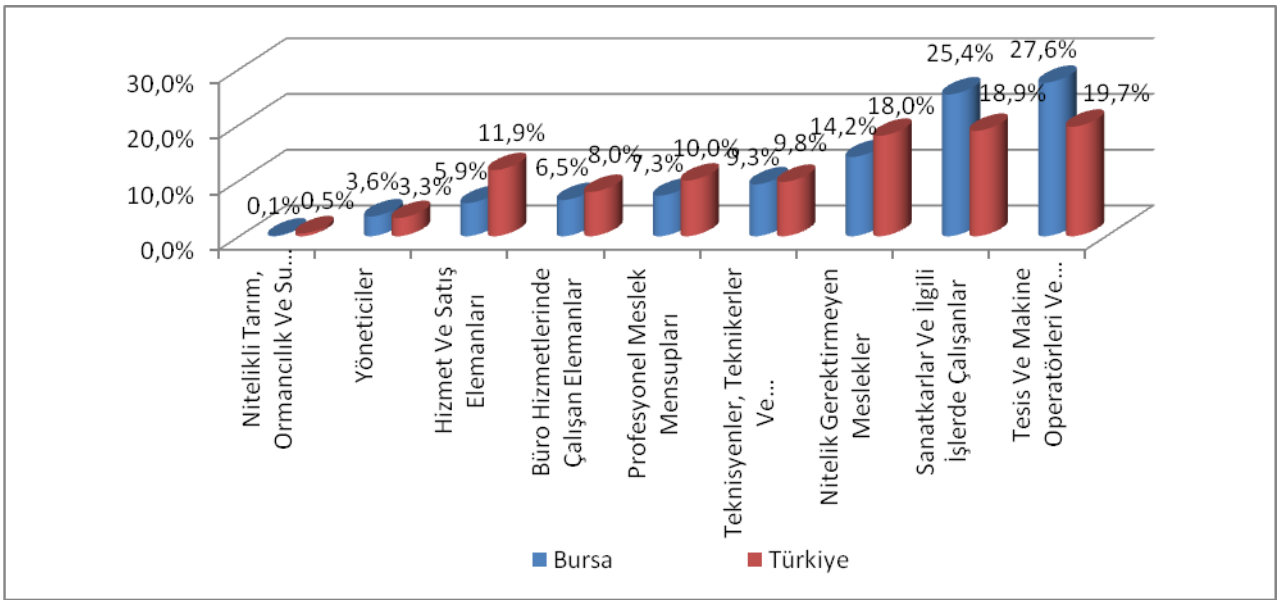

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Bursa ve Türkiye'de ana meslek grupları dağılımında ilk sırada Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ana meslek grubunda çalışanlar gelmektedir. İlde ikinci sırada %25,4 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, üçüncü sırada ise %14,2 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler yer almaktadır. Bu sıralama Türkiye geneli ile benzerlik gösterse de oranlar arasında farklılıklar vardır. Yapılan İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında %0,1 ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri çalışanlar grubu ve %3,6 ile Yöneticiler grubu sonlarda yer almıştır. %5,9 ile sondan üçüncü sırada yer alan Hizmet ve Satış Elemanları grubu Türkiye sonucunda %11,9 ile dördüncü sırada yer almıştır. Tesis ve Makine

Operatörleri ana meslek grubunda çalışan sayısının fazla çıkmasında Bursa ilinin İmalat sektöründe ki istihdamının yüksek olması etkilidir.

Grafik 35. Ana Meslek Gruplarına Göre Cinsiyet Oranları, %,2013

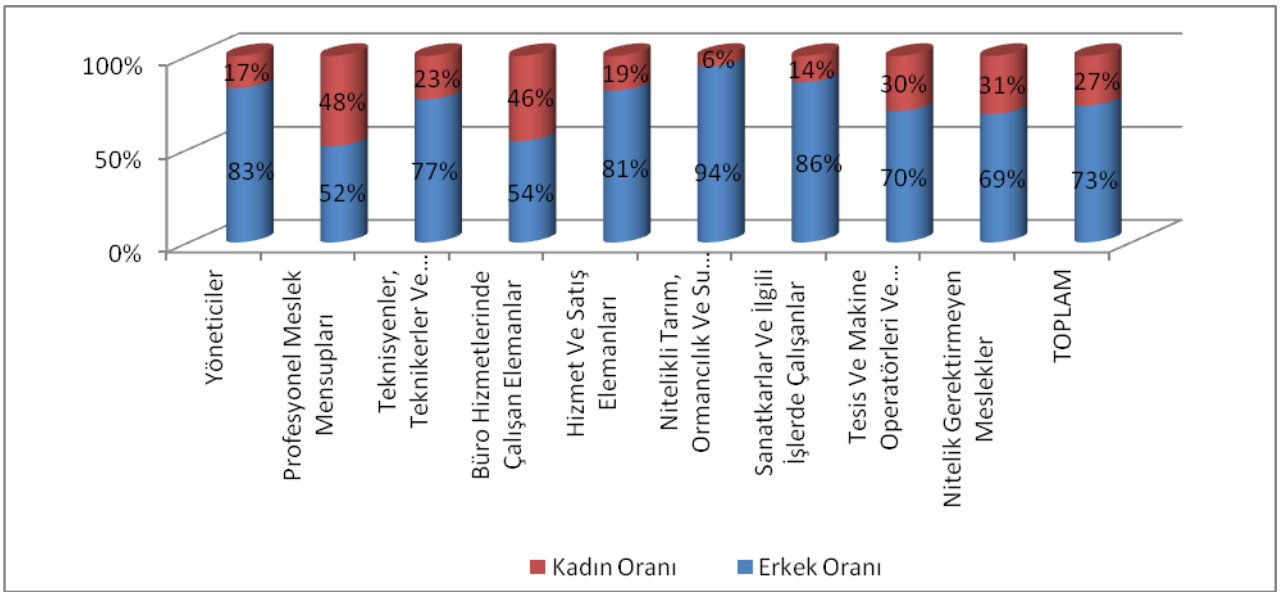

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Ana meslek gruplarının cinsiyete göre dağılımı farklılıklar göstermektedir. Toplam çalışanların %27'sini kadınlar oluştururken, %73'üçünü erkekler oluşturmaktadır. Kadınlar hiçbir meslek grubunda erkeklerden fazla çalışmamaktadır. Profesyonel Meslek Mensuplarının %48'i ve Büro Hizmetlerinde çalışan elemanların %46'sı kadındır. Buna karşılık Nitelikli Tarım, Ormancılık, Su Ürünleri çalışanlarının sadece %6'sı kadınlardan oluşmaktadır. Kadın ve erkek çalışanların birbirine en yakın olduğu ana meslek grupları Profesyonel Meslek Mensupları ve Büro Hizmetleri grubudur. Türkiye sonucuna baktığımızda kadın çalışan sayısının fazla olduğu ana meslek grupların başında %48 ile Büro Hizmetleri ilk sırada, %41 ile Profesyonel Meslek Mensupları ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 47. En Fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı,%,2013

BURSA					
Toplamda ilk on meslek	%	Erkeklerde ilk on meslek	%	Kadınlarda ilk on meslek	%
Beden İşçisi (Genel)	3,2	Beden İşçisi (Genel)	3,3	Makineci(Dikiş)	7,8
Dokuma Makineleri Ope.(Dokumacı)	2,9	Dokuma Makineleri Ope. (Dokumacı)	3,3	Temizlik Görevlisi	5,4
Makineci Dikiş	2,5	Pres Tezgahı Ope. (Kesim)	3,1	Muhasebeci	5,1
Pres Tezgahı Ope.(Kesim)	2,4	Beden İşçisi (İnşaat)	2,6	Konfeksiyon İşçisi	4,0
Temizlik Görevlisi	2,2	Şoför-Yük Taşıma	1,9	Dikiş Makinesi Ope.	3,2
Muhasebeci	2,1	Sevkiyat Görevlisi	1,5	Beden İşçisi(Genel)	2,9
Beden İşçisi(İnşaat)	2,0	Metal Mamuller Montaj İşçisi	1,4	Sekreter	2,4
Şoför-Yük Taşıma	1,4	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	1,3	Büro Memuru(Genel)	2,3
Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	1,2	Gaz Altı Kaynakçısı	1,2	İplik Eğirme Ope.	2,1
Sevkiyat Görevlisi	1,2	Pazarlamacı	1,2	Çaycı	2,1
Toplam	**21,1**	**Toplam**	**20,9**	**Toplam**	**37,2**

TÜRKİYE					
Toplamda ilk on meslek	%	Erkeklerde ilk on meslek	%	Kadınlarda ilk on meslek	%
Temizlik Görevlisi	4,1	Beden İşçisi (Genel)	3,7	Temizlik Görevlisi	7,4
Beden İşçisi (Genel)	3,3	Beden İşçisi (İnşaat)	3,4	Makineci (Dikiş)	4,7
Beden İşçisi (İnşaat)	2,6	Temizlik Görevlisi	3,1	Muhasebeci	3,9
Güvenlik Görevlisi	2,4	Güvenlik Görevlisi	2,8	Sekreter	3,5
Makineci (Dikiş)	2,1	Şoför-Yük Taşıma	2,7	Büro Memuru (Genel)	2,7
Şoför-Yük Taşıma	2,0	Makineci (Dikiş)	1,3	Satış Danışmanı	2,0
Muhasebeci	1,8	Garson(Servis Görevlisi)	1,3	Beden İşçisi (genel)	1,9
Satış Danışmanı	1,4	Satış Danışmanı	1,2	Beden İşçisi (Temizlik)	1,7
Büro Memuru (Genel)	1,4	Muhasebeci	1,2	Aşçı	1,5
Garson (Servis Elemanı)	1,2	Pazarlamacı	1,1	Ön Muhasebeci	1,3
Toplam	**22,4**	**Toplam**	**21,8**	**Toplam**	**30,8**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Araştırma kapsamında yer alan işyerlerinde toplam 1.413 farklı meslekte istihdam edilen çalışan olduğu tespit edilmiştir. Meslek sıralamaları Türkiye ile benzerlik gösterse de ilin sektörel yapısına uygun Dokuma Makineleri Operatörü, Pres Tezgahı Operatörü, Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı gibi meslekler de il sıralamasında ilk sıralarda yer almaktadır. Sıralamaları değişmekle birlikte

Beden İşçisi (Genel), Makineci (Dikiş), Temizlik Görevlisi, Muhasebeci, Beden İşçisi (İnşaat) ve Şoför-Yük Taşıma meslekleri hem Bursa'da hem de Türkiye'de en fazla çalışanı olan ilk 10 meslek içerisinde yer almaktadır.

Kadın ve erkeklerin mesleklere göre dağılımı ve mesleki çeşitliliği cinsiyetler arasında farklıdır. Erkeklerde mesleki yoğunlukta başta yer alan ilk on meslek, erkeklerin çalıştığı mesleklerinin % 21'ini oluştururken, kadınlarda % 37'sini oluşturmaktadır. Türkiye'de erkeklerde ilk on meslek, erkek çalışanların %22'sini oluştururken, bu oran kadınlarda %31'dir. Bu oran Bursa'da erkek çalışanların meslek çeşitlemesinin Türkiye ile hemen hemen aynı olduğunu göstermektedir.

İlde kadın ve erkeklerde ilk on meslek sıralamasında yer alan mesleklerden sadece bir tanesi (Beden İşçisi (Genel)) çakışmakta, diğer dokuz meslek ise farklılaşmaktadır. Çakışan meslek dışında erkeklerde ağırlıklı olan meslekler; Dokuma Makineleri Operatörü (Dokumacı), Pres Tezgahı operatörü (Kesim), Beden İşçisi (İnşaat), Şoför-Yük Taşıma, Sevkiyat Görevlisi, Metal Mamuller Montaj İşçisi, Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı, Gaz Altı Kaynakçısı ve Pazarlamacıdır. Kadınlarda diğer ağırlıklı meslekler; Makineci (Dikiş), Temizlik Görevlisi, Muhasebeci, Konfeksiyon İşçisi, Dikiş Makinesi Operatörü, Sekreter, Büro Memuru (Genel), İplik Eğirme Operatörü ve Çaycıdır.

AÇIK İŞLER

Bursa ilinde 15 Mayıs - 30 Haziran 2013 tarihleri arasında uygulanan İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında (İPTA) işyerlerine açık iş sayılarıyla ilgili sorular yöneltilmiştir. Açık işler; temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerlerinin eleman ihtiyacı duyduğu meslekler (açık işler) mevcut işgücü talebi hakkında değerlendirme yapılmasına imkân sunan önemli göstergelerdir.

Tablo 48. Sektörlere Göre Açık Veren İşyerleri,%,2013

Sektör	İşyeri Sayısı	Açık İş Veren İşyeri Sayısı	Oran	TÜRKİYE
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	54	10	19,0%	19,9%
İMALAT	3124	1334	42,7%	40,6%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜRET.VE DAĞ.	22	4	16,7%	13,0%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.İYİLEŞ.FAAL.	20	7	33,3%	23,4%
İNŞAAT	959	123	12,9%	17,3%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	1732	496	28,6%	27,8%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	315	64	20,3%	18,1%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	325	74	22,7%	35,8%
BİLGİ VE İLETİŞİM	55	14	25,0%	29,1%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	125	19	15,4%	17,2%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	53	8	15,8%	21,6%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	243	52	21,3%	24,1%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	174	51	29,5%	24,8%
EĞİTİM	180	48	26,5%	21,8%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAAL.	134	43	32,1%	36,9%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	35	9	26,3%	19,9%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	141	45	31,9%	27,4%
Genel Toplam	**7690**	**2400**	**31,2%**	**28,7%**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Yapılan araştırma sonucunda Bursa ilinde ziyaret edilen 7.690 işyerinden 2.400 tanesinde açık iş olduğu tespit edilmiştir. Yani her 100 işyerinden 31'de açık iş vardır. Türkiye'de ise her 100 işyerinden 29'unda açık iş olduğu görülmektedir. İlde İmalat sektöründe hizmet veren işyerlerinin %43'ü açık iş ihtiyacı olduğunu belirtmiştir, başka bir değişle İmalat sektöründeki her 100 işyerinden 43'ünde açık iş vardır. Bu oran Türkiye ile benzerlik göstermektedir. İnşaat ve Finans ve Sosyal Faaliyetler sektöründe ise en az açık iş ihtiyacı olduğunu belirten işyerleri bulunmaktadır.

Tablo 49. Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımı ve Açık İş Oranları,%,2013

Sektör	Açık İş Sayısı		Açık İş Dağılımı		Açık İş Oranı	
	Bursa	Türkiye	Bursa	Türkiye	Bursa	Türkiye
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	44	2398	0,4%	0,9%	3,2	3,0
İMALAT	6555	113084	61,1%	43,8%	4,6	5,4
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜRET.VE DAĞ.	55	494	0,5%	0,2%	1,6	1,3
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.İYİLEŞ.FAAL.	31	532	0,3%	0,2%	8,5	1,8
İNŞAAT	533	22728	5,0%	8,8%	2,2	3,4
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	2025	44837	18,9%	17,4%	5,6	4,6
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	155	8628	1,4%	3,3%	1,6	2,9
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	216	16875	2,0%	6,5%	3,1	5,6
BİLGİ VE İLETİŞİM	53	2814	0,5%	1,1%	3,7	3,8
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	29	2064	0,3%	0,8%	0,9	2,1
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	15	1370	0,1%	0,5%	1,3	4,0
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	137	7261	1,3%	2,8%	3,4	3,8
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	410	17891	3,8%	6,9%	3,5	3,5
EĞİTİM	138	3861	1,3%	1,5%	3,5	2,5
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAAL.	141	7017	1,3%	2,7%	3,4	4,1
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	29	623	0,3%	0,2%	2,6	3,1
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	168	5606	1,6%	2,2%	7,1	5,6
GENEL TOPLAM	**10736**	**258082**	**100,0%**	**100,0%**	**4,1**	**4,4**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Sektörlere göre açık iş sayılarına baktığımız zaman en yüksek açık işin % 61,1 ile imalat sektöründe olduğunu görmekteyiz. İmalat sektörünü sırayla %18,9 pay ile Toptan ve Perakende Ticaret ve %5 pay ile İnşaat sektörü izlemektedir. Başka bir deyişle, Bursa'daki her 100 açık işin 61'i İmalat, 19'u Ticaret ve 5 tanesi de İnşaat sektörlerindedir. İl genelindeki açık işlerin % 85'i söz konusu üç sektörde yer almaktadır. İmalat sektörü ile diğer sektörler arasında ki açık iş farkının büyük olmasında Bursa ilinde imalat sektörünün gelişmiş ve istihdam oranlarının yüksek olması çok etkilidir. Sektörlere göre açık iş sayılarında son sıralarda yer alan sektörler ise; Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor ve Su Temini, Kanalizasyon, Atık, Yönetimi İyileştirme Faaliyetleridir.

Türkiye sıralamasında sektörlere göre açık iş dağılımının ilk üç sırasına baktığımızda oranlar farklı olsa da Bursa iliyle birebir aynı olduğunu görmekteyiz. Türkiye'de ilk sırada %43,8 ile İmalat birinci, %17,4 ile Toptan ve Perakende Ticaret ikinci ve %8,8 ile İnşaat üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye genelindeki açık işlerin %70'i söz konusu üç sektörde yer almaktadır.

Grafik 36. Sektörlere Göre Açık İş Oranları,%,2013

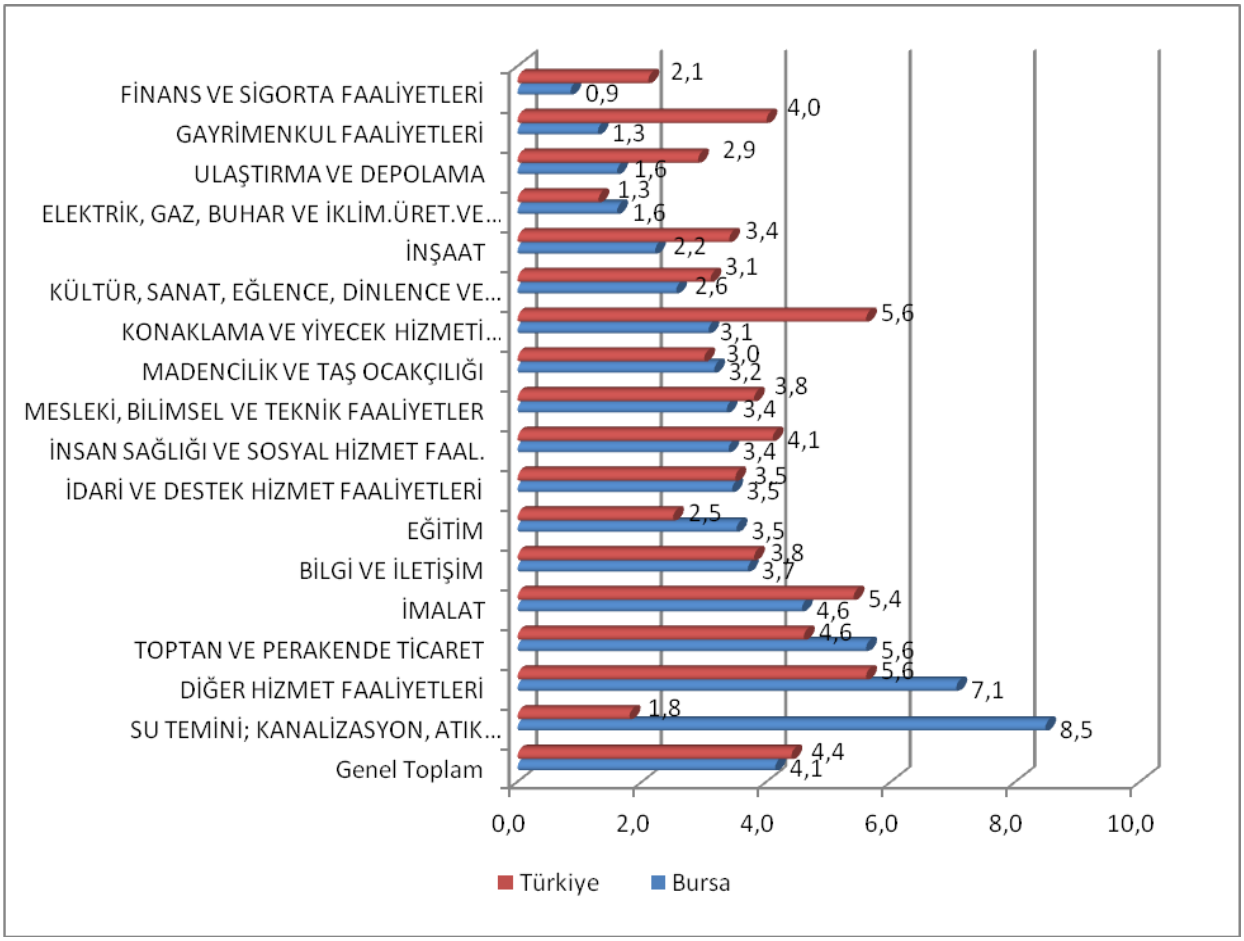

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Açık iş oranı; açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Bursa genelinde 10.736 açık iş olup, açık iş oranı %4,1 olarak hesaplanmıştır. Bu oran %4,4 olan Türkiye açık iş oranıyla paralellik göstermektedir.

Sektörler itibariyle bakıldığında en yüksek açık iş oranının %8,5 ile Su Temini, Kanalizasyon, Atık, Yönetimi İyileştirme Faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir ve bu sektörün Türkiye açık iş oranı ise %1,8'dir. Su Temini, Kanalizasyon, Atık, Yönetimi İyileştirme Faaliyetler sektörünü %7,1'lik açık iş oranı ile Diğer Hizmet Faaliyetleri ve %5,6'lık açık iş oranı ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü izlemektedir. Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetleri ve Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye açık iş oranında %5,6 pay ile ilk sırada, %5,4 ile İmalat sektörü ikinci sırada izlemektedir. Bursa ilinde en az açık iş oranı ise %0,9'luk pay ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise %1,3 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim Dağıtımı sektörü yer almaktadır.

Tablo 50. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Dağılımı ve Açık İş Oranları,%,2013

Ana Meslek Grupları	Açık İş Sayısı		Açık İş Dağılımı		Açık İş Oranı	
	Bursa	Türkiye	Bursa	Türkiye	Bursa	Türkiye
Yöneticiler	12	784	0,1%	0,3%	0,1%	0,4%
Profesyonel Meslek Mensupları	517	20989	4,8%	8,1%	2,8%	3,6%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	713	21932	6,6%	8,5%	3,0%	3,9%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	289	13800	2,7%	5,3%	1,8%	3,0%
Hizmet Ve Satış Elemanları	527	35189	4,9%	13,6%	3,4%	5,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	13	806	0,1%	0,3%	4,2%	2,6%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	3574	61912	33,3%	24,0%	5,4%	5,5%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	4119	67357	38,4%	26,1%	5,7%	5,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	972	35313	9,1%	13,7%	2,7%	3,4%
GENEL TOPLAM	**10736**	**258082**	**100,0%**	**100,0%**	**4,1%**	**4,4%**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Meslek gruplarına göre açık iş sayısına baktığımız zaman il genelinde en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ana meslek grubunda olduğunu görmekteyiz. Bu meslek grubundaki açık işlerin toplam açık işlerdeki payı ise %38,4'dür. İl genelinde açık işlerin yoğun olduğu diğer meslek grupları ise %33,3 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve %9,1 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler'dir. Bursa'daki her 100 açık işin 33 tanesi Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, 9 tanesi de Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek gruplarındadır. İl genelinde açık işlerin % 80'i söz konusu üç meslek grubundadır. Oranlar farklılık gösterse de Türkiye sıralamasının ilk üç ana meslek grubu il geneliyle aynıdır. Türkiye'de %26,1 ile Tesis ve Makine Operatörleri birinci, %24 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ikinci ve %13,7 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye genelindeki açık işlerin %64 söz konusu üç meslek grubundadır.

Grafik 37. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2013

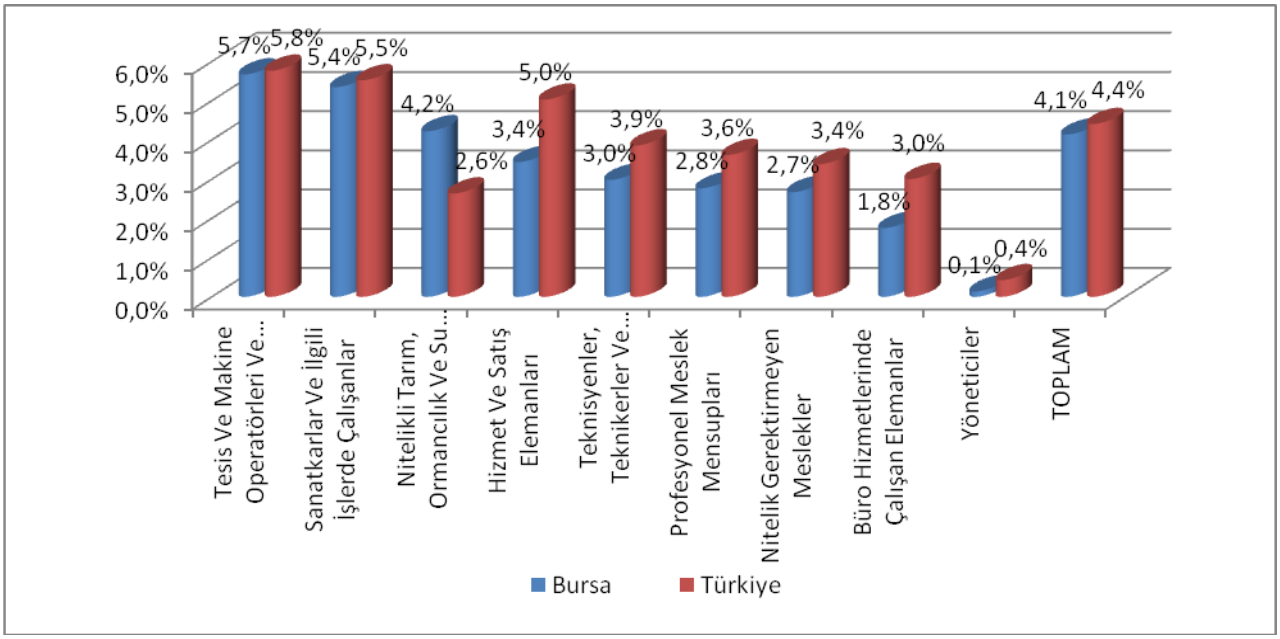

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Ana meslek grupları itibariyle ilde açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu %5,7 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları meslek grubudur. Bunu sırasıyla %5,4 ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve %4,2 ile Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları grubu izlemektedir. Türkiye sıralamasına baktığımızda ilk iki sıranın Bursa iliyle aynı olduğunu görmekteyiz, üçüncü sırada ise %5'lik oranla Hizmet ve Satış Elemanları ana meslek grubu yer almaktadır. Hem açık iş sayısı hem de açık iş oranlarının yüksek olması bakımından Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ve Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek gruplarında işgücü taleplerinin yoğunlaştığını söyleyebiliriz. İlde açık iş oranın en az olduğu ana meslek grupları ise; %0,1 ile Yöneticiler ve %1,8 ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar grubu yer almaktadır.

Tablo 51. En Fazla Açık İşin Bulunduğu İlk Yirmi Meslek, %,2013

BURSA	Açık İş Dağılımı	TÜRKİYE	Açık İş Dağılımı
Makineci (Dikiş)	9,8%	Makineci (Dikiş)	7,9%
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	4,5%	Beden İşçisi (Genel)	3,3%
Gaz Altı Kaynakçısı	4,0%	Güvenlik Görevlisi	3,2%
Beden İşçisi (Genel)	2,8%	Garson (Servis Elemanı)	2,4%
Mobilya Montaj İşçisi	2,3%	Temizlik Görevlisi	2,2%
Temizlik Görevlisi	2,2%	Ortacı	1,7%
Overlok Makinesi Operatörü	2,1%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,7%
Metal Mamuller Montaj İşçisi	1,5%	Satış Danışmanı	1,6%
CNC Freze Tezgahı Operatörü	1,4%	Pazarlamacı	1,4%
Mobilya Döşeme İşçisi	1,3%	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,3%
Kauçuk Kalıp Presi Operatörü	1,2%	Komi (Garson Yardımcısı)	1,1%
Garson (Servis Elemanı)	1,1%	Şoför-Yük Taşıma	1,1%
Ahşap Doğrama Ve Kaplamacısı	1,1%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,0%
Ütücü	1,0%	Ütücü	1,0%
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	1,0%	Depo Hamalı	0,9%
Brode Makinesi Operatörü/Brodeci	1,0%	CNC Torna Tezgahı Operatörü	0,9%
Kalite Kontrolcü	1,0%	Overlok Makinesi Operatörü	0,9%
Şoför-Yük Taşıma	1,0%	Beden İşçisi (İnşaat)	0,8%
Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine İle)	0,9%	Ön Muhasebeci	0,8%
Elektrikçi (Genel)	0,9%	Muhasebeci	0,7%
Meydancı	0,9%	Hemşire	0,7%

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Bursa genelinde 2400 açık iş belirten işyerlerinde 342 farklı meslekte 10.736 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. Açık işlerin en fazla olduğu meslekler şu şekilde sıralanmaktadır: makineci (dikiş), dikiş makinesi operatörü-kumaş, gaz altı kaynakçısı, beden işçisi(genel), mobilya montaj işçisi, temizlik görevlisi, overlok makinesi operatörü, metal mamuller montaj işçisi, CNC freze tezgâhı operatörü, mobilya döşeme işçisi meslekleridir. Bu mesleklerden de anlaşılacağı üzere mesleklere göre açık iş sayılarında tekstil ve otomotiv sanayi ilk sıralarda yer almaktadır. Bu durumun ortaya çıkmasında Bursa ilinde tekstil ve otomotiv sektörünün toplam üretimin, ihracatın ve istihdamın en yüksek olduğu sektörlerden biri olmasının etkisi büyüktür. Türkiye genelinde de açık işlerin yoğunlaştığı meslekler makineci(dikiş),

beden işçisi(genel), güvenlik görevlisi, garson(servis elmanı), temizlik görevlisi, ortacı, gaz altı kaynakçısı ve satış danışmanı meslekleridir.

Grafik 38. Açık İşler İçin Talep Edilen Eğitim Düzeyi %,2013

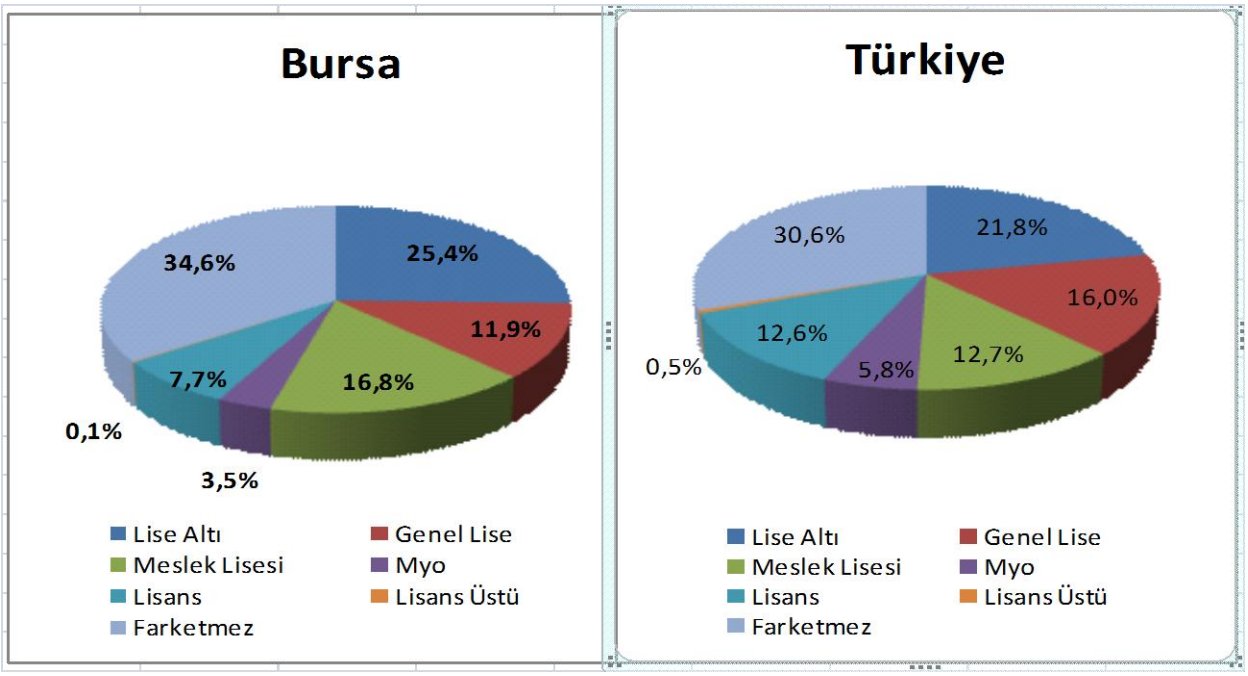

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Açık işlerde istenen eğitim düzeyine baktığımızda işverenlerin çoğu talep edilen eğitim düzeyine %34,6'lık oranla fark etmez cevabını vermişlerdir ve Türkiye'de de bu cevap %30,6'lık oranla ilk sırada yer almaktadır. Bursa ilinde ikinci sırada %25,4 ile lise altı eğitim düzeyi yer almaktadır. İl genelinde sırasıyla %16,8 ile meslek lisesi, %11,9 ile genel lise, %7,7 ile lisans,%3,5 ile MYO ve %0,1 oranıyla lisansüstü eğitim düzeyleri talep edilmektedir. Türkiye sonucunda da meslek lisesi mezunları MYO mezunlarına tercih edilmektedir. Bursa ilinin sanayi kenti olması ve çalışanların büyük bir bölümünü işçilerin oluşturması talep edilen eğitim düzeyinin en çok fark etmez ve lise altı çıkmasında etkili olmuştur. Açık işler için yaklaşık olarak yüzde 65,4 oranında asgari bir eğitim düzeyi talep edilmektedir.

Açık işlerde ilk sırada yer alan makineci(dikiş), dikiş makinesi operatörü-kumaş, mobilya montaj işçisi, beden işçisi(genel) ve temizlik görevlisi mesleklerinde istenilen eğitim düzeyi fark etmez ve lise altı olarak cevaplanmıştır. Bunun arkasında işverenin eğitim düzeyinden çok kişilerin meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemeleri etkendir. İlk sıralarda yer alan gaz altı kaynakçısı ve CNC freze tezgâhı operatörü mesleklerinde işveren tercihini meslek lisesi mezunu olarak belirtmiştir.

Meslek lisesi ve MYO mezunları az sayıda da olsa daha çok teknisyen, tekniker, CNC operatörü, montaj, kalite kontrolcü, kaynakçı, muhasebeci, makine bakımcısı ve laborant mesleklerinde yoğunlaşırken, lisans mezunları da diploması olmadan kesinlikle yapılmayacak olan mühendislik, mimarlık ve öğretmenlik mesleklerinde yoğunlaşmıştır.

Grafik 39. Açık İşler İçin Talep Edilen Beceri Düzeyleri Oranları (%),2013

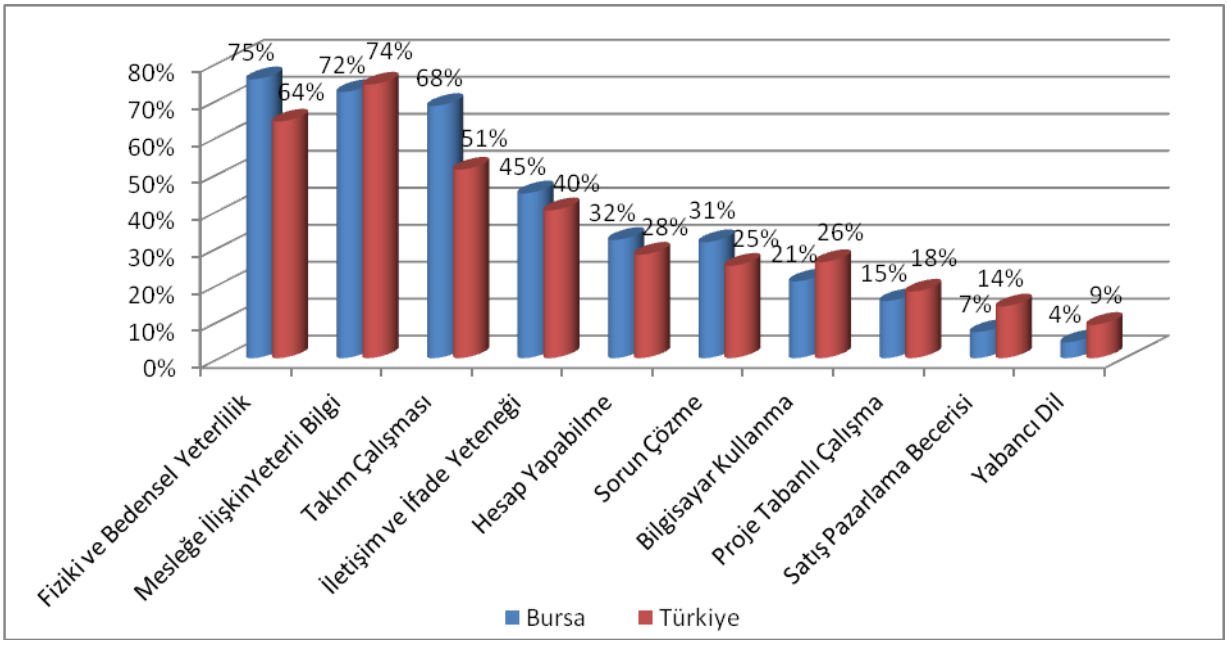

Kaynak: Bursa İPTA 2013

İşverenin en çok talep ettiği beceri %75 oranla fiziki ve bedensel yeterliliğe sahip olmaktır. Fiziki beceriyi sırayla %72 ile mesleğe ilişkin yeterli bilgi, %68 ile takım çalışması %45 ile iletişim ve ifade yeteneği, %32 ile hesap yapabilme, %31 ile sorun çözme, %21 ile bilgisayar kullanımı, %15 ile proje tabanlı çalışma %7 ile satış pazarlama ve son olarak da %4 ile yabancı dil becerisi takip etmektedir. Türkiye sonuçlarına baktığımız zaman %74 pay ile mesleğe ilişkin yeterli bilgi becerisinin ilk sırada, %64 pay ile fiziki ve bedensel yeterliliğin ikinci sırada yer aldığını görmekteyiz.

Meslek bazında istenilen beceri düzeyleri incelendiğinde Makineci(Dikiş) mesleğindeki açık işlerin %89'u fiziki ve bedensel yeterlilik, %74'ü mesleğe ilişkin yeterli bilgi, %63'ü takım çalışması becerilerini talep etmektedirler. Bununla birlikte bu meslekte en az tercih edilen beceriler ise proje tabanlı çalışma, yabancı dil ve hesap yapabilmedir.

İşgücü Piyasası Talep Araştırması kapsamında Beden işçisi(Genel) mesleğindeki açık iş talebinde bulunan işyerlerini %85'i fiziki ve bedensel yeterlilik, %47'si takım çalışması, %51'i iletişim ve ifade yeteneği, %17'si mesleğe ilişkin yeterli bilgi becerilerini talep etmektedir. Buna karşılık ilgili işyerleri tarafından Beden İşçisi(Genel) mesleğinde nispi olarak en az tercih edilen beceriler ise %15 bilgisayar kullanma ve %7 hesap yapabilme ve sorun çözebilme becerisidir. Bu tablo aslında Beden İşçisi olarak bildirilen bazı açık işlerin bu meslekte olmadığını Beden İşçisi mesleğinin mesleki nitelik ve beceri düzeyi düşük meslekler için genel bir ifade olarak kullanıldığını göstermektedir.

Fiziksel ve Bedensel Yeterlilik Becerisi açık işler için yüksek oranda talep edilen beceridir. Açık iş olan mesleklerin neredeyse tamamında istenen bir beceridir. Söz konusu beceri; Gaz altı Kaynakçısı, Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Mobilya Montaj İşçisi ve Sevkiyat Görevlisi gibi fiziki ve bedensel yeterliliğin ve dayanıklılığın ön plana çıktığı mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından oldukça yüksek düzeylerde talep edilmiştir.

Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi açık iş verilen mesleklerin çoğunluğunda talep edilen bir beceridir. Mesleğe İlişkin Yeterli Bilgi Becerisinin mesleki bilgi ve beceri seviyesi nispi olarak yüksek olan mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerlerinin çoğunluğu tarafından talep edilmiştir.

Takım Çalışmasına Uyum Becerisi de İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılarak açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından yüksek düzeyde talep edilen bir diğer beceridir. Söz konusu beceri açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından Mobilyacı, Dokumacı, Sevkiyat Görevlisi ve Garson(Servis Elemanı) gibi mesleklerde talep edilmiştir.

İletişim ve İfade Yeteneği Becerisi İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyerleri tarafından; Pazarlamacı, Büro Memuru(Genel), ile Muhasebeci gibi mesleklerde talep edilmiştir. Hesap Yapabilme(Analitik Beceri) beceri düzeyi; CNC Freze Tezgâhı Operatörü, Muhasebeci, Depo Sorumlusu, Mühendis ve Kasiyer gibi mesleklerde yüksek düzeyde talep edilmiştir. Sorun Çözme ve Bağımsız Karar Verme Becerisi; Kaynakçı, Teknik Ressam, Şoför ve İnsan Kaynakları Meslek Elemanı gibi mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından yüksek düzeyde talep edilmiştir. Bilgisayar kullanımı özellikle; Muhasebeci, Büro Memuru, Üretim Planlama Memuru, Mühendis ile Mimar gibi mesleklerde açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından yüksek düzeyde talep edilmiştir. Proje Tabanlı Çalışma Becerisi özellikle; Gaz Altı Kaynakçısı, CNC Tezgâhı Operatörü, Mühendislik ile Mimar mesleklerinde yüksek oranda talep edilmiştir. İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılarak açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından Satış ve Pazarlama Becerisi özellikle; Pazarlamacı, Plasiyer, Satış Danışmanı ile Sigortacılık Meslek Elemanı mesleklerinde yüksek oranda talep edilmiştir. Yabancı Dil Becerisi İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılarak açık iş talebinde bulunan işyerleri tarafından en az talep edilen becerilerden biridir. Yabancı Dil Bilgisi Becerisi; Pazarlama, Dış Ticaret Meslek Elemanı, Mühendislik, Yöneticiler, İthalat ve İhracat Sorumlusu ile Mimar gibi mesleklerde talep edilmiştir.

Grafik 40. Açık İşlerin Karşılanma Yolları ,%, 2013

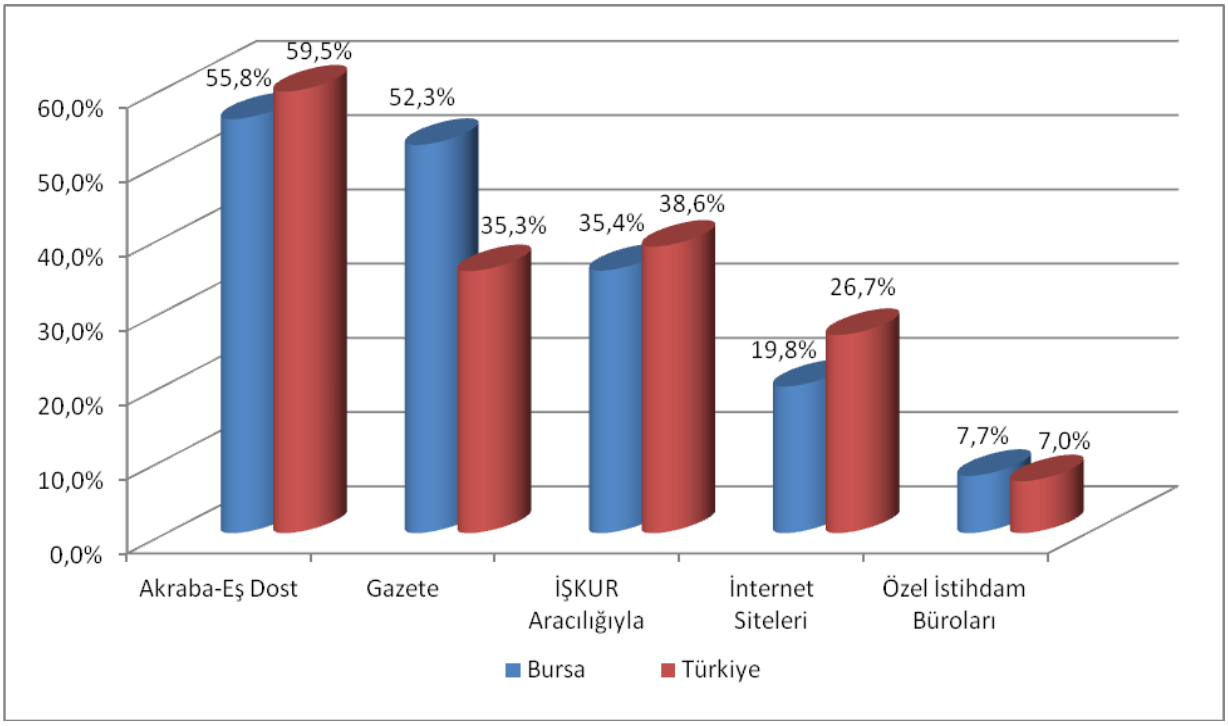

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Araştırma kapsamında işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bilgilerden biriside açık işlerin temin edilme kanallarıdır. Buna göre Bursa' da eleman temini için işverenlerin %55,8'i akraba eş dost, %52,3'ü gazete, %35,4'ü İŞKUR, %19,8'i internet siteleri ve sadece %7,7'si özel istihdam bürolarını tercih etmiştir. Türkiye genelinde ise bu sıralama biraz farklılık göstermektedir. İşverenlerin %59,5'i akraba eş dost, %38,6'sı İŞKUR, %35,3'ü gazete, %26,7'si internet siteleri ve %7'si özel istihdam büroları olarak sıralanmıştır.

Araştırma kapsamındaki işyerlerinin 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri olmasına rağmen açık iş taleplerini karşılama konusunda fazla kurumsal olmayan ve geleneksel yöntemleri tercih ettikleri sonucuna ulaşılabilmektedir. İŞKUR' un payının yüksek olmasında son yıllarda işverenlerle geliştirdiği diyalog, 6111 sayılı torba yasayla işverenlere sunulan istihdam ve teşvik paketleri, yüz yüze gerçekleştirilen işyeri ziyaretlerinin etkisi büyüktür. Kurumumuza işverenler internet sayfamızdan (www.iskur.gov.tr) 7/24 erişebilmekte ve yapmak istedikleri işlemi internet üzerinden rahatlıkla yapabilmektedirler. Ayrıca İş ve Meslek Danışmanlarımız işverenlerin mevzuat çerçevesinde bilgilendirilmeleri ile taleplerini karşılamalarına sistemli olarak yardımcı olmaktadırlar.

İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına katılan işyerlerinin en fazla açık iş talebinde bulunduğu meslek olan Makineci(Dikiş) mesleğindeki açık işlerin %62'si Akraba Eş Dost, %58'i İŞKUR, %47'si Gazete, %20'si İnternet Siteleri aracılığıyla arama kanallarına başvurulmuştur. İlk sıralarda yer alan Beden İşçisi(Genel) mesleğindeki açık işlerin %54'ü İŞKUR, %49'u Gazete, %33'ü Akraba Eş Dost ve %10'u Özel İstihdam Büroları ve %6'sı İnternet Siteleri aracılığıyla arama kanalları kullanılmıştır.

Kalifikasyonu düşük mesleklerin aranma yolu olarak Akraba-Eş-Dost, İŞKUR ve Gazete ön plana çıkarken, ara eleman ihtiyacının karşılanmasında İŞKUR ve Akraba-Eş-Dost'un ağırlığı hissedilmektedir. Lisans ve üstü eğitim gerektiren mesleklerde ise Özel İstihdam Büroları ve internet siteleri ön plana çıkmakta İŞKUR'un payı azalmaktadır. Mimar mesleğinin arandığı kaynaklar arasında en düşük oran İŞKUR'un dur.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler. Anket kapsamındaki işletmelere 2013 yılı içerisinde hangi mesleklerde eleman temin ederken güçlük çektikleri sorulmuştur. Bu bilgi bize işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili önemli bilgiler sunmaktadır.

Tablo 52. Sektörlere göre Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyerleri,%,2013

Sektör	Toplam İşyeri Sayısı	Temininde Güçlük Bildiren İşyeri Sayısı	Oran
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	54	21	38,1%
İMALAT	3124	1835	58,7%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜRET.VE DAĞ.	22	7	33,3%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	20	7	33,3%
İNŞAAT	959	286	29,8%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	1732	764	44,1%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	315	116	36,7%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	325	134	41,3%
BİLGİ VE İLETİŞİM	55	14	25,0%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	125	48	38,5%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	53	13	23,7%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	243	88	36,2%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	174	54	31,1%
EĞİTİM	180	67	37,3%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	134	94	70,5%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	35	11	31,6%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	141	57	40,3%
Genel Toplam	**7690**	**3615**	**47,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

İşgücü Piyasası Talep Araştırması neticesinde 7.690 işyerinden 3.615 tanesi eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Yani işlerlerinin %47'si eleman temininde güçlük çekmektedir. Başka bir değişle her 100 işyerinden 47'si eleman temininde güçlük çekmektedir. Sektörlere göre eleman temininde güçlük çeken işyerlerine baktığımızda ilk sırada %70,5'lik oranla İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü birinci sırada yer almaktadır, yani bu sektördeki her 100 işyerinden 70'i eleman temininde güçlük çekmektedir. İkinci sırada %58,7 ile İmalat ve üçüncü sırada %44,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü yer almaktadır. Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründeki işyerleri %23,7 oranla eleman temininde güçlük çeken işyerleri sıralamasında en sonda yer almaktadır.

Tablo 53. Sektörlere göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,%,2013

Sektör	Toplam Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	BURSA	TÜRKİYE
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	64	0,4%	0,8%
İMALAT	8903	58,4%	39,4%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜRET.VE DAĞ.	40	0,3%	0,1%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.VE İYİLEŞ.FAAL.	38	0,2%	0,2%
İNŞAAT	1060	7,0%	13,4%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	2383	15,6%	18,1%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	351	2,3%	3,8%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	372	2,4%	6,5%
BİLGİ VE İLETİŞİM	44	0,3%	0,8%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	125	0,8%	0,7%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	38	0,2%	0,6%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	248	1,6%	3,1%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	860	5,6%	5,8%
EĞİTİM	169	1,1%	1,7%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	302	2,0%	2,9%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	27	0,2%	0,2%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	209	1,4%	1,8%
Genel Toplam	**15234**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Ankete cevap veren işyerleri içinde eleman temininde güçlük çeken sektörlerin ilk sırasında %58,4 ile Türkiye genelinde olduğu gibi imalattır. Yalnız ilde imalat sektörü eleman bulmada Türkiye'den daha fazla zorluk çekmektedir. Türkiye'de bu oran %39,4'dür. Bursa ilinde ikinci sırada %15,6 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü yer alırken aynı şekilde Türkiye sonucunda da bu sektör %18,1 ile ikinci sırada bulunmaktadır. Oranlar farklı olsa da ilde ve Türkiye'de üçüncü sırada İnşaat sektörü yer almaktadır. İldeki oranı %7, Türkiye'de ki oranı %13,4'tür. Temininde en az güçlük çekilen sektörler ise %0,2 payla kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörü, gayrimenkul faaliyetleri ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi iyileştirme faaliyetleri sektörleri gelmektedir.

En fazla açık iş olan ve temininde güçlük çekilen ilk beş sektörün sıralaması birebir aynıdır. Örneğin İmalat sektörü açık iş sayısında ve temininde güçlük çekilen mesleklerde ilk sırada yer almaktadır. Bu da bize İmalat sektöründe talep çok olmasına rağmen işgücü piyasasında eleman bulmakta zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 54. Ana Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,%,2013

Meslek Grup	Toplam	Temininde Güçlük Dağılımı	Açık iş Dağılımı
Yöneticiler	5	0,0%	0,1%
Profesyonel Meslek Mensupları	917	6,0%	4,8%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1182	7,8%	6,6%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	170	1,1%	2,7%
Hizmet Ve Satış Elemanları	827	5,4%	4,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	1	0,0%	0,1%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	5478	36,0%	33,3%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	5114	33,6%	38,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1539	10,1%	9,1%
Genel Toplam	**15234**	100,0%	100,0%

Kaynak: Bursa İPTA 2013

En fazla temininde güçlük çekilen meslek grubu toplam içerisinde %36'lık oranla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, %33,6'lık oran ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılarıdır. Daha sonra ise %10,1'lık oranla Nitelik Gerektirmeyen Meslekler gelmektedir. Çalışanların %14'ü, açık işlerin %33'ü Sanatkârlar meslek grubunda iken temininde güçlük çekilen mesleklerde bu oran %36'dır. Bu tablo bize işgücü piyasasında Sanatkârlar ana meslek grubunda çalışanların bulunmasında zorluk çekildiğini göstermektedir. En az temininde güçlük çekilen meslek grupları ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ile Yöneticilerdir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin toplam içerisindeki oranı ile açık iş oranları birbirlerine paraleldir. En fazla temininde güçlük çekilen meslek gruplarında açık iş oranları da yüksektir. Açık iş oranı yüksek meslek gruplarının temininde de güçlük çekilmektedir.

Grafik 41. Ana Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Oranları ,(%),2013

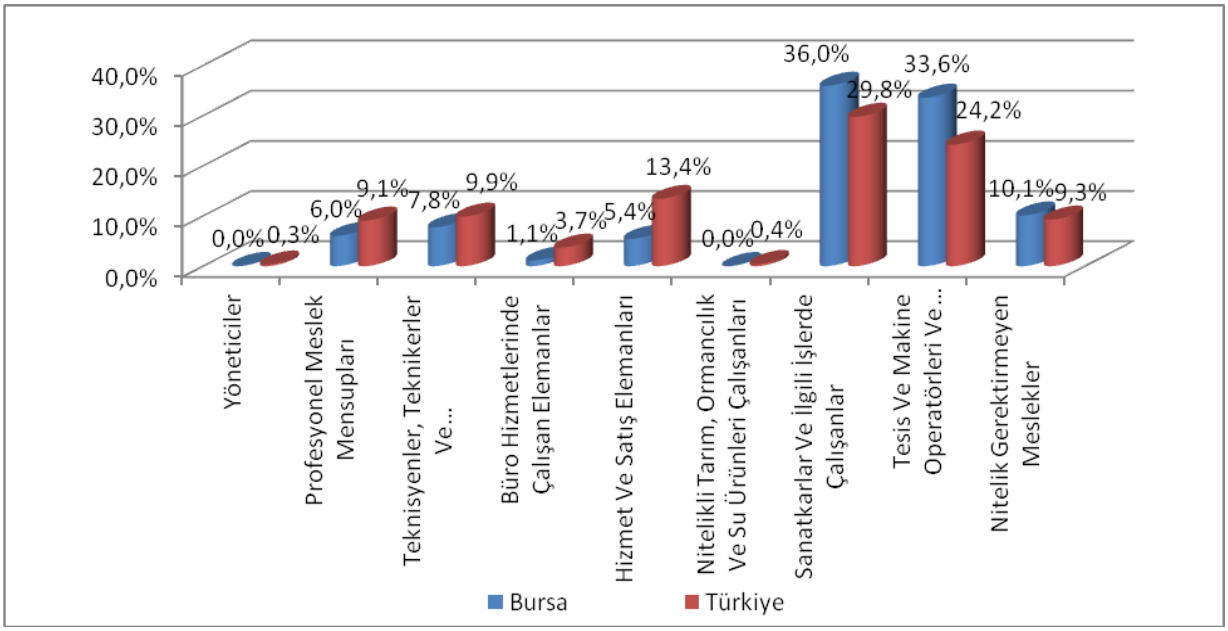

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Bursa ili ve Türkiye'de ana meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen meslekler sıralamasına baktığımızda oranlar farklı olsa da ilk iki sıranın aynı olduğunu görmekteyiz. Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar Türkiye'de %29,8'lik oranla birinci, %24,2'lik oranla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ikinci sırada yer almaktadır. Daha sonra ise %13,4 ile Hizmet ve Satış Elemanları grubu gelmektedir. İlde ki sıralamada bu grup %5,4'lük pay ile altıncı sırada yer bulmuştur.

Tablo 55. Temininde En Fazla Güçlük Çekilen İlk 20 Mesleğin Toplam İçindeki Dağılımı, %,2013

BURSA	Oran	TÜRKİYE	Oran
Makineci (Dikiş)	6,8%	Makineci (Dikiş)	6,9%
Gaz Altı Kaynakçısı	5,3%	Güvenlik Görevlisi	2,8%
Temizlik Görevlisi	4,2%	Garson (Servis Elemanı)	2,3%
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	3,7%	Beden İşçisi (Genel)	1,9%
Dokuma Makineleri Operatörü / Dokumacı	2,7%	Gaz Altı Kaynakçısı	1,7%
Beden İşçisi (Genel)	2,7%	Satış Danışmanı	1,4%
Kumaş Kontrol İşçisi	1,8%	Ortacı	1,4%
Mobilya Döşeme İşçisi	1,6%	Temizlik Görevlisi	1,3%
CNC Freze Tezgahı Operatörü	1,5%	Pazarlamacı	1,3%
Mobilya Montaj İşçisi	1,4%	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,2%
Ütücü	1,2%	Aşçı	1,1%
Overlok Makinesi Operatörü	1,2%	Çağrı Merkezi Görevlisi	1,0%
Sevkiyat Görevlisi	1,0%	Şoför-Yük Taşıma	1,0%
Metal Mamuller Montaj İşçisi	1,0%	Sıvacı	0,9%
Garson (Servis Elemanı)	0,9%	CNC Torna Tezgahı Operatörü	0,9%
Brode Makinesi Operatörü/Brodeci	0,9%	Beden İşçisi (İnşaat)	0,9%
Ahşap Ambalaj İşçisi	0,8%	Ütücü	0,9%
Makine Nakışçısı	0,8%	Hemşire	0,8%
Metal Kaplamacı	0,7%	Muhasebeci	0,8%
Şoför-Yük Taşıma	0,7%	Komi (Garson Yardımcısı)	0,8%

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Açık işler ile temininde güçlük çekilen meslekler arasında büyük bir paralellik bulunmaktadır. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere eleman temininde en zorluk çekilen meslek makineci(dikiş)'tir. İl genelinde temininde güçlük çekilen mesleklerin % 6,8'i söz konusu meslektedir. Bu mesleği % 5,3 ile gaz altı kaynakçısı, % 4,2 ile temizlik görevlisi ve % 3,7 ile dikiş makinesi operatörü-kumaş meslekleri izlemektedir. Türkiye geneline baktığımızda temininde en fazla güçlük çekilen ilk mesleğin Bursa ili sonuçlarıyla aynı olduğu görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla %2,8 ile güvenlik görevlisi, %2,3 ile garson(servis elemanı) ve %1,9 ile beden İşçisi(genel) meslekleri izlemektedir.

Temininde güçlük çekilen ilk 20 mesleğe bakıldığında yüksek nitelik gerektirmeyen ve düşük maliyetle yetiştirilebilecek meslekler bulunurken makineci(dikiş), gaz altı kaynakçısı, CNC freze

tezgâhı operatörü ve mobilya döşeme işçisi gibi mesleklerin ağırlığına bakıldığı zaman ara eleman bulunması noktasında büyük sıkıntı yaşanmaktadır.

Grafik 42. Mesleklerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri Oranı,%,2013

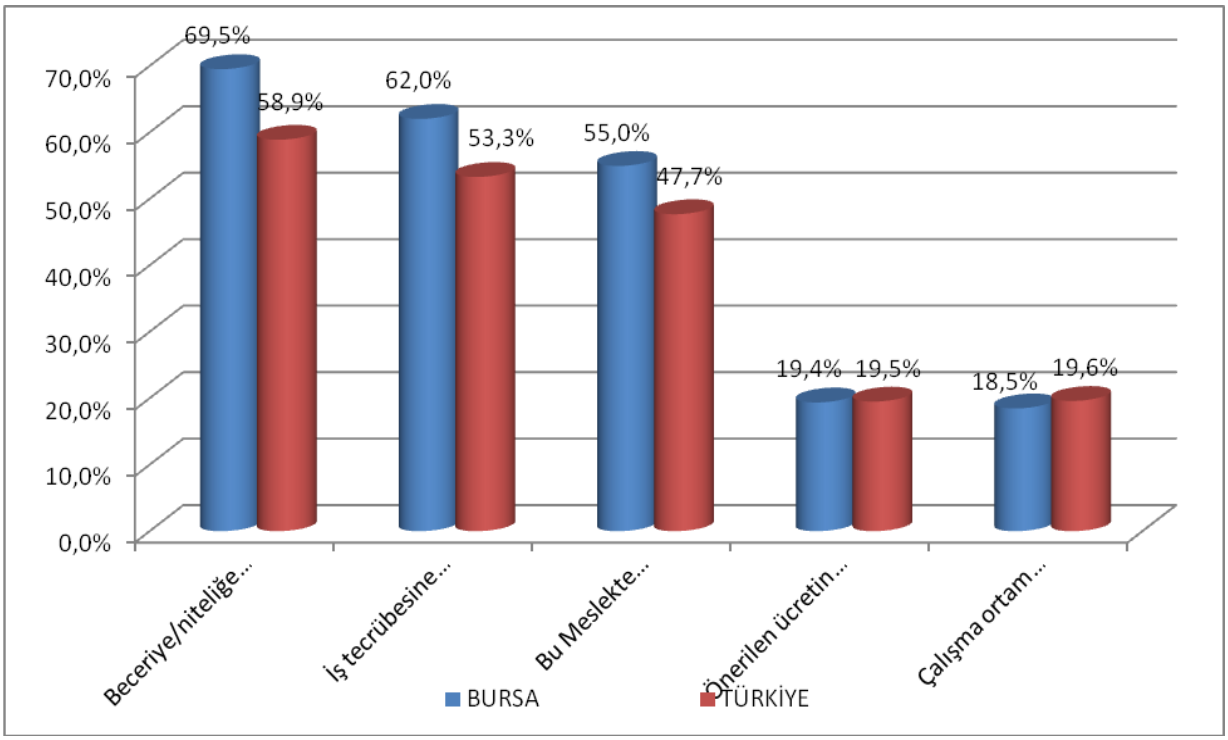

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Yapılan araştırmada temininde güçlük çekilen meslekler ile beraber nedenleri de incelenmiştir. Temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırayı %69,5 ile "gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" ikinci sırayı %62 ile "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması", üçüncü sırayı %55 ile "ilgili meslekte eleman bulunamaması", dördüncü sırayı %19,4 ile "önerilen ücretin az bulunması" ve beşinci sırayı ise %18,5 ile "çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi" almaktadır. İlde ki bu sıralama oranlar farklı olsa da Türkiye geneli ile benzerlik göstermektedir. Sadece ilde beşinci sırada olan "çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi" Türkiye genelinde %19,6 ile dördüncü sırada yer almaktadır.

İşveren tarafından doldurulan işyeri bilgi formlarından temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu ve işveren kaynaklı sorunun çok düşük olduğu ifade edilmiştir. Bu veriler bize mesleksizlik ve işgücü piyasasının gerektirdiği nitelik ve beceriye sahip olmama durumunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Temininde güçlük yaşanan mesleklerin ilk sıralarında yer alan makineci(dikiş), gaz atlı kaynakçısı, dokuma makineleri operatörü-dokumacı, kumaş kontrol işçisi, mobilya döşeme işçisi ve CNC freze tezgâhı operatörü mesleklerinde eleman bulunamaması arz kaynaklı sorunlara bağlanmıştır. Yani bu mesleklerde temininde güçlük çekilme nedeninin yüksek oranlarda bu mesleklerde eleman bulunamaması ön plana çıkmıştır. İşgücü piyasasına bu mesleklerde eleman yetiştirilmesi gerekmektedir

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

15 Mayıs – 30 Haziran tarihleri arasında yapılan İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında işyerlerine gelecek dönemler için eleman sayısındaki artış ya da azalışları hakkında görüşleri sorulmuştur. Böylece istihdam beklentisi kısa (altı aylık) ve orta (bir yıllık) dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir. Orta vadede net istihdam artış beklentisi kısa dönemdekinden daha büyüktür. Diğer bir ifade ile işverenler orta dönem için daha iyimserdirler, kısa vadeye kıyasla orta vadede daha fazla büyüme beklemektedirler.

Tablo 56. 2012 Aralık Ayı ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Sektörler Göre Net İstihdam Beklentisi, 2013

Sektör	31 Aralık 2013 Net İstihdam Değişimi		30 Haziran 2014 Net İstihdam Değişimi		31 Aralık NİDO		30 Haziran NİDO	
	Bursa	Türkiye	Bursa	Türkiye	Bursa	Türkiye	Bursa	Türkiye
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	-75	1492	255	2248	-5,6	1,9	19,0	2,9
İMALAT	4533	101196	4790	79726	3,3	5,1	3,5	4,0
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİM.ÜR.VE DAĞ.	132	534	70	538	3,9	1,4	2,1	1,4
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖN.İYİLEŞ.FAAL.	22	219	22	524	6,6	0,8	6,6	1,8
İNŞAAT	668	36993	724	35600	2,8	5,7	3,1	5,4
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	2017	48878	2895	46739	5,9	5,3	8,5	5,1
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	669	6680	100	10241	7,0	2,3	1,0	3,5
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	398	1700	290	15535	5,8	0,6	4,2	5,5
BİLGİ VE İLETİŞİM	30	4272	25	3881	2,2	6,0	1,8	5,4
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	87	3754	77	3874	2,6	3,8	2,3	4,0
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	7	2058	25	2669	0,6	6,3	2,1	8,2
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	199	8681	178	14246	5,1	4,8	4,5	7,8
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	385	34422	741	35670	3,4	7,0	6,5	7,3
EĞİTİM	48	3671	76	2659	1,3	2,4	2,0	1,7
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	204	5126	148	4929	5,1	3,1	3,7	3,0
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	42	-12	65	546	3,8	-0,1	5,9	2,8
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	72	4243	131	8707	3,3	4,5	5,9	9,2
Genel Toplam	**9438**	**263906**	**10611**	**268334**	**3,8**	**4,7**	**4,3**	**4,8**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

İşyerleri önümüzdeki dönemlerde istihdam durumları için olumlu tablo çizmektedirler. 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle Bursa'da 9 bin 438 kişilik net istihdam artışı beklenmektedir. Söz konusu tarih itibariyle il genelinde sadece Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründe net istihdam azalışı beklenirken diğer 16 sektörde net istihdam artışı beklenmektedir. En fazla net istihdam artışının beklendiği iki sektör; İmalat ve Toptan ve Perakende Ticarettir. Bursa genelinde 31 Aralık 2013 itibariyle beklenen her 100 kişilik istihdam artışının 69'u söz konusu sektörlerde gerçekleşmesi beklenmektedir. Türkiye geneline baktığımızda Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü dışındaki sektörlerde net istihdam atışının gerçekleşmesi beklenmektedir. Bursa ilinde olduğu gibi Türkiye genelinde de en fazla net istihdam artışı beklenen iki sektör İmalat ve Toptan ve Perakende sektörleridir. 31 Aralık 2013 itibariyle beklenen her 100 kişilik istihdam artışının 57'si bu sektörlerde gerçekleşmesi beklenmektedir.

31 Aralık 2013 tarihi itibariyle Bursa ilinde net istihdam değişim oranı (NİDO) %3,8 olarak hesaplanmıştır. Bu oran aynı dönem için Türkiye geneline yönelik olarak hesaplanan %4,7 değerinin atında gerçekleşmiştir. Bu çerçevede, Bursa ilinde söz konusu dönemde net istihdam artışının Türkiye'deki net istihdam artışının altında gerçekleşmesinin beklendiğini söyleyebiliriz. 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle en yüksek net istihdam değişim oranına sahip üç sektörün Bursa'daki ve Türkiye'deki sıralaması farklılaşmaktadır. 31 Aralık 2013 itibariyle Bursa'da en yüksek net istihdam değişim oranına sahip üç sektör; Ulaştırma ve Depolama, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Toptan ve Perakende Ticaret olarak sıralanmaktadır. Söz konusu tarih itibariyle NİDO; Ulaştırma ve Depolama sektörü için %7, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü için %6,6 ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörü için %5,9 olarak hesaplanmıştır. Türkiye için 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle en yüksek net istihdam değişim oranına sahip üç sektör; %7 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, %6,3 ile Gayrimenkul Faaliyetleri ve %6 ile Bilgi ve İletişim sektörüdür.

30 Haziran 2014 tarihi itibariyle Bursa'da 10 bin 611 kişilik net istihdam artışı beklenmektedir. Söz konusu tarih itibariyle tüm sektörlerde net istihdam artışı beklenmektedir. En fazla net istihdam artışının beklendiği üç sektör; İmalat, Toptan ve Perakende ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleridir. Bursa genelinde 30 Haziran 2014 itibariyle beklenen her 100 kişilik istihdam artışının 79'unun söz konusu sektörlerde gerçekleşmesi beklenmektedir. Oranlar farklı olsa da ildeki en fazla net istihdam artışı olan ilk üç sektör sıralamasıyla Türkiye sonucu aynıdır. Türkiye genelinde 30 Haziran 2014 itibariyle beklenen her 100 kişilik istihdam artışının 60'ı bu sektörlerde gerçekleşmesi beklenmektedir.

30 Haziran 2014 tarihi itibariyle Bursa ilinde net istihdam değişim oranı (NİDO) 31 Aralık 2013 tarihine kıyasla 0,5 puan artarak %4,3 olarak hesaplanmıştır. Bu oran aynı dönem için Türkiye geneline yönelik olarak hesaplanan %4,8 değerinin 0,5 puan altında gerçekleşmiştir. Bu çerçevede, Bursa ilinde söz konusu dönemde net istihdam artışının Türkiye'deki net istihdam artışının biraz altında gerçekleşmesinin beklendiği söylenebilir. 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle en yüksek net istihdam değişim oranına sahip üç sektörün Bursa'daki ve Türkiye'deki sıralaması farklılaşmaktadır. 30 Haziran 2014 itibariyle Bursa'da en yüksek net istihdam değişim oranına sahip üç sektör; Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Toptan ve Perakende Ticaret ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri olarak sıralanmaktadır. Söz konusu tarih itibariyle NİDO; Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü için %19, Toptan ve Perakende Ticaret sektörü için %8,5 ve Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü için %6,6 olarak hesaplanmıştır. Türkiye

için 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle en yüksek net istihdam değişim oranına sahip üç sektör ise Diğer Hizmet Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri ve Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler şeklinde sıralanmaktadır. Söz konusu tarih itibariyle NİDO; Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü için %9,2, Gayrimenkul Faaliyetleri sektörü için %8,2 ve Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörü için de %7,8 olarak hesaplanmıştır.

Gelecek dönemler net istihdam artış beklentisi, gelecek dönemlerde açık işlerin de artma eğilimini ortaya koymaktadır. İlde ortalama %4,1 olan açık iş oranına karşılık işverenler gelecek dönemde de istihdam artışı beklemektedirler. Özellikle orta vadede bu eğilim daha kuvvetlidir.

Tablo 57. 2012 Aralık Ayı ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Beklentisi, 2013

Sektör	31 Aralık 2013 Net İstihdam Değişimi		30 Haziran 2014 Net İstihdam Değişimi		31 Aralık NİDO		30 Haziran NİDO	
	Bursa	Türkiye	Bursa	Türkiye	Bursa	Türkiye	Bursa	Türkiye
Yöneticiler	6	508	6	881	0,1%	0,3%	0,1%	0,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	497	19658	534	17710	2,7%	3,5%	2,9%	3,2%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	649	22428	512	23585	2,8%	4,1%	2,2%	4,3%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	76	8945	127	11631	0,5%	2,0%	0,8%	2,6%
Hizmet Ve Satış Elemanları	955	35351	455	48388	6,5%	5,3%	3,1%	7,3%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	13	-1225	13	1479	4,4%	-4,1%	4,4%	5,0%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	2866	75149	3973	65245	4,5%	7,1%	6,3%	6,2%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	3027	67804	2761	53215	4,4%	6,2%	4,0%	4,8%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	1349	35287	2230	46199	3,8%	3,5%	6,3%	4,6%
Genel Toplam	**9438**	**263906**	**10611**	**268334**	**3,8%**	**4,7%**	**4,3%**	**4,8%**

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Ana meslek gruplarına göre 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle il genelinde net istihdam azalışı beklenen meslek grubu bulunmamaktadır. Türkiye genelinde ise sadece Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları ana meslek grubunda net istihdam azalışı beklenmektedir. Söz konusu tarih itibariyle Bursa ilinde en fazla net istihdam artışının beklendiği iki ana meslek grubu; Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ile Sanatkarlar ve İlgili işlerde Çalışanlardır. Yani her 100 kişilik istihdam artışının 62'sinin söz konusu meslek gruplarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Türkiye genelinde baktığımızda il genelindeki sıralamanın yer değiştirdiğini görmekteyiz. İlk sırada Sanatkarlar ve İlgili işlerde Çalışanlar, ikinci sırada Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları gelmektedir. 31 Aralık 2013 itibariyle beklenen her 100 kişilik istihdam artışının 54'ünün söz konusu meslek gruplarında gerçekleşmesi beklenmektedir.

31 Aralık 2013 tarihi itibariyle en yüksek net istihdam değişim oranına (NİDO) sahip iki ana meslek grubunun Bursa'daki ve Türkiye'deki sıralaması farklılaşmaktadır. 31 Aralık 2013 itibariyle Bursa'da en yüksek net istihdam değişimine sahip iki ana meslek grubu; %6,5 oranıyla Hizmet ve Satış Elemanları ile %4,5 oranıyla Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar grubudur. Türkiye için 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle en yüksek net istihdam değişim oranına sahip ilk iki ana meslek grubu; %7,1 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve %6,2 oranıyla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılarıdır.

30 Haziran 2014 tarihi itibariyle Bursa ilinde ve Türkiye genelinde tüm ana meslek gruplarında net istihdam artışı beklenmektedir. En fazla net istihdam artışının beklendiği iki ana meslek grubu; Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılarıdır. Bursa genelinde 30 Haziran 2014 itibariyle beklenen her 100 kişilik istihdam artışının 63'ünün söz konusu meslek gruplarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Oranlar farklı olsa da ildeki en fazla net istihdam artışı olan ilk iki ana meslek grubu sıralamasıyla Türkiye sonucu aynıdır. Türkiye genelinde 30 Haziran 2014 itibariyle beklenen her 100 kişilik istihdam artışının 44'ü bu meslek gruplarında gerçekleşmesi beklenmektedir.

30 Haziran 2014 itibariyle Bursa'da en yüksek net istihdam değişim oranına sahip iki ana meslek grubu; %6,3 oranıyla Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır. Türkiye geneli sıralama ise %7,3 ile Hizmet ve Satış Elemanları ve %6,2 ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır.

Tablo 58. En Fazla İstihdam Artışı Beklenen 20 Meslek, 2013

BURSA		TÜRKİYE	
31 Aralık 2013	30 Haziran 2014	31 Aralık 2013	30 Haziran 2014
Makineci (Dikiş)	Temizlik Görevlisi	Makineci (Dikiş)	Güvenlik Görevlisi
Beden İşçisi (Genel)	Makineci (Dikiş)	Güvenlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
İnşaat Bakım İşçisi	Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi	Makineci (Dikiş)
Gaz Altı Kaynakçısı	Depo Hamalı	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Temizlik Görevlisi	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Satış Danışmanı	Beden İşçisi (İnşaat)
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	Gaz Altı Kaynakçısı	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Pazarlamacı
Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	Ahşap Doğrama Ve Kaplamacısı	Gaz Altı Kaynakçısı	Garson (Servis Elemanı)
Şoför-Yük Taşıma	Beden İşçisi (İnşaat)	Beden İşçisi (İnşaat)	Satış Danışmanı
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Şoför-Yük Taşıma	Pazarlamacı	Çağrı Merkezi Görevlisi
Seyahat Servis Elemanı (Host/hostes/otobüs-Tren)	Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	Elektrikçi (Genel)	Sıvacı
Elektrikçi (Genel)	Eksantrik Pres Tezgahı Operatörü	Alçı Dekorasyoncu (Kartonpiyer)	Gaz Altı Kaynakçısı
Garson (Servis Elemanı)	Elektrik Ark Kaynakçısı (Makine İle)	İnşaat Demiri Bağlama Ustası	Şoför-Yük Taşıma
Eksantrik Pres Tezgahı Operatörü	CNC Freze Tezgahı Operatörü	Çağrı Merkezi Görevlisi	Komi (Garson Yardımcısı)
Overlok Makinesi Operatörü	Mobilya Montaj İşçisi	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Güvenlik Görevlisi (Silahsız)
Elektrik Teknisyeni	Hidrolik Pres Tezgahı Operatörü	Garson (Servis Elemanı)	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)
Kauçuk Kalıp Presi Operatörü	Mobilya Döşeme İşçisi	Ortacı	İmal İşçisi
Ahşap Doğrama Ve Kaplamacısı	Elektrikçi (Genel)	Müşteri Temsilcisi	Elektrikçi (Genel)
Brode Makinesi Operatörü/Brodeci	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	Şoför-Yük Taşıma	Aşçı
Makine Montajcısı	Dijital Baskı Operatörü (Tekstil)	İmal İşçisi	Mermer İşçisi
Orman İşçisi	Pazarlamacı	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	İnşaat Boyacısı/Boyacı-Bina

Kaynak: Bursa İPTA 2013

Hangi mesleklerin istihdamında artış ya da azalış olacağına dair öngörü sahibi olmanın en büyük faydası Aktif İşgücü Politikalarını bu mesleklere yöneltmektir. Bu sayede istihdamın artırılmasına ve işsizliğin azaltılmasına doğrudan katkı sunulmaktadır. Bursa ilinde 2013 yılı aralık ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisi olan ilk beş meslek; Makineci(Dikiş), Beden İşçisi(Genel), İnşaat Bakım İşçisi, Gaz Altı Kaynakçısı ve Temizlik Görevlisidir. Türkiye gelinde ki sıralama ise; Makineci(Dikiş), Güvenlik Görevlisi, Temizlik Görevlisi, Beden işçi(Genel) ve Satış Danışmanıdır.

30 Haziran 2014 tarihi itibariyle meslekler bazında değişime bakıldığında Bursa ilinde Temizlik Görevlisi, Türkiye için ise Güvenlik Görevlisi mesleği net istihdam artışında ilk sırada yer almaktadır. Bursa ilinde Makineci(Dikiş) ikinci, Beden İşçisi(Genel) üçüncü, Depo Hamalı dördüncü ve Metal Mamuller Montaj İşçisi beşinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelindeki sıralama ise; Temizlik Görevlisi, Makineci(Dikiş), Beden İşçisi(Genel) ve Beden işçisi(İnşaat) olarak devam etmektedir.

Tablo 59. En Fazla İstihdam Azalışı Beklenen 20 Meslek, 2013

BURSA		TÜRKİYE	
31 Aralık 2013	30 Haziran 2014	31 Aralık 2013	30 Haziran 2014
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Makineyle)	Seyahat Servis Elemanı (Host/hostes/otobüs-Tren)	Tuğla İmal İşçisi	Sebze Toplama İşçisi
Sıvacı	Soğuk Demirci	Oda Görevlisi-Turizm	Kuruyemiş Paketleme İşçisi
Duvarcı	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	Endüstriyel Boru Montajcısı	Diğer Kağıt İmalat İşçileri
Panel Çatı Kaplamacısı	Ayakkabı İmalatçısı (Saya)	Bahçıvan	Meyve Sebze Ayıklama İşçisi
Isı Yalıtımcısı	Montajcı (Kurgucu)	Diğer Fidanlık İşçileri Ve Bahçıvanlar	Gümrük Memuru
Diğer Madenciler Ve Taş Ocakçılar	Makine Nakışçısı	Çiçek Düzenleyicisi	Tünel Kalıpçı-İnşaat
Mermer İşçisi	Demir Doğramacı	Eğlence Hizmetleri (Animatör)	İşletmeci (Genel)
İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle)	İplik Eğirme Operatörü (Ring/vater/vargel)	Dikim İşçisi (Bahçecilik)	Seyahat Servis Elemanı (Host/hostes/otobüs-Tren)
İnşaat Demiri Bağlama Ustası	İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Makineyle)	Sebze Yetiştirme İşçisi	Tarım İşçisi-Karma Çiftçilik (Bitkisel Ürt.Hayvan Yet.)
Direksiyon Eğitmeni	Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	Çırçır Makinesi Operatörü
Diş Protez Teknisyeni	Duvarcı	Elektrik Tesis İşletme Bakım İşçisi	Destek Personeli (yardımcı Hizmetler)
Ayakkabı İmalatçısı (Saya)	Direksiyon Eğitmeni	Direksiyon Eğitmeni	Karton Ve Mukavva Kutu Kesme-Kat.Presi Ope.
Plastik Vakum Ambalaj Makinesi Operatörü	Kapı Montaj İşçisi	Diğer Ağaç İşlem İşçileri	Çorap Örme Makinesi Operatörü
İnşaat Ustası	Üretim Müdürü(İmalat Sanayi)	Boru Kaynakçısı	Çiftlik İşçisi (Pamuk)
Demirci (Makine İle)	Cankurtaran	Gümrük Memuru	Diğer Deri İşçileri
Diğer Boyacılar (İnşaat Ve Bakım Hariç)	Frezeci (Freze Tezgah İşçisi)	Tünel Kalıpçı-İnşaat	Pamuk Toplama Makinesi Operatörü
Soğuk Demirci	İplik Teknisyeni	Fırın İşçisi (Tuğla,kiremit Ve Benzeri İnş.Elem.)	Diğer Balıkçılar
Otomotiv Montaj İşçisi	Diğer İnşaat Boyacıları	Mutfak Görevlisi	Kesme Makinesi İşçisi (Kağıt Hamuru)
Metal Pres Makinesi Operatörü	Masaj Uygulayıcısı/Masör	Barmen	Direksiyon Eğitmeni
Demir Doğramacı	Felsefe Grubu Öğretmeni-Ortaöğretim	Kadayıf İmal Ustası	Yıkama Ve Ayıklama İşçisi (Meyve Sebze) (Elle)

Kaynak: Bursa İPTA 2013

En fazla istihdam azalışı beklenen mesleklere baktığımızda mevsimsellik etkisi ön plana çıkmaktadır. Özellikle 31 Aralık 2013 itibariyle ilde en fazla istihdam azalışı beklenen İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Makineyle), Sıvacı, Duvarcı, Panel Çatı Kaplamacısı ve Isı Yalıtımcısı gibi mesleklerin inşaat sektöründeki meslekler olduğunu ve söz konusu tarih itibariyle de bu sektörün mevsimsellikten etkilendiğini söyleyebiliriz. Aynı durum kendini Türkiye geneli içinde göstermektedir. Türkiye için en

fazla istihdam azalışı beklenen meslekler turizm, inşaat ve bağ-bahçe işleri gibi mevsimsellikten etkilenen sektörlere yönelik mesleklerin ağırlıkta olduğunu görmekteyiz. En fazla istihdam azalışı beklenen ilk beş beslek; Tuğla İmal İşçisi, Oda Görevlisi-Turizm, Endüstriyel Boru Montajcısı, Bahçıvan ve Diğer Fidanlık İşçileri Ve Bahçıvanlarıdır.

30 Haziran 2014 itibariyle ilde en fazla istihdam azalışı beklenen ilk beş meslek; Seyahat Servis Elemanı (Host/hostes/otobüs-Tren), Soğuk Demirci, İnşaat Elemanları Kalıpçısı (Elle), Ayakkabı İmalatçısı (Saya) ve Montajcı (Kurgucu) meslekleridir. Türkiye geneli için ilk beş meslek; Sebze Toplama İşçisi, Kuruyemiş Paketleme İşçisi, Diğer Kağıt İmalat İşçileri, Meyve Sebze Ayıklama İşçisi ve Gümrük Memurudur.

SONUÇ

Bursa ili İşgücü Piyasası Analizi, işgücü piyasasında meydana gelen değişme ve gelişmeleri izlemek, bu değişme ve gelişmelerin işgücü ihtiyacı üzerindeki etkisini ortaya çıkartmak, buna bağlı olarak işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan meslekleri belirlemek ve bu mesleklerde istenilen becerileri tespit ve önümüzdeki dönemlerde istihdam artış ve azalışı beklenen meslekleri tahmin etmek amaçlı 15 Mayıs – 30 Haziran 2013 tarihleri arasında yapılmıştır. Aynı zamanda işsizliğin azaltılması ve istihdamın arttırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine de yardımcı olacaktır. Bunu yapabilmek için işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

İlin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir kısmı il değil, Bursa Eskişehir Bilecik illerini kapsayan TR41 bölgesine aittir. Arza yönelik ikinci kısıtlama ise bu verilerin önemli bir bölümünün 2012 yılına ait olması, bir kısmının ise daha eski tarihlere dayanmasıdır.

Talep boyutunun tespiti için yapılan bu araştırmanında bazı kısıtları mevcuttur. Araştırma 10+ çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Buna rağmen 1 – 9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır.

Diğer bir kısıt ise Türkiye'de kayıt dışı çalışma oranının yüksek olmasıdır. TR41 bölgesinde tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı %20'dir. Bu oran kadınlarda %26'a çıkmaktadır. İşverenlerin çalışanlarına yönelik araştırmalarda sadece kayıtlı elemanlarını bildirdiği, kayıt dışı çalışanlarına dair bir bilgi vermedikleri bilinen bir gerçektir.

Araştırmada diğer bir kısıtta işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgi almada problem yaşanmasıdır. Bu durum kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi işletmede yapılan işlerin birçoğunu beden işçisi(genel) başlığı altında bildirmeleridir. Mesleklere yönelik diğer bir kısıtta Meslekler Sözlüğünde bazı mesleklerin yer almamasıdır.

Tüm bu kısıtlamalara rağmen gerçekleştirilen talep araştırması tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkan sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve mevcut veriler ışığında bir takım değerlendirmeler ve öneriler yapmak mümkündür.

Bursa ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 81 il içinde 6. sıradadır. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (%53,3) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle okuma yazma bilmeyenlerin sayısı erkekler göre daha fazladır. Bölge nüfusunun %26,7'si lise ve dengi okul mezunu, %18,7'si ise yüksek eğitimlidir.

Eğitim oranlarının düşük olması işgücü piyasasını derinden etkilemekte ve işgücü piyasasına girişi zorlaştırmaktadır. Sanayi, imalat, tekstil ve otomotiv gibi sektörlerin ön planda olduğu Bursa ilinde eğitim düzeyinin düşük olması istihdam oranını ve işsizliği eksi yönde etkilemektedir.

Bölge istihdamının %42,5'i sanayi sektöründedir. Lise altı eğitimlilerin istihdamdaki oranı %53 iken sanayi sektöründe çalışanların %55'i lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların %33'ü lise ve dengi okul mezunu, %11'i da yüksek okul mezunudur.

Bölgede istihdam oranı arterken buna bağlı işsizlik oranı da azalmaktadır. İşsizlik oranının en fazla olduğu alan ise genç nüfus ve kadınlardır. 2012 sonuçlarına göre bölgede işsizlik oranı %7,4 iken bu oran genç nüfusta %13,9'dur. Erkeklerde %6 olan işsizlik oranı kadınlarda %10,8'e yükselmektedir.

Özellikle genç kadın nüfus işgücü piyasasına girmeye çalışmakta ve işsizlik oranını etkilemektedir. Bölgede en yüksek işsizlik oranı %19,5 ile 20-24 yaş grubundaki kadınlardadır.

Eğitim düzeylerine göre en fazla işsizlik oranı %8,8 puanla yüksek eğitimliler oluşturmaktadır. Yüksek eğitimli kadınlarda %14 olan işsizlik oranı erkeklerde %5,3'tür. Eğitim düzeyi kadınların işgücü piyasasına girişlerini erkeklerden daha fazla etkilemektedir. Kadınlarda dikkat çeken eğitim seviyesi arttıkça işgücü piyasasına girme isteği artmakta ve böylece bu eğitimdeki kadınların işsizlik oranları da artmaktadır.

İŞKUR' a kayıtlı işsizler incelendiğinde 2012 yılında en fazla kayıtlı işsizin %21 oranla 25 – 29 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Bu yaş grubunu %18 oranla 20 – 24 yaş grubu izlemektedir. Toplam kayıtlı işsizlerin %53'ünü erkekler, %47'sini kadınlar oluşturmaktadır. İŞKUR' a kayıtlı işsizlerin yarısına yakını (%49) ilin eğitim durumuna paralel olarak lise altı eğitime sahiptir. Kayıtlı işsizlerin %30'u lise ve dengi, %21'i ise yüksek eğitimlidir. Bölge işsiz yapısına benzer olarak eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların işgücü piyasasına girmeleri artmaktadır. Lise altı eğitimli kayıtlı kadın işsizler toplam lise altı eğitimli kayıtlı işsizlerin %43'ünü oluştururken yüksek eğitimlilerde bu oran %56'a yükselmektedir. Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların %27'si kadındır ve bu oran Türkiye ortalamasından biraz yüksektir.

Kadın çalışanların ağırlıklı olarak çalıştıkları sektörler insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, eğitim gibi yüksek eğitim seviyesi gerektiren işyerleridir. Buda Bursa ilinde yüksek eğitim seviyesine sahip kadınların işgücü piyasasına girme şansının olduğunu göstermektedir. Tabi bölgede kadınlarda işsizlik oranının yüksek eğitimlilerde fazla olduğunu da unutmamak gerekir.

Erkek ağırlıklı olmasına rağmen kadın çalışanların yarısını istihdam eden imalat sektöründe kadın çalışanların meslekleri, belirli bir eğitim düzeyinden ziyade belirli beceri isteyen meslekler olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre kadınların erkeklere göre fazla olduğu meslek türlerine baktığımızda ya belirli beceri gerektiren düşük eğitimli meslekler ya da yüksek eğitim düzeyi isteyen meslekler olduğunu görmekteyiz. Örneğin çaycı, bulaşıkçı, kumaş paketleme işçisi, iplik işçisi gibi düşük eğitim seviyesine yönelik meslekler, muhasebeci, sekreter, öğretmen, müşteri temsilcisi, desinatör, hemşire gibi yüksek eğitim düzeyi isteyen mesleklerde kadın çalışan sayısı ağırlık kazanmaktadır.

İlde açık işlerin karşılanma oranı %64'tür. İşe yerleştirmede kadın ve erkek oranlarına baktığımızda %31'i kadın %69'unun da erkek olduğunu görmekteyiz. Aradaki farktan da anlaşılacağı üzere kadın istihdamında zorlanılmaktadır. Kayıtlı işsiz kadın (%47) ve erkek (%53) oranlarının birbirine yakın olması kadın işe yerleştirmelerde yaşanan sıkıntıyı göstermektedir.

Kayıtlı işsiz kadın sayısı lise ve üstü eğitimlilerde daha fazladır. Buna karşın işe yerleştirmelerde kadın payının en yüksek olduğu eğitim seviyesi lise altı eğitim düzeyidir. Buda işgücü piyasasına girmek isteyen lise ve üstü eğitimli büyük bir kadın iş arayan sayısının olduğunu ama işe yerleşmede sorun yaşadıklarını gösterir. Ayrıca lise ve üstü eğitimli kayıtlı erkek ve kadın işsiz sayıları nerdeyse aynı olmasına rağmen erkek işe yerleştirme oranı %70'lerdedir.

Kadın istihdam sayıları arttırılmadan hedef istihdama ulaşmak mümkün değildir. Bunun için de eğitim seviyesi yüksek kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekliliktir. Düşük eğitim seviyesine sahip kadınlarında istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

Talep boyutu itibariyle araştırma sonuçlarına göre, Bursa ilinde 10+ özel işyerlerinde çalışan sayısına göre en önde imalat sektörünün olması en fazla açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerin de imalat sanayinde bulunmasında etkili olmuştur.

Buna karşılık açık iş oranları itibariyle önde gelen sektör su temini; kanalizasyon, atık yönetimi iyileştirme faaliyetleri sektörüdür. Sektörde çalışan sayısının az olması ekonomide bu oranın önemini henüz hissettirmese de sektörün gelişimi ile birlikte bu yöndeki talep kendini etkin olarak hissettirecektir. En fazla çalışana sahip sektörlerin açık iş oranları da yüksektir. İmalat sektöründe açık iş oranı %4,6 ve toptan ve perakende ticarette %5,6'dır.

Bursa genelinde 10.736 açık iş olup, açık iş oranı %4,1 olarak hesaplanmıştır. Bu oran %4,4 olan Türkiye açık iş oranıyla paralellik göstermektedir.

Ana meslek grupları itibariyle en yüksek açık iş oranının olduğu grup tesis ve makine operatörleri ve montajcılarıdır. İkinci sırada sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar, üçüncü sırada nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri meslek grubu yer almaktadır.

Açık işlerin en fazla olduğu meslekler; makineci(dikiş), dikiş makinesi operatörü-kumaş, gaz altı kaynakçısı ve beden işçisi(genel)'dir. Açık iş oranı yüksek mesleklerin büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek mümkündür.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyine baktığımızda işverenlerin çoğu fark etmez eğitim düzeyini tercih etmiştir. Bursa ilinin sanayi kenti olması ve çalışanların büyük bir bölümünü işçilerin oluşturması talep edilen eğitim düzeyinin en çok fark etmez ve lise altı çıkmasında etkilidir. Gerek mevcut istihdam içerisinde gerekse açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönemde ihtiyaç duyulacak meslekler içerisinde eğitim düzeyi düşük mesleklerin ağırlığının biraz daha fazla olması işgücü piyasası için önemli bir risktir. Eğitimli ve nitelikli işgücü talebinin arttırılması uzun dönemli üretken bir ekonominin önemli bir göstergesidir. Bursa işgücü piyasasının genelinde çalışanların ve işsizlerin eğitim durumlarının düşük olması işgücü piyasasını olumsuz etkilemektedir. Gerek uzun dönemli genel ve mesleki eğitim politikalarının gerekse kısa vadeli aktif işgücü piyasası politikalarının işgücü talebi eğilimleri dikkate alınarak belirlenmesi talebin etkin karşılanabilmesi için önemlidir. İşgücü için insan onuruna yakışır iş ve iş ortamlarının oluşturulması içinde nitelikli ve deneyimli işgücü yetiştirme programları desteklenmelidir.

Açık işlerde ilk sıralarda yer alan makineci(dikiş), mobilya montaj işçisi, beden işçisi(genel) mesleklerinde istenilen eğitim düzeyi fark etmez ve lise altı olarak cevaplanmıştır. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemeleri etkendir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralaması da bu görüşü doğrulamaktadır. İşverenlerin büyük çoğunluğu yeterli beceri ve niteliğe sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları, üçüncü sırada meslekte çalışacak eleman bulamaması gelmektedir.

İstenilen beceri ve niteliğe sahip olmayan mesleklerin başında makineci(dikiş), gaz altı kaynakçısı, mobilya montaj işçisi, dokuma makineleri operatörü/dokumacı gelmektedir. Açık işlerle temininde güçlük çekilen meslekler arasında paralellik vardır. Bu paralellik istenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerde de görülmektedir. Bu durumda meslek geliştirme ve değiştirme eğitim programlarına öncelik verilerek işverenin isteği doğrultusunda açık işlerin karşılanması sağlanmalıdır.

Kısa vadede (altı ay) ve orta vadede (on iki ay) en çok net istihdam artışı beklenen sektör imalattır. Bu sektörü toptan ve perakende ticaret izlemektedir. Gerek gelecek istihdam artışının gerekse açık iş sayısı ve temininde güçlük çekilen mesleklerin imalat sektöründe olması, bu sektörde işgücü arz ve talebi arsında bir dengesizlik olduğunu ve bunu gidermek içinde ihtiyaca göre eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Kısa vadede ulaştırma ve depolama sektöründe %7 olan NİDO, madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe -5,6'dır. Yani kısa vadede ulaştırma ve depolama sektörü genişlemeyi hedeflerken, madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe yer alan işyerlerinde küçülme beklenmektedir. Buna karşın orta vadede en yüksek net istihdam değişim oranı %19 ile madencilik ve taş ocakçılığı sektöründedir. Bu sonucun oluşmasında mevsimselliğin önemli etkisi vardır.

Bursa ilinde 2013 yılı aralık ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisi olan ilk beş meslek; makineci(dikiş), beden işçisi(genel), inşaat bakım işçisi, gaz altı kaynakçısı ve temizlik görevlisidir. 30 Haziran 2014 itibariyle meslekler bazında net istihdam artışına baktığımızda ilde ilk sırada temizlik görevlisi ilk sırada yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla makineci(dikiş), beden işçisi(genel), depo hamalı ve metal mamuller montaj işçisi izlemektedir.

En fazla istihdam azalışı beklenen mesleklere baktığımızda mevsimselliğin etkisi ön plana çıkmaktadır. Özellikle 31 Aralık 2013 itibariyle ilde en fazla istihdam azalışı beklenen inşaat elemanları kalıpçısı (makineyle), sıvacı, duvarcı, panel çatı kaplamacısı ve ısı yalıtımcısı gibi mesleklerin inşaat sektöründeki meslekler olduğunu ve söz konusu tarih itibariyle de bu sektörün mevsimsellikten etkilendiğini söyleyebiliriz. 30 Haziran 2014 itibariyle ilde en fazla istihdam azalışı beklenen ilk beş meslek; seyahat servis elemanı (host/hostes/otobüs-tren), soğuk demirci, inşaat elemanları kalıpçısı (elle), ayakkabı imalatçısı (saya) ve montajcı (kurgucu) meslekleridir.

İlde sanayi sektöründe nitelikli ara kademe insan gücünün yetiştirilmesi, işletmelerin ihtiyaç duyduğu becerileri kazandırmak amaçlı verilecek eğitimlerin gerçekten nitelikli ve amaca uygun olması ve istihdam yaratması gerekmektedir.

Dikkat edilmesi gereken bir diğer konu ise kayıt dışı istihdamın önüne geçilmesidir. İşverenlerin eleman alımlarında İŞKUR' u daha fazla kullanmaları için İŞKUR; işveren ile ilişkilerini daha fazla geliştirmeli, istihdam ve teşvik paketleri hazırlamalı, yüz yüze işyeri ziyaretlerini arttırmalı, etkin ve hızlı ihtiyaca cevap vererek işverenin taleplerine düzgün eşleştirme yapıp arz ve talebi dengelemelidir.

KAYNAKÇA

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

MEB, Milli Eğitim İstatistikleri

EUROSTAT, Gelir Politikaları Genel Müdürlüğü

EUROSTAT, OEC verileri

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

TOBB Veri Tabanı

EKLER

Ek 1: İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

İŞKUR

..... İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI

İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi verme ve gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, **yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır.** Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.
2- **4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun 21'inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur.**
3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136. maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

Bu araştırma, ilinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm işyerlerini kapsamaktadır. İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan işyerlerinde insan kaynakları, personel, işletme veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. **Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.**

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No	:	
İşyerinin Yasal Ünvanı	:	
İşyerinin Tabela Ünvanı	:	

ADRES BİLGİLERİ

İL	:	.....
İLÇE	:	
KÖY	:	
MAHALLE	:	
CADDE/SOKAK	:	
DIŞ KAPI NO	:	
İÇ KAPI NO	:	
TELEFON/FAKS/e-posta	:	...../...../ .....@.....

Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin

Adı ve Soyadı	:	Unvanı	:
Tarih	:	Telefonu	:
E-posta	:	İmza/Kaşesi	:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR, ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı ve Soyadı			
Tarih ve İmza			

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA
..... Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü	.....	.....	.....	.....

1 / 7

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

S1. İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz?
(Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.)

01		Madencilik ve Taş ocakçılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve parekende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

S2. İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile aynı mı, değişmiş mi?
(Bu soru ziyaret edilen işyerinde değil, İŞKUR'un Bürosunda Koordinatör veya görevlendireceği bir kişi tarafından doldurulacaktır.)

Aynı	Değişmiş

Sonraki Sayfaya Geçiniz

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S3: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan İş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S6: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz. ☐ ⟹ Soru 6'ya geçiniz.

01	02	03	04									05	06				
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5.Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik becerı) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme beceriler 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeterliği									İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi genellikle hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete-İlan, vb. 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet-Sosyal Medya 5. Özel İstihdam Büroları				
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		1	2	3	4	5
		☐											☐					

BÖLÜM IV. 31 ARALIK 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
01	02	03
6.6: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse →	6.3'e geçiniz
	Hayırsa →	6.1 veya 6.2 geçiniz
6.6.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum. ☐	→	7.soruya geçiniz
6.6.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
6.6.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış	

6.7: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	7.3'e geçiniz
	Hayırsa →	7.1 veya 7.2 geçiniz
6.7.1: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını beklemiyorum. ☐	→	8.soruya geçiniz
6.7.2: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
6.7.3: 31 Aralık 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış	

BÖLÜM V. 30 HAZİRAN 2014 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİĞİ OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER		
01	02	03
6.8: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evetse →	8.3'e geçiniz
	Hayırsa →	8.1 veya 8.2 geçiniz
6.8.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olacağını beklemiyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
6.8.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam artışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
6.8.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış	

6.9: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evetse →	9.3'e geçiniz
	Hayırsa →	9.1 veya 9.2 geçiniz
6.9.1: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
6.9.2: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte net istihdam azalışı olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐		
6.9.3: 30 Haziran 2014 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal Azalış	

BÖLÜM VI. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER							
10: 2013 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?							
10.1: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.							
01	02	03	04				
Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşılıyor mu? 1-EVET 2- HAYIR 3-KISMEN	Temininde Güçlük Çeklime Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki becerileri/nitelliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
		☐					

Ek 2- A : Örnek Hacmi ve Örnek Seçimi

İl İşgücü Piyasası Talep Araştırmasında tam sayım yapılan iller dışında tabakalı rassal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dâhilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 74 ilde tamsayım 7 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir.

Örnek hacminin dağıtımı, sektör düzeyinde uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

nh = ñ [K2 + (1- K2) Mh 2] ½

ñ = Göze düşen ortalama örnek hacmi

Mh =Nh / (N / h) = h.Wh

K = Göreceli önem

h = Tabaka sayısı

nmin = K.ñ en küçük göze düşen örnek hacmi

Bu yöntem birim sayısı çok küçük dahi olsa her tabakada belirli sayıda örnek hacmini garanti etmektir. Dolayısıyla girişim sayısının çok az sayıda olduğu tabakalar yapısal olarak sistem içerisinde belirlenerek tamsayımla ele alınmıştır. Tüm sektörlerde maliyet ve işgücü dikkate alınarak nmin=125 olacak şekilde tabakalara düşen örnek hacmi belirlenmiştir.

Örneklerin seçimi ardışık basit rassal örneklem (ABRÖ) yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde, birimlere (0,1] aralığında uniform dağılan sürekli rassal sayılar (permanent random number-PRN) atanır. Atanan bu rassal sayılara göre birimler küçükten büyüğe doğru dizilir, tabaka bazında belirlenen $d_h \in [0,1]$ şeklindeki sabit bir başlangıç noktasından sonraki ilk birimden başlamak üzere, tabaka bazında belirlenen örnek hacmi kadar birim örneğe seçilir.

Ek 2- B : Tahmin ve Notasyonlar

Her sektörde girişimler bulundukları tabaka esas olmak üzere ABRÖ yöntemi ile örneğe seçilmişlerdir. Her tabakadan örneğe seçilen toplam n_h tane birimin π_h olarak tanımlanan bir seçim olasılığı vardır. Herhangi bir tabakadaki örnek birimin seçim olasılığı aşağıdaki gibi yazılır:

$$\pi_h = \frac{n_h}{N_h}$$

h = ele alınan ekonomik faaliyet ve büyüklük grubundaki tabaka indisi

n_h = h. tabakadaki örnek birim sayısı

N_h = h. tabakadaki toplam birim sayısı

Herhangi bir karakteristiğin (y) toplam tahmini ($\hat{Y}$), seçilen birimlerin seçim olasılıklarının tersi ile çarpımının toplamından elde edilir.

$$\hat{Y}_h = \sum_i \left(y_i / \pi_h \right) = \sum_i \frac{N_h}{n_h} y_i$$

($\hat{Y}$) toplam tahminine ilişkin h. tabakadaki varyans formulu aşağıda verilmiştir:

$$v(\hat{Y}_h) = N_h^2 v(\bar{y}_h) = N_h^2 \left[\sum (y_i - \bar{y}_h)^2 / (n_h - 1) \right]$$ dır.

Tabaka bazında gerçekleştirilen bu tahminlerden Türkiye toplamına tabakalı örneklemin genel kuralları kullanılarak ulaşılır. Herhangi bir karakteristiğin genel toplam tahmini

$$\hat{Y} = \sum_h \hat{Y}_h$$ şeklinde bulunur.

Toplam tahmine ilişkin varyans ise

$$v\left(\hat{Y}\right) = \sum_h v\left(\hat{Y}_h\right)$$ olarak elde edilir.

Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.

R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Ek 2- C : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2012)

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
ÖrneklemToplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam işyeri	**65.723**

Ek 2- D : Tamsayım ve Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları (2013)

TAM SAYIM YAPILAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI	TAM SAYIM YAPILAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI	ÖRNEKLEM YAPAN İLLER	İŞYERİ SAYISI	CEVAP VEREN İŞYERİ SAYISI
Adana	3.803	3.326	Kars	296	261	Antalya	1686	1397
Adıyaman	855	733	Kastamonu	713	561	Bursa	1.802	1.555
A.Karahisar	1.327	1.131	Kayseri	2.897	2.710	Denizli	1286	1149
Ağrı	445	382	Kırıkkale	308	275	İstanbul	5.985	5.104
Aksaray	813	722	Kırklareli	601	506	İzmir	3020	2526
Amasya	625	578	Kırşehir	364	311	Kocaeli	1.783	1.521
Ardahan	77	74	Kilis	157	136	Ankara	4.026	3.086
Artvin	318	286	Konya	3.921	3.533	**Örneklem Toplam**	**19.588**	**16.338**
Aydın	1.786	1.414	Kütahya	1.111	924	GENEL TOPLAM	100.857	87.719
Balıkesir	2.050	1.802	Malatya	1.527	1.368			
Bartın	361	328	Manisa	2.104	1.881			
Batman	1.158	932	Mardin	1.399	1.194			
Bayburt	98	80	Mersin	3.144	2.713			
Bilecik	370	309	Muğla	2.326	2.049			
Bingöl	524	461	Muş	407	352			
Bitlis	375	347	Nevşehir	759	670			
Bolu	533	477	Niğde	581	471			
Burdur	461	394	Ordu	1.297	1.189			
Çanakkale	937	845	Osmaniye	948	847			
Çankırı	253	219	Rize	795	724			
Çorum	1.017	920	Sakarya	1.760	1.607			
Diyarbakır	2.749	2.468	Samsun	2.007	1.593			
Düzce	970	867	Siirt	366	347			
Edirne	639	560	Sinop	343	305			
Elazığ	1.314	1.095	Sivas	1.109	987			
Erzincan	380	347	Şanlıurfa	2.463	2.163			
Erzurum	1.197	1.046	Şırnak	660	576			
Eskişehir	1.735	1.579	Tekirdağ	2.141	1.849			
Gaziantep	2.935	2.662	Tokat	920	846			
Giresun	889	798	Trabzon	2.324	1.990			
Gümüşhane	178	152	Tunceli	163	151			
Hakkari	200	187	Uşak	910	828			
Hatay	2.024	1.788	Van	1.203	1.061			
Iğdır	277	246	Yalova	520	469			
Isparta	615	556	Yozgat	634	548			
K.Maraş	1.892	1.626	Zonguldak	983	842			
Karabük	413	365	Tamsayım Toplam	81.264	71.381			
Karaman	510	442						

Ek 3 –A: Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 15 Mayıs-30 Haziran 2013 tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2012 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\textbf{İstihdam Oranı} = \frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer İşinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine ençok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{İşsiz}{İşgücü\ arzı\ (istihdam + işiz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- İçinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus - (İstihdam + İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı

işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14\ \text{yaş nüfus} + 65\ \text{yaş nüfus})}{15-64\ \text{yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 3 –B: Nüfus ve Konut Araştırmasına Göre İl Düzeyinde İşgücü Piyasası Göstergeleri

1- Temel İşgücü Göstergeleri

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9

Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Bursa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

2- İstihdamın Sektörel Dağılımı

İl	İstihdam (000)	Tarım (000)	Sanayi (000)	Hizmet (000)	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmet (%)
Toplam	**24 320**	**5 531**	**6 605**	**12 184**	**22,7**	**27,2**	**50,1**
Adana	595	113	170	312	19,0	28,6	52,4
Adıyaman	187	95	34	58	50,8	18,4	30,8
Afyonkarahisar	237	96	53	88	40,4	22,5	37,1
Ağrı	151	54	42	55	35,8	28,0	36,1
Amasya	116	54	17	45	46,3	14,9	38,8
Ankara	1 570	75	349	1 146	4,8	22,2	73,0
Antalya	790	214	108	468	27,1	13,6	59,3
Artvin	73	29	11	33	40,1	14,7	45,2
Aydın	359	118	77	164	32,8	21,4	45,8
Balıkesir	426	169	81	176	39,7	19,0	41,3
Bilecik	72	15	27	30	21,3	37,1	41,7
Bingöl	78	27	16	35	35,0	20,7	44,3
Bitlis	91	40	13	39	43,6	13,7	42,7
Bolu	99	30	22	47	29,8	22,7	47,5
Burdur	97	45	17	35	46,3	17,8	35,8
Bursa	916	132	390	394	14,4	42,6	43,0
Çanakkale	195	76	34	85	38,8	17,5	43,8
Çankırı	65	29	11	25	45,1	16,3	38,5
Çorum	183	69	49	65	37,4	27,0	35,6
Denizli	360	106	116	138	29,3	32,3	38,4
Diyarbakır	347	82	87	178	23,6	25,2	51,3
Edirne	177	63	28	86	35,6	16,0	48,4
Elazığ	159	45	32	82	28,5	20,1	51,4
Erzincan	74	29	9	36	38,6	12,5	48,8
Erzurum	242	110	32	100	45,3	13,3	41,4
Eskişehir	247	38	80	129	15,5	32,4	52,1
Gaziantep	460	75	172	213	16,3	37,5	46,2
Giresun	153	70	26	56	46,1	17,0	37,0
Gümüşhane	41	16	7	18	38,2	17,5	44,3
Hakkari	62	12	6	44	19,5	9,7	70,8
Hatay	423	107	103	213	25,3	24,3	50,3
Isparta	152	62	22	68	40,8	14,7	44,5
Mersin	517	166	101	250	32,0	19,6	48,4
İstanbul	4 565	31	1 677	2 857	0,7	36,7	62,6
İzmir	1 330	156	404	770	11,8	30,3	57,9
Kars	102	49	16	37	48,3	15,4	36,3
Kastamonu	156	82	20	54	52,8	12,7	34,5
Kayseri	368	54	135	179	14,6	36,7	48,7
Kırklareli	140	35	43	62	25,0	31,0	44,0
Kırşehir	75	29	15	31	38,6	19,9	41,5
Kocaeli	502	22	221	258	4,4	44,1	51,5
Konya	649	205	155	289	31,6	23,8	44,5
Kütahya	195	76	50	69	39,0	25,7	35,3
Malatya	230	78	47	105	34,0	20,2	45,7
Manisa	520	212	131	178	40,7	25,1	34,2

Kahramanmaraş	307	97	97	112	31,8	31,7	36,5
Mardin	177	58	31	88	32,8	17,4	49,8
Muğla	343	107	50	186	31,1	14,7	54,2
Muş	115	65	17	34	56,2	14,4	29,4
Nevşehir	110	47	16	47	42,6	14,2	43,2
Niğde	122	58	22	42	47,5	18,4	34,1
Ordu	282	138	57	88	48,8	20,1	31,1
Rize	108	39	26	43	36,3	23,8	39,9
Sakarya	281	71	89	121	25,2	31,7	43,2
Samsun	434	169	90	175	38,9	20,8	40,3
Siirt	73	23	12	38	31,7	16,3	52,0
Sinop	77	27	20	30	35,2	26,0	38,8
Sivas	194	73	42	78	37,8	21,8	40,3
Tekirdağ	317	49	148	121	15,4	46,6	38,1
Tokat	207	102	34	71	49,1	16,3	34,6
Trabzon	281	103	55	123	36,7	19,5	43,8
Tunceli	35	8	3	25	21,6	7,8	70,6
Bursa	400	191	58	151	47,6	14,5	37,8
Uşak	132	52	35	45	39,5	26,4	34,1
Van	249	65	83	101	26,1	33,4	40,5
Yozgat	159	78	29	52	48,8	18,4	32,9
Zonguldak	220	58	67	96	26,2	30,4	43,5
Aksaray	139	59	31	50	42,2	22,0	35,8
Bayburt	32	16	5	11	50,0	14,4	35,6
Karaman	81	32	20	29	39,7	25,1	35,2
Kırıkkale	75	16	16	43	21,2	21,5	57,3
Batman	112	30	26	56	26,5	23,5	50,0
Şırnak	93	15	13	65	15,7	14,5	69,8
Bartın	69	25	18	26	36,3	26,5	37,2
Ardahan	47	31	2	14	66,2	3,8	30,0
Iğdır	66	32	8	25	49,0	12,3	38,7
Yalova	69	8	20	41	11,7	29,0	59,2
Karabük	67	10	18	39	15,0	26,8	58,2
Kilis	41	18	7	17	42,9	16,5	40,6
Osmaniye	132	34	39	59	25,8	29,6	44,5
Düzce	130	42	43	45	32,1	33,3	34,6

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2 Ekim 2011

Ek 4- Diğer Tablolar

Ek 4-A: Türkiye Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam**	**30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran**
Madencilik ve taş ocakçılığı	1.590	78.462	2.398	2.814	1.492	2.248	3,0	1,9	2,9
İmalat	47.378	1.991.454	113.084	134.403	101.196	79.726	5,4	5,1	4,0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	590	37.568	494	510	534	538	1,3	1,4	1,4
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	389	28.801	532	559	219	524	1,8	0,8	1,8
İnşaat	29.776	653.825	22.728	45.631	36.993	35.600	3,4	5,7	5,4
Toptan ve perakende ticaret	45.281	925.382	44.837	61.834	48.878	46.739	4,6	5,3	5,1
Ulaştırma ve depolama	10.977	289.106	8.628	13.091	6.680	10.241	2,9	2,3	3,5
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	11.428	282.720	16.875	22.200	1.700	15.535	5,6	0,6	5,5
Bilgi ve iletişim	2.325	71.742	2.814	2.764	4.272	3.881	3,8	6,0	5,4
Finans ve sigorta faaliyetleri	3.382	97.973	2.064	2.340	3.754	3.874	2,1	3,8	4,0
Gayrimenkul faaliyetleri	1.487	32.464	1.370	1.891	2.058	2.669	4,1	6,3	8,2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	8.034	182.122	7.261	10.595	8.681	14.246	3,8	4,8	7,8
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	6.690	490.060	17.891	19.887	34.422	35.670	3,5	7,0	7,3
Kamu yönetimi ve savunma zorunlu sosyal güvenlik	2	27	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Eğitim	5.319	153.509	3.861	5.693	3.671	2.659	2,5	2,4	1,7
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4.111	165.943	7.017	9.896	5.126	4.929	4,1	3,1	3,0
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	766	19.251	623	852	-12	546	3,1	-0,1	2,8
Diğer hizmet faaliyetleri	4.142	94.944	5.606	5.988	4.243	8.707	5,6	4,5	9,2
GENEL TOPLAM	183.667	5.595.354	258.082	340.950	263.906	268.334	4,4	4,7	4,8

Ek 4-B: İl Geneli İPTA Alan Uygulama Sonuçları

Sektörlere Göre İPTA Sonuçları-2013/1. Dönem									
Sektörler	**İşyeri Sayısı**	**Çalışan Sayısı**	**Açık İş Sayısı**	**Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı**	**31 Aralık 2013 İçin Belirtilen Net İstihdam**	**30 Aralık 2014 İçin Belirtilen Net İstihdam**	**Açık İş Oranı**	**Net İstihdam Değişim Oranı 31 Aralık**	**Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran**
Madencilik ve taş ocakçılığı	54	1340	44	64	-75	255	3,16	-5,57	19,00
İmalat	3124	136974	6555	8903	4533	4790	4,57	3,31	3,50
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	22	3388	55	40	132	70	1,60	3,90	2,06
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	20	336	31	38	22	22	8,48	6,62	6,62
İnşaat	959	23541	533	1060	668	724	2,21	2,84	3,07
Toptan ve perakende ticaret	1732	34108	2025	2383	2017	2895	5,60	5,91	8,49
Ulaştırma ve depolama	315	9545	155	351	669	100	1,60	7,01	1,04
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	325	6837	216	372	398	290	3,07	5,83	4,24
Bilgi ve iletişim	55	1373	53	44	30	25	3,70	2,17	1,84
Finans ve sigorta faaliyetleri	125	3356	29	125	87	77	0,85	2,58	2,29
Gayrimenkul faaliyetleri	53	1176	15	38	7	25	1,29	0,59	2,14
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	243	3946	137	248	199	178	3,36	5,05	4,52
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	174	11485	410	860	385	741	3,45	3,35	6,45
Kamu yönetimi ve savunma zorunlu sosyal güvenlik	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eğitim	180	3797	138	169	48	76	3,52	1,25	1,99
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	134	4008	141	302	204	148	3,39	5,09	3,68
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	35	1111	29	27	42	65	2,55	3,76	5,89
Diğer hizmet faaliyetleri	141	2212	168	209	72	131	7,05	3,27	5,91
GENEL TOPLAM	7690	248533	10736	15234	9438	10611	4,14	3,80	4,27

Ek 5: Yatırım Teşvikleri

YATIRIM TEŞVİKLERİ			
İli / İlçesi	**Sum of Belge Adedi**	**Sum of Sabit Yatırım (Milyon TL)**	**Sum of İstihdam**
İzmir	210	8.918	7.367
İstanbul	573	4.991	17.920
Adana	89	2.837	2.017
Kocaeli	164	2.783	5.835
Bursa	215	2.603	6.738
Hatay	67	2.278	2.088
Gaziantep	227	1.875	4.515
Antalya	115	1.813	6.956
Ankara	178	1.712	8.354
Manisa	102	1.479	2.979
Kahramanmaraş	74	1.428	2.092
Muhtelif İller	10	1.264	164
Mardin	48	1.193	2.865
Tekirdağ	121	1.168	3.712
Eskişehir	52	1.117	3.058
Mersin	95	1.110	2.282
Muş	19	1.042	432
Balıkesir	68	952	1.915
Aydın	51	912	2.262
Konya	198	852	3.901
Yalova	24	718	1.651
Aksaray	24	701	1.801
Afyonkarahisar	59	670	1.449
Bilecik	19	641	1.132
Adıyaman	29	620	1.274
Şanlıurfa	99	602	5.657
Muğla	57	595	2.030
Sakarya	44	544	2.359
Bolu	14	537	658
Kayseri	66	522	1.816
Kırşehir	11	501	188
Düzce	48	498	3.555
Malatya	45	487	2.425
Kırklareli	25	450	634

Denizli	71	408	1.364
Samsun	45	396	840
Diyarbakır	68	350	2.620
Uşak	31	350	489
Kütahya	36	342	1.151
Osmaniye	27	326	502
Trabzon	40	318	933
Kastamonu	29	313	821
Van	68	300	1.496
Erzincan	17	292	255
Giresun	21	251	413
Kars	14	235	557
Karaman	18	233	717
Çanakkale	16	217	433
Niğde	22	213	795
Batman	38	172	3.731
Sivas	39	165	902
Kırıkkale	16	163	338
Erzurum	18	156	301
Yozgat	28	143	809
Elazığ	31	125	567
Zonguldak	25	124	609
Siirt	7	123	731
Tokat	28	119	1.036
Burdur	30	115	542
Rize	14	106	407
Bitlis	27	104	915
Çorum	22	102	641
Ordu	24	100	1.268
Isparta	17	96	293
Sinop	13	84	416
Nevşehir	30	78	552
Ağrı	17	78	1.704
Edirne	17	78	422
Bingöl	14	76	540
Amasya	21	73	770
Bartın	7	53	224
Kilis	8	48	244

Karabük	3	46	155
Artvin	12	45	205
Şırnak	12	33	338
Bayburt	5	33	99
Iğdır	10	28	416
Hakkari	7	23	103
Çankırı	9	23	99
Tunceli	4	17	86
Gümüşhane	5	14	79
Ardahan	3	8	26
Gökçeada	2	4	30
Genel Toplam	**4.326**	**57.714**	**147.065**

TÜRKİYE İŞ KURUMU
BURSA ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ
Adres: Atatürk Cd. No.104
Osmangazi/BURSA
Tel: 0224 225 15 15
www.iskur.gov.tr